

KAKOVOST
V VZGOJI IN
IZOBRAŽEVANJU

STRATEŠKE USMERITVE, UKREPI IN ANALIZE
IZOBRAŽEVALNE POLITIKE

Institucionalna samoevalvacija v vzgoji in izobraževanju v Sloveniji

Analiza stanja

KONČNO RAZISKOVALNO POROČILO

STRATEŠKE USMERITVE, UKREPI IN ANALIZE
IZOBRAŽEVALNE POLITIKE

Institucionalna samoevalvacija v vzgoji in izobraževanju v Sloveniji

Analiza stanja

KONČNO RAZISKOVALNO POROČILO

KAKOVOST
V VZGOJI IN
IZOBRAŽEVANJU

**Institucionalna samoevalvacija v vzgoji
in izobraževanju v Sloveniji**
Analiza stanja

Končno raziskovalno
poročilo

Vodja:

doc. dr. Vesna Podgornik, Univerza v Ljubljani, Pedagoška in
Filozofska fakulteta

Člani:

Dr. Janez Vogrinc, Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta
Dr. Sanja Berčnik, Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta
Dr. Laura Rožman Krivec, Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta
Miha Matjašič, Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta
Dr. Matej Vošnjak, Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta
Dr. Mara Cotič, Univerza na Primorskem, Pedagoška fakulteta
Dr. Sonja Rutar, Univerza na Primorskem, Pedagoška fakulteta
Dr. Milena Ivanuš Grmek, Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta
Dr. Monika Mithans, Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta
Sabina Ograjšek, Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta
Dr. Danijela Makovec Radovan, Univerza v Ljubljani, Filozofska
fakulteta
Dr. Janica Kalin, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta
Janja Bogataj, Vrtec Škofja Loka
Anton Baloh, Osnovna šola Vojke Šmuc Izola
Ema Kozar, Ekonomska šola Ljubljana
Urban Prosen, Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta
Dr. Silva Bratož, Univerza na Primorskem, Pedagoška fakulteta
Patricija Sedminek, Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta
Barbara Bednjički Rošer, Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta
Dr. Darja Plavčak, Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta
Barbara Sraka Petek, Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta

Izdal in založil:

Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje

Predstavniki:

dr. Vinko Logaj

Oblikovanje:

Humanfrog

Spletna publikacija

Publikacija je dosegljiva na:

www.zakakovost.si/files/2025/12/analiza_samoevalvacije.pdf

Ljubljana, 2025

Publikacija je brezplačna.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA VZGOJO IN IZOBRAŽEVANJE

NAČRT ZA
OKREVANJE
IN ODPOORNOST

Financira
Evropska unija
NextGenerationEU

Priročnik je nastal v okviru projekta
Analitsko središče. Projekt Analitsko središče
sofinancirata Republika Slovenija, Ministrstvo
za vzgojo in izobraževanje, in Evropska unija –
NextGenerationEU. Projekt se izvaja skladno z
Načrtom za okrevanje in odpornost (NOO) v okviru
razvojnega področja C3 – Pametna, trajnostna
in vključujoča rast, komponente C3 K5 – Krepitev
kompetenc, zlasti digitalnih in tistih, ki jih zahtevajo
novi poklici in zeleni prehod (C3 K5), za ukrep C3.K12.
IE / Celovita transformacija (trajnost in odpornost)
zelenega in digitalnega izobraževanja.

UNIVERZA
V LJUBLJANI

PEF

Pedagoška
fakulteta

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni
in univerzitetni knjižnici v Ljubljani
COBISS.SI-ID 26222339
ISBN 978-961-7202-53-3 (PDF)

VSEBINA

UVOD	5
Razlogi za raziskavo	14
Opredelitev ciljev analize	17
Metodologija	19
Postopki analize podatkov	20
ANALIZA SAMOEVALVACIJSKIH POROČIL VRTCEV IN ŠOL	21
Analiza samoevalvacijskih poročil vrtcev	23
Analiza samoevalvacijskih poročil osnovnih šol	33
Analiza samoevalvacijskih poročil srednjih šol	43
ANALIZA PODATKOV, ZBRANIH Z ANKETNIMI VPRAŠALNIKI ZA RAVNATELJE IN STROKOVNE DELAVCE	53
Ravnateljji	58
Strokovni delavci	119

ANALIZA FOKUSNIH INTERVJUJEV	158
POVZETEK TEMELJNIH UGOTOVITEV ANALIZE STANJA	182
PREDLOGI SISTEMSKIH OBLIK PODPORE IN NORMATIVNIH SPREMEMB ZA IZVEDBO KAKOVOSTNIH PROCESOV INSTITUCIONALNE SAMOEVALVACIJE	193
LITERATURA	198

.....

U V O D

V zadnjih desetletjih se v številnih državah, ki se zavedajo pomena uspešnega vzgojno-izobraževalnega sistema, veliko pozornosti posveča pojmu kakovosti. V okviru nacionalnih projektov se oblikujejo sistemske rešitve, povezane z ugotavljanjem in zagotavljanjem kakovosti v vzgoji in izobraževanju. V Evropi je ta proces še dodatno spodbudila povezava evropskih držav v Evropsko unijo, ki si je zadala skupne cilje tudi na področju vzgoje in izobraževanja.

Že leta 2001 si je Evropska unija prizadevala doseči cilje, kot so zagotavljanje kakovostne institucionalne predšolske vzgoje in obveznega šolanja čim večjemu številu otrok, kakovostno poklicno in splošno izobraževanje ter nadaljevanje vseživljenjskega izobraževanja (Pluško idr., 2001a). Kakovost je sicer težko opredeljiv pojem, saj se spreminja v prostoru in času ter ima veliko pomenov. Zato je pri opredeljevanju kakovosti vedno potrebna razprava o tem, kaj je tisto, kar prispeva k dobri šoli¹ (Sallis, 2002). Kakovosti tudi ni mogoče doseči s programskim poenotenjem, zato so se že pred več kot dvema desetletjema zavedali, da se mora Evropska unija zavzemati za vzpostavljanje mehanizmov, ki jih je mogoče uporabiti za to, da različne države na različne načine in ob pomoči mehanizmov ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti poiščejo svojo lastno pot do višje kakovosti sistema vzgoje in izobraževanja (Pluško idr., 2001a; Pluško idr., 2001b). Tako so v mnogih državah Evropske unije nastajali projekti za kakovostno šolo, ki si niso

1

V poročilu poimenovanje šola zajema vrtec, osnovno šolo in srednjo šolo.

prizadevali kakovosti urejati z osrednjega mesta države (npr. ministrstva, pristojnega za šolstvo, zavoda za šolstvo, šolske inšpekcije ipd.), ampak so poskušali vzgojno-izobraževalnim institucijam od zunaj zagotoviti predvsem strokovno pomoč in podporo pri ugotavljanju in zagotavljanju kakovosti. To pomeni, da se koncept kakovosti razvija na strokovni avtonomiji šole in učitelja oz. strokovnega delavca v vzgoji in izobraževanju. Filozofija zagotavljanja kakovosti v šoli se je razvijala premo sorazmerno s pojmovanjem avtonomije šole (Medveš, 2000). Šole imajo vedno več avtonomije in s tem se nanje prenaša tudi odgovornost za lasten razvoj in kakovost.

Področje ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti je v Sloveniji omenjeno v različnih nacionalnih strateških dokumentih, poudarjeno pa je tudi v različnih nadnacionalnih dokumentih: npr. v Beli knjigi o vzgoji in izobraževanju v Republiki Sloveniji (1995), Beli knjigi o vzgoji in izobraževanju v Republiki Sloveniji (2011), Nacionalnem programu vzgoje in izobraževanja za obdobje 2023–2033, Strategiji vseživljenjskosti učenja v Sloveniji (Jelenc, 2007), Strategiji razvoja Slovenije do 2030 (2017), Sporočilu Evropske komisije, Razvoj šol in odlično poučevanje za dober začetek v življenju (2017), Agendi Združenih narodov o trajnostnem razvoju do 2030 (2015), nastali so Protokol za uvajanje izboljšav in samoevalvacijo v šolah in vrtcih (2014), Priporočila šolam za izvajanje samoevalvacije: ugotavljanje in zagotavljanje kakovosti v poklicnem in strokovnem izobraževanju (2007), leta 2017 je bil na kolegiju ministrice potrjen osnutek Nacionalnega okvira za ugotavljanje in zagotavljanje kakovosti na področju vzgoje in izobraževanja (2017), organizirana je bila konferenca Skupaj gradimo kakovost (2018), nastala je zbirka Kakovost v vrtcih in šolah (2022), ki opredeljuje poenoten okvir ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti.

Formalno pravno ugotavljanje in zagotavljanje kakovosti na področju šolstva opredeli Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (ZOFVI 2007, 2008), ki v 48. in 49. členu ravnatelju naloži dolžnost ugotavljati in zagotavljati kakovost. Kot vrsto evalvacije zakon ravnatelju nalaga samoevalvacijo. Vodstva šol so dolžna pripraviti letno poročilo o samoevalvaciji šole. Letno samoevalvacijsko poročilo mora biti sprejeto na svetu šole. Analiza uresničevanja letnega delovnega načrta, ki jo šole opravljajo in jo je mogoče razumeti kot obliko samoevalvacije, je uporabna kot izhodišče za nadaljnje načrtovanje dela. Zakon o poklicnem in strokovnem izobraževanju (2006) pa še dodatno konkretizira pravila zagotavljanja kakovosti poklicnega in strokovnega izobraževanja, in sicer s sklicevanjem na skupni evropski okvir zagotavljanja kakovosti v poklicnem in strokovnem izobraževanju, z obvezo po ustanovitvi komisije za kakovost in z zahtevo po vsakoletni objavi poročila komisije za kakovost na spletni strani šole.

Slovenija se je z osredotočanjem ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti na samoevalvacijo odločila za odmik od poudarjanja ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti kot procesa nadzora nad delom vzgojno-izobraževalnih institucij in pedagoških delavcev (Kovač Šebart in Krek, 2001). Namesto osredotočanja na zunanje preverjanje doseženih rezultatov in načrtovanje postopkov za njihovo izboljševanje opažamo prenos odgovornosti za kakovost vzgoje in izobraževanja na institucije in pedagoške delavce (Kos Kecojević in Gaber, 2011).

Evalvacijo lahko opredelimo kot sistematično zbiranje podatkov o nekem pojavu z namenom, da o njem podamo vrednostno sodbo in/ali ga na tej podlagi tudi izboljšamo (Marentič Požarnik, 1999). Evalvacija je torej proces ugotavljanja, v kolikšni meri in na

kakšen način smo dosegli zastavljene cilje. Izvajamo jo, da bi ovrednotili kakovost, uporabnost, učinkovitost ali pomembnost tistega, kar evalviramo, in identificirali potrebne izboljšave. Dejavnike, za katere se izkaže, da imajo pozitiven vpliv na doseganje postavljenih vzgojno-izobraževalnih ciljev, obdržimo tudi v prihodnje, pri tistih področjih, na katerih želeni cilji niso doseženi, pa je treba razmisliti o vzrokih za to in jih v nadaljevanju izvajanja poskusiti izboljšati. Evalvacija v splošnem tako pomeni pridobivanje informacij (po ustreznih kriterijih, z merjenji in ustrezno analizo) z namenom, da bi dobili racionalno podlago za presojo v odločitvenih situacijah (Stufflebeam, 1985; Cohen, Manion in Morrison, 2018).

Pri samoevalvaciji pa gre za notranjo kontrolo kakovosti lastnega delovanja ter izboljševanje programa (Plestenjak in Cencič, 1999). Šole same opredelijo, katera področja so zanje pomembna, kako jih bodo spremljale in evalvirale. Samoevalvacijo lahko opredelimo tudi kot refleksijo o pomembnih vidikih vzgojno-izobraževalnega dela, ki vodi k vrednotenju trenutnega delovanja vzgojno-izobraževalne institucije, oziroma kot načrtno, sistematično, strukturirano in nenehno pozornost, ki jo šole namenjajo kakovosti svojega dela. Predpostavlja se, da nihče ne more več storiti za izboljšanje učiteljevega dela kot prav učitelj sam, vendar samoevalvacija ni »nekakšna subjektivna, poljubna ocena, ki jo posamezna šola ali učitelj poda o svojem delu« (Medveš, 2000, str. 15), temveč gre za zahtevo po objektivnem spoznavanju. Temeljni smisel samoevalvacije je, da šola in učitelji pridejo do ocen o svojem stanju sami z uporabo različnih raziskovalnih metod, tehnik zbiranja podatkov in instrumentov, ki so lahko standardizirani ali narejeni za potrebe konkretne (samo)evalvacijske raziskave (prim. Medveš 2000). Samoevalvacija prispeva

k boljšemu samospoznavanju in samorazumevanju lastnega pedagoškega dela tistih, ki so vanjo vključeni, zato je treba v vseh fazah samoevalvacije k sodelovanju pritegniti čim širši krog prizadevnih. Bistvena prednost samoevalvacije je v tem, da šola samostojno s svojimi lastnimi močmi in viri skrbi za dvigovanje in ohranjanje lastne kakovosti. Uspešne samoevalvacije šol so odvisne od vzajemne podpore, zaupanja, odprtosti in sodelovanja med strokovnimi delavci (Hargreaves in Fullan, 1992; Vanhoof idr., 2011).

Za kakovostno in poglobljeno izvedbo samoevalvacije je pomembno zavedanje, da samo en vir podatkov (na primer subjektivni podatki, kot so mnenja različnih udeležencev) za natančno analizo ne zadošča, saj ima vsak pristop oz. vsak vir podatkov svoje prednosti in pomanjkljivosti. V zagotavljanju kakovosti šole se morata prepletati eksterni in interni nivo, objektivni podatki (npr. dosežki, ki se lahko relativno objektivno ugotavljajo) in subjektivni podatki. »Oba procesa sta prepletena in pomembna, saj omogočata razvoj avtonomije posamezne institucije, obenem pa odpirata nova področja razvoja kakovosti izobraževanja – v smeri učeče se šole/družbe« (Tratnik, 2006, str. 19). V Sloveniji je na nacionalni ravni vzpostavljen tudi sistem zbiranja objektivnejših podatkov, zlasti o učnih dosežkih učencev. Tudi ti podatki predstavljajo pomemben vir informacij v procesih ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti dela šol.

Podatke o učnih dosežkih učencev zbere Državni izpitni center vsako leto s pomočjo obveznega nacionalnega preverjanja znanja v 9. razredu osnovne šole, od šolskega leta 2013/14 tudi v 6. razredu osnovne šole, od šolskega leta 2024/25 pa tudi v 3. razredu. Na ravni srednje šole se ti podatki zbirajo s pomočjo mature ob zaključku gimnazije in s

pomočjo poklicne mature ob zaključku srednjih strokovnih in poklicnih šol (Zakon o maturi 2007 in Zakon o osnovni šoli 1996, 2006). Tako pridobljeni podatki se lahko, v kombinaciji z drugimi podatki, uporabijo za evalvacijo nacionalnega sistema vzgoje in izobraževanja.

Slovenija sodeluje tudi v različnih mednarodnih raziskavah (npr. PISA, TIMMS itd.), ki temeljijo na primerjavi učnih dosežkov učencev različnih držav na posameznih področjih (npr. matematika, naravoslovje, pismenost itd.). S temi podatki, če so ustrezno preučeni in interpretirani, država pridobi pomemben element ocenjevanja mednarodne primerljivosti sistema vzgoje in izobraževanja (Gaber idr., 2011).

Podatki, zbrani na eksteren način, imajo zagotovljeno višjo stopnjo objektivnosti izvedbe, vrednotenja in interpretacije dosežkov, omogočajo primerjavo dosežkov posameznika z njegovimi vrstniki na nacionalni (npr. nacionalno preverjanje znanja, matura) ali mednarodni ravni (npr. TIMSS, PISA), šolski strokovni delavci pa pridobijo pomembno dodatno (bolj objektivno) povratno informacijo o znanju učencev in s tem posredno tudi o svojem delu. Za pravilno interpretacijo podatkov, zbranih na eksteren način, pa je treba upoštevati značilnosti posamezne institucije, v kateri so učenci oz. v kateri delajo strokovni delavci, kar pa najbolj vedo strokovni delavci, ki institucijo, v kateri delajo, dobro poznajo. Upoštevati je torej treba celoten kontekst (v kakšnem socialno-kulturnem okolju je ta institucija, kakšne so značilnosti učencev, kakšno je sodelovanje med starši in pedagoškimi delavci, kakšne možnosti imajo strokovni delavci za svoj profesionalni razvoj, kakšna je materialna opremljenost institucije itd.), zato je pomembno, da v samoevalvacijskih procesih uporabljamo različne vire podatkov in na tej osnovi načrtujemo ukrepe, ki naj bi pripeljali do večje kakovosti vzgojno-izobraževalnega dela.

Pedagoški delavci bi morali samoevalvacijo razumeti kot del svojega običajnega delovanja in kot integralni del reflektiranega pedagoškega dela. V šoli oz. vrtcu morata biti seveda vzpostavljeni ustrezna kultura in klima, poleg tega pa mora biti institucija ustrezno organizirana za izvajanje samoevalvacije, zato je treba na šolah in v vrtcih zagotoviti ustrezne pogoje, v katerih bo vsak posamezen pedagoški delavec kritično spremljal in vrednotil svoje delo, pri čemer je ključnega pomena, da se učitelji oz. vzgojitelji in ostali strokovni pedagoški delavci ustrezno usposobijo za izvajanje samoevalvacije.

Procesi ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti so tesno povezani z raziskovalnim delom oz., konkretnije, z izvajanjem samoevalvacijskih raziskav. Ko je odgovornost za zagotavljanje kakovosti prenesena na posamezno šolo, se pričakuje, da so tudi pedagoški delavci motivirani in usposobljeni za izvajanje samoevalvacije. Ideja, da bi se morali pedagoški delavci ukvarjati tudi z raziskovalnim delom oziroma da bi morali biti razmišljajoči praktiki, izhaja že iz angleškega projekta Ford Teaching (1973–1976), v okviru katerega so pedagoške delavce usposabljali za samoevalviranje vzgojno-izobraževalne prakse in izvajanje akcijskih raziskav (Stenhouse, 1975). Samoevalviranje vzgojno-izobraževalne prakse so obravnavali kot sestavni del vsakodnevnih nalog pedagoškega delavca, rezultati samoevalvacije pa so predstavljali osnovo za nadaljnje načrtovanje vzgojno-izobraževalnega dela. V ozadju je obravnava učiteljev kot ekspertov, ki najboljše poznajo razred in učence v njem, hkrati pa imajo učitelji potrebo po še boljšem razumevanju procesov učenčevega razvoja znanja in učenja, do česar naj bi prišli s pomočjo izvajanja samoevalvacije. V tem kontekstu so učitelji obravnavani kot poznavalci in zastopniki svojega razreda, šole in izobraževanja na splošno. Učitelji niso več

le (implicitni ali eksplicitni) prejemniki in implementatorji/vnaševalci idej, ki jih razvijajo drugi, ampak ideje razvijajo in evalvirajo sami (Cochran-Smith in Demers 2008; Meijer idr., 2013).

Evalvacijske študije programov v nekaterih skandinavskih deželah (npr. Niemi, 1999; Jussila in Saari, 2000) so pokazale, da je usposabljanje za raziskovanje, ki vključuje tudi samoevalvacijo, pomembna komponenta učinkovitega sistema izobraževanja pedagoških delavcev. Pedagoški delavci kot strokovni delavci ne morejo biti zgolj implementatorji odločitev, ampak morajo aktivno sodelovati pri njihovem oblikovanju in sprejemanju ter evalviranju njihovega uresničevanja (Niemi in Jakku-Sihvonen, 2006). Kot zapiše MacBeath (2011, str. 361), gre za premik paradigme od pasivne in podrejene vloge k aktivni vlogi, v kateri so pedagoški delavci prvi gibalci samoevalvacije in prevzemajo odgovornost za svoj individualni in kolektivni poklicni razvoj. Da bi pedagoški delavci lahko prevzeli odgovornost za svoj individualni razvoj in tudi za kakovost institucije, v kateri delajo, morajo imeti zagotovljene ustrezne pogoje. Kot je pokazala empirična raziskava (Podgornik, 2014), slovenski učitelji, svetovalni delavci in ravnatelji osnovnih ter srednjih šol menijo, da je najpogostejša težava, s katero se pedagoški delavci srečujejo pri izvajanju samoevalvacije, njihova (pre)zaposlenost z drugimi zadolžitvami.

Odločitev za samoevalvacijo na šoli mora temeljiti na širšem konsenzu vseh vpletenih. Samoevalvacija lahko postane pomemben dejavnik razvoja, vendar je, kot zapiše Medveš, (2000), treba razvijati kulturo za samoevalvacijo in klimo za zagotavljanje kakovosti v šolah in drugih vzgojno-izobraževalnih institucijah. Bistvo prave klime za zagotavljanje

kakovosti je v tem, da sprejme šola hotenje k izboljševanju dela kot trajno strokovno nalogo (prav tam). Uspešne samoevalvacije šol so odvisne od vzajemne podpore, zaupanja, odprtosti in sodelovanja med strokovnimi delavci (Hargreaves in Fullan 1992; Vanhoof idr. 2011). Na pogostnost izvajanja samoevalvacije najmočnejše vplivata (1) odnos pedagoških delavcev do svojega profesionalnega razvoja in (2) njihovo mnenje o pozitivnih učinkih samoevalvacije. Najšibkejša povezanost, a še vedno statistično pomembna, pa je (3) med pogostnostjo izvajanja samoevalvacije in mnenjem pedagoških delavcev o tem, kakšna je klima v šoli glede raziskovanja in izvajanja samoevalvacije (Podgornik, 2014).

RAZLOGI ZA RAZISKAVO

Postopki ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti v naših vzgojno-izobraževalnih institucijah so bili podprti z različnimi projekti za kakovost (Milekšič in Kos Kecojevič, 2011). Prvi poskus sodobnejšega pristopa k samoevalvaciji osnovnih šol najdemo leta 1996/97 v okviru projekta Zavoda RS za šolstvo z naslovom Ogledalo ter v projektu Šole za ravnatelje Mreže učečih se šol v šolskem letu 1998/99. Leta 1995 se je pod okriljem Pedagoškega inštituta začel projekt Korak za korakom, ki razvija »metodologijo na otroka osredotočene vzgoje in izobraževanja«. Znotraj njega so se od leta 1999 razvijali in potekali različni projekti. Leta 2002 je na podlagi teh projektov nastal certifikat odličnosti za vzgojitelje/učitelje ISSA (ISSA – International Step by Step Association). Leta 2001 se je z ugotavljanjem in zagotavljanjem kakovosti ukvarjal projekt Modro oko, ki je nadaljevanje projekta Pojmovanje kakovosti v vzgoji in izobraževanju v vrtcih, osnovnih in srednjih šolah (Pluško idr., 2001a; Pluško idr., 2001b). V letu 2005/06 se je začel pilotni projekt Slovenskega inštituta za kakovost in meroslovje z modelom Kakovost za prihodnost vzgoje

in izobraževanja, v katerem je sodelovalo 15 vzgojno-izobraževalnih zavodov na treh ravneh (trije vrtci, štiri osnovne šole in osem srednjih šol). Leta 2006 se je ob spodbudi razpisa Evropskega socialnega sklada začelo še nekaj projektov na področju osnovne šole, npr. Do višje kakovosti s samoevalvacijo, Od kakovosti k odličnosti. V obdobju od 2016 do 2019 je potekal program Vzpostavitev, dopolnitev in pilotni preizkus modela ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti na področju vzgoje in izobraževanja. Namen programa je bil opredelitev skupnega koncepta ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti na ravni vrtcev, osnovnih in srednjih šol. Med pomembnimi dosežki projekta pa je zbirka publikacij *Kakovost v vrtcih in šolah*.

V okviru projekta *Zasnova in uvedba sistema ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti vzgojno-izobraževalnih organizacij (2009–2014)*, ki ga je vodila Šola za ravnatelje, so preverili, kateri izmed projektov, ki so se izvajali v preteklosti, še vedno živijo v praksi. Na vzorcu približno četrtnine osnovnih šol so ugotovili, da se vsi projekti, ne glede na to, kdaj so se začeli ali končali, na različne načine še vedno pojavljajo v praksi. Nekatere še naprej vodijo in usmerjajo različne institucije; v praksi najpogosteje zasledimo projekt *Šole za ravnatelje Mreže učečih se šol* (62,0 %), sledi projekt *MŠŠ Modro oko* (35,2 %) in projekt *Slovenskega instituta za kakovost in meroslovje Kakovost za prihodnost vzgoje in izobraževanja* (25,9 %). V manjšem deležu je opaziti še projekt *Zavoda RS za šolstvo Ogledalo* (12,0 %) in druge projekte, med katerimi zasledimo *Konzorcij dobrih šol* (Glasserjeve dobre šole), *Korak za korakom* (Pedagoški inštitut), *Od kakovosti do odličnosti* (OŠ Brežice), večletno samoevalvacijo po metodi SPIN (slabosti – prednosti, izzivi – nevarnosti) in nekatere druge pristope (Milekšič in Kos Kecojević, 2011).

Leta 2014 (Podgornik, 2014) smo na reprezentativnem vzorcu pedagoških delavcev osnovnih šol ugotovili, da je med najbolj znanimi projekt Mreže učečih se šol (kar 80,7 % ravnateljev, 65,9 % svetovalnih delavcev in 58,7 % učiteljev je odgovorilo, da ta projekt dobro oziroma zelo dobro pozna), približno dve petini ravnateljev dobro ali zelo dobro poznata projekt Ogledalo (41,8 %), Kakovost za prihodnost vzgoje in izobraževanja (41,7 %), Modro oko (41,3 %) in Do višje kakovosti s samoevalvacijo (40,2 %), približno tretjina jih dobro ali zelo dobro pozna Korak za korakom (34,3 %) in Od kakovosti do odličnosti ter le desetina Konzorcij dobrih šol (11,8 %). Na splošno ravnatelji precej bolje poznajo vse projekte za ugotavljanje in zagotavljanje kakovosti kot ostali pedagoški delavci, zaposleni na osnovnih šolah. Svetovalni delavci pa poznajo projekte za ugotavljanje in zagotavljanje kakovosti bolj kot učitelji. Poznavanje različnih projektov je med pedagoškimi delavci različno. Čeprav se je večina projektov zaključila že pred mnogimi leti, je poznavanje nekaterih projektov relativno dobro. Poznavanje nekega projekta pa še ne pomeni nujno tudi uporabe tega projekta, zato smo učitelje, svetovalne delavce in ravnatelje osnovnih šol tudi vprašali, ali v instituciji, kjer so zaposleni, za samoevalviranje oz. ugotavljanje in zagotavljanje kakovosti uporabljajo katerega od navedenih projektov. Med tistimi, ki so zaposleni na institucijah, kjer uporabljajo katerega od naštetih projektov ali celo več kot en projekt, jih je največ odgovorilo, da uporabljajo projekt Mreže učečih se šol ($n = 434$). Bistveno manj anketirancev je odgovorilo, da uporabljajo projekt Do višje kakovosti s samoevalvacijo ($n = 107$). Tema projektoma pa sledijo: Kakovost za prihodnost vzgoje in izobraževanja ($n = 61$), Korak za korakom ($n = 54$), Od kakovosti do odličnosti ($n = 26$), Modro oko ($n = 25$) in Ogledalo ($n = 16$). Med pedagoškimi delavci srednjih šol sta dve tretjini ravnateljev (66,7 %), polovica svetovalnih delavcev (51,7 %) in dobri dve petini

učiteljev (43,0 %) na vprašanje o tem, ali na instituciji, kjer so zaposleni, uporabljajo katerega izmed nacionalnih projektov za kakovost, odgovorili pritrdilno. Med temi jih je največ navedlo, da uporabljajo projekta Mreže učečih se šol in POKI (Ponudimo odraslim kakovostno izobraževanje) (Podgornik, 2014).

Iz navedenega izhaja, da se z razvojem sistema ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti v našem vzgojno-izobraževalnem sistemu ukvarjamo že skoraj tri desetletja in da je bil ta razvoj podprt z različnimi projekti, ki so imeli tudi nekoliko različne vsebinske in procesne poudarke. Posledično enoten sistem ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti, ki bi veljal za vse ravni vzgojno-izobraževalnega sistema, v Sloveniji ne obstaja. Ker pa obstajajo različni elementi, ki so bili vpeljani tudi s pomočjo različnih projektov, je potrebna raziskava, ki bo najprej analizirala stanje institucionalne samoevalvacije v vzgoji in izobraževanju v Sloveniji in na tej osnovi predlagala nadaljnje usmeritve za razvoj področja ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti ter podporo procesom samoevalvacije v šolah in vrtcih.

Raziskava Institucionalna samoevalvacija v vzgoji in izobraževanju v Sloveniji – analiza stanja je bila izvedena med 1. 9. 2023 in 30. 11. 2024. V nadaljevanju podrobneje predstavljamo podatke, zbrane z analizo stanja.

OPREDELITEV CILJEV ANALIZE STANJA

Na osnovi Javnega povabila, ki ga je objavilo Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje, je bil globalni cilj raziskave s pripravo analize stanja določiti nadaljnje usmeritve za razvoj področja ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti ter podporo procesom samoevalvacije

v šolah in vrtcih. Globalni cilj z namenom operacionalizacije raziskovalnih vsebin razčlenjujemo na pet širših vsebinskih sklopov (operacionalizacija ciljev):

CILJ 1: identificirana prednostna vsebinska področja samoevalvacije, ki jo izvajajo šole in vrtci, ter temeljni cilji načrtovanih ali vzpostavljenih izboljšav;

CILJ 2: sintezni in sistemsko reprezentativni pregled poteka procesov samoevalvacije v šolah in vrtcih s poudarkom na oceni kakovosti procesov in rezultatov ter njihove umeščenosti v nadaljnjem delovanju šole in vrtca (pregled vključenosti deležnikov in prepoznanih ovir za kakovostno izvedbo samoevalvacije; identificirani viri podatkov, ki jih šole in vrtci uporabljajo pri izvedbi samoevalvacije, in morebitni manki ter potrebe po razvoju sistemskih virov podatkov in orodij za institucionalno samoevalvacijo);

CILJ 3: pripravljena ocena obstoječih in dodatno potrebnih kompetenc ravnateljev in strokovnih delavcev za samoevalvacijo ter predlogi za krepitev teh kompetenc (npr. identifikacija potrebnih znanj ter oblik izobraževanj in usposabljanj, ki jih ravnatelji in ostali strokovni delavci potrebujejo za izvedbo samoevalvacije);

CILJ 4: oblikovani predlogi sistemskih oblik podpore za izvedbo kakovostnih procesov samoevalvacije;

CILJ 5: oblikovani predlogi sistemskih in normativnih sprememb za nadgradnjo kakovosti in učinkovitosti procesov institucionalne samoevalvacije.

METODOLOGIJA

Raziskovalni načrt temelji na kombiniranem metodološkem pristopu, s katerim je zagotovljena celostnost in večplastnost prečnega zbiranja kvantitativnih in kvalitativnih podatkov ob upoštevanju etičnih načel pedagoškega raziskovanja ter uredbe GDPR (Komisija za etiko, b. d.; Varstvo osebnih podatkov, b. d.).

Kvantitativni del raziskave je obsegal pripravo in izvedbo spletnih vprašalnikov za ravnatelje in strokovne delavce vrtcev in šol. Spletni vprašalniki so bili pripravljeni deloma na osnovi že obstoječih pripomočkov, deloma pa prirejeni ali na novo konstruirani za namene te raziskave, sestavljeni pa so bili iz vprašanj zaprtega in kombiniranega tipa ter ocenjevalnih lestvic. Spletni vprašalniki so bili izdelani v orodju 1KA (<https://www.1ka.si/d/sl>), posredovani pa preko vodstev šol in vrtcev.

Kvalitativni del raziskave je obsegal analizo dokumentov, in sicer samoevalvacijskih poročil. V začetni fazi smo preučili dostopnost samoevalvacijskih poročil, pri čemer smo pregledali spletne strani vseh vrtcev in šol, da smo ugotovili, koliko jih javno objavlja ta poročila. V nadaljnjo analizo so bile vključene institucije, ki so imele javno dostopno vsaj eno samoevalvacijsko poročilo iz zadnjega triletnega obdobja.

Poleg analize dokumentov smo izvedli tudi fokusne intervjuje. Fokusni intervjuji so potekali ločeno za različne ravni vzgojno-izobraževalnega sistema (vrtec, osnovna in srednja šola). Izvajali smo jih v skupinah, kjer so bili prisotni načeloma štirje intervjuvanci.

Raziskovalni cilji oz. raziskovalna vprašanja, vzorec, instrumenti za zbiranje podatkov in postopek zbiranja podatkov so podrobneje predstavljeni v nadaljevanju, na začetku vsakega poglavja, kjer so predstavljeni analizirani podatki.

POSTOPKI ANALIZE PODATKOV

Analiza zbranih kvantitativnih podatkov je bila izvedena s pomočjo statističnega orodja SPSS, različice 25. Poleg deskriptivne statistike, ki vključuje frekvence (f), odstotke (f %), aritmetično sredino (M) in standardni odklon (SD), smo uporabili tudi inferenčne statistične tehnike za ugotavljanje povezav in razlik med posameznimi spremenljivkami (hi-kvadrat preizkus hipoteze neodvisnosti (χ^2) in Kullbackov preizkus (G^2), kjer pogoji za uporabo hi-kvadrat preizkusa niso bili izpolnjeni). Kvalitativne podatke smo obravnavali skozi temeljito vsebinsko analizo. Vse intervjuje smo zapisali v parafrazirani obliki in besedila večkrat prebrali. Za tem pa smo po postopku odprtega kodiranja posameznim delom besedila pripisali pojme, nato sorodne pojme združili v kategorije ter na koncu opravili analizo pojmov in kategorij. To je omogočilo poglobljeno razumevanje konteksta, interpretacij in podrobnosti zbranih informacij, kar je dopolnilo kvantitativne ugotovitve in pripomoglo k bolj celostnemu razumevanju raziskovanega fenomena.

.....

ANALIZA SAMOEVALVACIJSKIH POROČIL VRTCEV IN ŠOL

Kvalitativni del raziskave je obsegal analizo dokumentov, in sicer samoevalvacijskih poročil vrtcev, osnovnih in srednjih šol. V začetni fazi smo preučili dostopnost samoevalvacijskih poročil, pri čemer smo pregledali spletne strani vseh vrtcev in šol, da smo ugotovili, koliko jih javno objavlja ta poročila. V nadaljnjo analizo so bili vključeni vrtci in šole, ki so imeli javno dostopno vsaj eno samoevalvacijsko poročilo iz zadnjega triletnega obdobja. Vsebinska analiza dokumentov je temeljila na spodaj navedenih ciljih.

Raziskovalni cilji:

1. Kako je poimenovan dokument, ki predstavlja samoevalvacijsko poročilo? Kdo so avtorji tega dokumenta?
2. Kako je samoevalvacijsko poročilo strukturirano – ali je v obliki samostojnega dokumenta ali je sestavni del drugega dokumenta, ki ga ima zavod?
3. Katera prednostna vsebinska področja so vključena v procese institucionalne samoevalvacije?
4. Ali je za posamezno prednostno vsebinsko področje izvedena analiza začetnega stanja in na kakšen način je začetno stanje analizirano?
5. Ali so za posamezno prednostno vsebinsko področje navedeni cilji za izboljšave?
6. Ali je v poročilu predstavljen akcijski načrt za vpeljavo izboljšav oz. sprememb na posameznem prednostnem vsebinskem področju in katere elemente akcijski načrt vključuje (aktivnosti, kazalniki, časovnica, odgovorne osebe)?
7. Če ima zavod objavljena samoevalvacijska poročila za več let, ali so poročila vsebinsko in po strukturi drugačna?

V nadaljevanju je predstavljen vzorec analiziranih dokumentov, hkrati pa so predstavljene ugotovitve, ki izhajajo iz analiziranih samoevalvacijskih poročil, in sicer ločeno po ravneh vzgojno-izobraževalnega sistema.

ANALIZA SAMO-EVALVACIJSKIH POROČIL VRTCEV

Izmed vseh 108 matičnih javnih vrtcev v Sloveniji, ki so bili v šolskem letu 2023/24 vpisani v Evidenco vzgojno-izobraževalnih zavodov in vzgojno-izobraževalnih programov, je imelo 10 vrtcev objavljeno vsaj eno samoevalvacijsko poročilo za šolsko leto 2020/21, 2021/22, 2022/23 ali 2023/24, kar pomeni, da je 9,3 % matičnih javnih vrtcev objavilo samoevalvacijsko poročilo. Dva vrtca sta imela objavljeno samoevalvacijsko poročilo za dve leti, osem vrtcev pa je imelo za to obdobje objavljeno eno samoevalvacijsko poročilo. Noben vrtec ni imel za to časovno obdobje objavljenih treh samoevalvacijskih poročil. Ob tem je treba omeniti, da je en vrtec v svoje samoevalvacijsko poročilo navedel, da samoevalvacijsko obdobje v njihovem vrtcu traja tri leta. V nadaljevanju predstavljena analiza tako temelji na analizi 12 dokumentov oz. samoevalvacijskih poročil vrtcev.

Tabela 1**Število in odstotek objavljenih samoevalvacijskih poročil v vrtcih**

Število matičnih javnih vrtcev	Število vrtcev z objavljenim samoevalvacijskim poročilom	Odstotek vrtcev z objavljenim samoevalvacijskim poročilom	Število vrtcev z objavljenim enim samoevalvacijskim poročilom	Število vrtcev z objavljenima dvema samoevalvacijskima poročiloma
108	10	9,3 %	8	2

Tabela 2**Oblika in število objavljenih samoevalvacijskih poročil v vrtcih**

Oblika dokumenta	Število samoevalvacijskih poročil
Samoevalvacijsko poročilo je samostojni dokument	6
Samoevalvacijsko poročilo je del drugega dokumenta	6

V obeh primerih, ko je vrtec imel za to časovno obdobje objavljeni dve poročili, je analiza pokazala, da sta poročili vsebinsko, v enem primeru pa tudi oblikovno, različni. En vrtec je imel v dveh letih različna vsebinska prednostna področja, uporabljen različen pristop za doseg postavljenih ciljev in je tudi različno oblikoval samoevalvacijsko poročilo. En vrtec pa je v drugem letu menjal tim za kakovost in je v samoevalvacijskem poročilu predstavil nove člane tima za kakovost in njihov program dela.

Šest samoevalvacijskih poročil je oblikovanih kot samostojen dokument, šest samoevalvacijskih poročil pa je integriranih v drug dokument.

Poimenovanje dokumenta je odvisno predvsem od tega, ali je samoevalvacijsko poročilo samostojen dokument ali pa je sestavni del nekega drugega dokumenta. Če gre za samostojen dokument, je običajno poimenovan samoevalvacijsko poročilo (štirje dokumenti), v dveh primerih, ki se nanašata na isti vrtec, je ob poimenovanju samoevalvacijsko poročilo dodano še prednostno področje, ki si ga je vrtec izbral za tisto šolsko leto. V primeru integriranega dokumenta pa je v treh primerih celoten dokument poimenovan Poročilo o uresničitvi letnega delovnega načrta, v dveh primerih pa je že iz naslova dokumenta razvidno, da vključuje tudi samoevalvacijsko poročilo (npr. Poročilo o uresničitvi letnega delovnega načrta s samoevalvacijskim poročilom). V enem primeru je samoevalvacijsko poročilo združeno v dokument, ki so ga naslovili Analiza ankete kakovosti vrtca.

V osmih primerih je avtor dokumenta ravnatelj oz. ravnateljica vrtca. V dveh primerih so poleg ravnateljice vrtca kot avtorji dokumenta navedeni tudi člani tima za kakovost. V enem primeru je kot avtor dokumenta naveden tim za kakovost, ki vključuje devet strokovnih sodelavk. V enem primeru pa je avtorica dokumenta sicer ravnateljica vrtca, je pa eksplicitno navedeno, da je tim za kakovost postavil kazalnike in merila za spremljanje dela na ravni zavoda. V vseh primerih, kjer je samoevalvacijsko poročilo integrirano v drug dokument, običajno v Poročilo o uresničitvi letnega delovnega načrta, je kot avtor samoevalvacijskega poročila naveden ravnatelj oz. ravnateljica vrtca. Tim za kakovost pa je naveden kot avtor samoevalvacijskega poročila v polovici primerov, ko je samoevalvacijsko poročilo samostojen dokument.

Obseg samoevalvacijskega poročila, ki je oblikovan kot samostojni dokument, je od sedem do 27 strani. Tri samoevalvacijska poročila obsegajo 12 strani, eno samoevalvacijsko poročilo ima sedem strani, eno 19 strani in eno 27 strani. Če je samoevalvacijsko poročilo integrirano v drug dokument, je v nekaterih primerih besedilo, ki se nanaša na področje ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti, oblikovano kot samostojno poglavje (v enem primeru obsega to poglavje šest strani od 29 strani celotnega dokumenta, v enem primeru pet strani od 60 strani celotnega dokumenta), ponekod pa so vsebine, ki bi jih lahko uvrstili v samoevalvacijsko poročilo, vključene v različne dele dokumenta, npr. kjer navajajo evalvacijo projektov, ki so jih izvedli, seznam izobraževanj, ki so jih organizirali za strokovni razvoj zaposlenih, med opisom vrtca so navedena tudi prednostna področja za določeno šolsko leto.

V okviru vsebinske analize nas je najprej zanimalo, ali so v samoevalvacijskem poročilu razvidna vsebinska področja samoevalvacije oz. ali so določena prednostna področja. V dveh poročilih ni navedenih prednostnih področij oziroma prednostnih nalog, v desetih poročilih pa so izpostavljena prednostna področja. Štirje vrtci so izpostavili samo eno prednostno področje, šest vrtcev pa je navedlo več prednostnih področij, in sicer en vrtec je navedel dve prednostni področji, trije vrtci so navedli tri prednostna področja, en vrtec je navedel štiri prednostna področja, en pa šest prednostnih področij.

Med prednostnimi področji sta največkrat izpostavljena gibanje otrok (v treh primerih) in komunikacija (v treh primerih; npr. komunikacija z vrstniki, komunikacija z odraslimi, strpna komunikacija, medsebojno spoštovanje). Posamično pa so navedena še naslednja prednostna področja: načrtovano življenje in delo v vrtcu (podrobneje sistematično sodelovanje strokovnih delavcev, smiselno vključevanje lokalne skupnosti), vključujoča skupnost in medgeneracijsko sodelovanje, prijaznejši način mobilnosti, dostopne zelene površine, recikliranje in ravnanje z odpadki, razumevanje samooskrbe in tradicija, portfolio v vrtcu, profesionalno učenje in delovanje vzgojiteljev, dosežki otrok, zdravi način prehranjevanja, krepitev socialno-čustvenih kompetenc odraslih, prostor in interesni kotički v vrtcu, učinkoviti vrtec, otrokov napredek in učenje na področju umetniških zvrsti, skrb za lastno zdravje.

V nadaljevanju nas je zanimalo, ali so v vrtcu izvedli analizo stanja za posamezno vsebinsko področje, na katerem so nameravali uvesti izboljšave, in na kakšen način je bila analiza stanja opravljena: kaj je bilo uporabljeno kot vir podatkov, katere tehnike in instrumente so uporabili, kako so podatki analizirani in prikazani, ali so zbrani podatki interpretirani.

Tabela 3**Število poročil v vrtcih z analizo stanja za posamezno vsebinsko področje**

Ali je bila izvedena analiza stanja?	Število poročil
DA	7
NE	5

V sedmih analiziranih dokumentih je bila izvedena analiza začetnega stanja, v petih dokumentih pa takšne analize ni bilo. V enem primeru je bilo dejansko celotno samoevalvacijsko poročilo namenjeno analizi obstoječega stanja na izbranem vsebinskem področju (ugotavljali so zadovoljstvo in mnenje strokovnih delavcev o vrtčevskem prostoru in interesnih kotičkih za otroke), na tej osnovi pa niso predvideli nobenih sprememb, ki bi jih želeli v prihodnje vpeljati. V dveh primerih je bil uporabljen vprašalnik za strokovne delavce vrtca, z namenom, da izpostavijo področja, za katera menijo, da so potrebna izboljšave. Podrobnejše analize odgovorov niso predstavljene, navedene so le glavne ugotovitve. V enem primeru je bil uporabljen vprašalnik o kakovosti v vrtcu, namenjen staršem otrok, vpisanih v vrtec. Odgovori, ki prikazujejo zadovoljstvo staršev, so analizirani deskriptivno in predstavljeni tabelarično. Predstavljena je tudi primerjava zadovoljstva staršev z dvema preteklima letoma. Na osnovi teh podatkov pa niso izpostavljena prednostna področja, s katerimi se namerava vrtec v prihodnje ukvarjati. V treh primerih je izvedena analiza začetnega stanja na področjih, ki jih je vrtec izbral za prednostna vsebinska področja, v nadaljevanju pa so predvidene tudi spremembe, s katerimi naj

bi na izbranih področjih dosegli napredek. Analiza je opravljena na deskriptivni ravni. Uporabljeni so bili vprašalniki, opazovanje in osebne refleksije vzgojiteljic. V enem primeru je izpostavljeno, da je analizo začetnega stanja izvedlo vodstvo vrtca, ugotovitve so bile predstavljene članicam tima za kakovost, ostalim strokovnim delavcem vrtca pa so bile ugotovitve posredovane v obliki zapisnika in na pedagoški konferenci.

Zanimalo nas je, ali so v poročilu navedeni cilji, ki bi jih naj dosegli na posameznem vsebinskem področju.

Tabela 4

Število poročil v vrtcih z navedenimi cilji na posameznem vsebinskem področju

Ali so navedeni CILJI za izboljšave v okviru posameznih vsebinskih področij?	Število poročil
DA	4
NE	8

V štirih dokumentih so cilji za posamezno vsebinsko področje določeni, v osmih dokumentih pa cilji niso konkretizirani. Od štirih dokumentov, v katerih so cilji natančno določeni, je en dokument samostojno samoevalvacijsko poročilo, v treh primerih pa je samoevalvacijsko poročilo integrirano v drug dokument. V primeru integriranega poročila so v enem primeru cilji natančno določeni. V dveh primerih so cilji vrtca razpršeno navedeni v različnih delih dokumenta, zato je težko določiti, kaj dejansko sodi na področje ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti, kaj pa so cilji posameznih projektov, ki jih izvajajo na ravni vrtca in niso predstavljeni kot del samoevalvacijskega poročila. En vrtec si je npr. kot prednostno področje izbral gibanje otrok. V poročilu so kot prednostne naloge izpostavljene tudi skrb za naravo in ekologijo, IKT pismenost, spremljanje otrokovega napredka, skrb za varno in spodbudno učno okolje. Ker pa je vrtec sodeloval tudi s Šolo za ravnatelje, je njihov tim za kakovost kot prednostni področji izbral profesionalno učenje in delovanje vzgojiteljev ter dosežke otrok. Iz dokumenta izhaja, da sta le zadnji navedeni prednostni področji del sistema ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti, vsa prej navedena prednostna področja pa so povezana s posameznimi projekti, ki jih izvajajo v vrtcu in jih dejansko ne povezujejo s sistemom ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti.

Ugotavljali smo tudi, ali je iz poročila razviden akcijski načrt za vpeljavo izboljšav, sprememb ipd. za področja, kjer so ugotovljene pomanjkljivosti, težave ipd. Ugotavljali smo, ali so opredeljene aktivnosti za izboljšave, časovni okvir in odgovorne osebe za realizacijo posameznih ciljev.

Tabela 5**Število poročil v vrtcih z razvidnim akcijskim načrtom za vpeljavo izboljšav**

Ali je iz poročila razviden AKCIJSKI NAČRT za vpeljavo izboljšav?	Število poročil
DA	5
NE	7

Analiza je pokazala, da je v petih dokumentih naveden akcijski načrt za vpeljavo izboljšav, sedem dokumentov pa akcijskega načrta nima. V dveh primerih akcijski načrt temelji zgolj na navedenih prednostnih področjih, ciljih in dejavnostih, ki jih bodo izvedli za doseg teh ciljev. V dveh primerih akcijski načrt vključuje aktivnosti, ki bodo izvedene za doseg posameznega cilja, navedene so odgovorne osebe in časovni okvir. V enem primeru je akcijski načrt natančno določen le za tista področja, za katera je zadolžen tim za kakovost, za ostala prednostna področja, ki so navedena v dokumentu, pa ni akcijskega načrta.

Zaključek

Analiza spletnih strani vrtcev je pokazala, da je imelo 10 vrtcev objavljeno vsaj eno samoevalvacijsko poročilo za šolsko leto 2020/21, 2021/22, 2022/23 ali 2023/24. V nadaljnjo analizo smo vključili 12 dokumentov oz. samoevalvacijskih poročil vrtcev. Analiza, opravljena po različnih kriterijih (npr. definiranost vsebinskih prednostnih področij, ciljev, vključenost analize obstoječega stanja, akcijski načrt), je pokazala, da samoevalvacijska poročila zelo redko vključujejo vse elemente, ki so potrebni za ugotavljanje napredka na izbranem vsebinskem področju. Prednostna vsebinska področja so bila izpostavljena v desetih dokumentih, v dveh pa ni bilo navedenih vsebinskih prednostnih področij. Še redkeje, le v sedmih primerih, je bila izvedena analiza začetnega stanja. Analiza zbranih podatkov je vedno narejena le na deskriptivni ravni. Kar sedem dokumentov ni vključevalo akcijskega načrta, ki naj bi vrtec pripeljal do želenega stanja, v osmih dokumentih pa cilji niti niso bili natančno predstavljeni.

ANALIZA SAMOEVALVACIJSKIH POROČIL OSNOVNIH ŠOL

Izmed vseh 456 matičnih osnovnih šol v Sloveniji, ki so bile v šolskem letu 2023/24 vpisane v Evidenco vzgojno-izobraževalnih zavodov in vzgojno-izobraževalnih programov, je imelo 41 šol objavljeno vsaj eno samoevalvacijsko poročilo za šolsko leto 2020/21, 2021/22, 2022/23 ali 2023/24, kar pomeni, da je 9,0 % matičnih javnih osnovnih šol imelo objavljeno samoevalvacijsko poročilo. Pet šol je imelo objavljeno samoevalvacijsko poročilo za dve leti, tri šole pa so imele v tem obdobju objavljena tri samoevalvacijska poročila. V nadaljevanju predstavljena analiza tako temelji na analizi 52 dokumentov oz. samoevalvacijskih poročil šol.

Tabela 6
Število in odstotek objavljenih samoevalvacijskih poročil osnovnih šol

Število javnih šol	Število šol z objavljenim samoevalvacijskim poročilom	Odstotek šol z objavljenim samoevalvacijskim poročilom	Število šol z objavljenim enim samoevalvacijskim poročilom	Število šol z objavljenima dvema samoevalvacijskima poročiloma	Število šol z objavljenimi tremi samoevalvacijskimi poročili
456	41	9,0 %	33	5	3

Osem šol je v tem obdobju objavilo več kot eno samoevalvacijsko poročilo. Analiza je pokazala, da so štiri šole, ki so v tem obdobju objavile dve samoevalvacijski poročili, za vsako leto napisale vsebinsko različna samoevalvacijska poročila. Ena šola pa je imela samoevalvacijski poročili dveh let vsebinsko identični. Dve šoli, ki sta v tem obdobju

objavili tri samoevalvacijska poročila, sta objavili za vsako leto vsebinsko različna samoevalvacijska poročila. Ena šola pa se je dve leti ukvarjala z istimi prioritetskimi vsebinskimi področji, vendar na način, da so v enem letu na teh področjih izvedli analizo obstoječega stanja in načrt sprememb, ki so jih vpeljali in evalvirali v naslednjem letu. Tretje leto pa si je ta šola izbrala druga vsebinska prednostna področja in je tudi napisala vsebinsko različno samoevalvacijsko poročilo.

Tabela 7

Oblika in število objavljenih samoevalvacijskih poročil osnovnih šol

Oblika dokumenta	Število samoevalvacijskih poročil
Samoevalvacijsko poročilo je samostojni dokument	26
Samoevalvacijsko poročilo je ločeno poglavje znotraj drugega dokumenta	21
Samoevalvacijsko poročilo je integrirano v različne dele drugega dokumenta	5

26 samoevalvacijskih poročil je oblikovanih kot samostojen dokument, 21 samoevalvacijskih poročil pa je integriranih v drug dokument, vendar kot ločeno poglavje, iz katerega je razvidno, da se v celoti nanaša na institucionalno samoevalvacijo. V petih

primerih je besedilo, ki se nanaša na institucionalno samoevalvacijo, integrirano v različne dele dokumenta in samoevalvacijsko poročilo ne predstavlja ločenega poglavja.

Pojavljajo se različna poimenovanja dokumenta. Najbolj pogosto se dokument imenuje samoevalvacijsko poročilo (18 dokumentov) ali pa poročilo o realizaciji letnega delovnega načrta (16 dokumentov). V devetih primerih je iz poimenovanja dokumenta razvidno, da gre za kombinacijo poročila o uresničitvi letnega delovnega načrta in samoevalvacijskega poročila (Poročilo o uresničitvi letnega delovnega načrta s samoevalvacijskim poročilom). V šestih primerih je ob poimenovanju samoevalvacijsko poročilo dodano tudi vsebinsko prednostno področje, s katerim so se v šoli ukvarjali (npr. Samoevalvacijsko poročilo: integriteta učencev in učiteljev). Posamično se pojavljajo tudi druga imena dokumenta, npr. Poročilo o vzgojno-izobraževalnem delu, Analiza anketnega vprašalnika o zadovoljstvu staršev.

V 26 primerih je avtor dokumenta ravnatelj oz. ravnateljica šole. V 12 primerih so poleg ravnatelja oz. ravnateljice kot avtorji dokumenta navedeni tudi posamezni sodelavci oz. sodelavke (npr. pomočnica ravnateljice, posamezen učitelj, posamezen član tima za kakovost). V 10 primerih je avtor dokumenta skupina strokovnih sodelavcev, ki je različno poimenovana (npr. tim za kakovost, šolski razvojni tim, strokovni tim za izvajanje aktivnosti samoevalvacije). V dveh primerih je kot avtorica dokumenta navedena šolska svetovalna delavka, v dveh primerih pa je kot avtor dokumenta navedena skupina strokovnih delavcev, ki pa ni poimenovana (poimenovana ni skupina, niti strokovni delavci niso poimensko navedeni).

Obseg samoevalvacijskega poročila, ki je oblikovan kot samostojni dokument, je od pet do 59 strani. Devet dokumentov ima do 10 strani, devet dokumentov ima do 20 strani, osem dokumentov pa ima več kot 20 strani. Če je samoevalvacijsko poročilo integrirano v drug dokument kot samostojno poglavje, to obsega od ene do 34 strani. 13 poglavij ima do 10 strani, šest poglavij ima do 20 strani, dve poglavji pa imata več kot 20 strani. Število strani, ki je namenjeno samoevalvacijskemu poročilu, ni premo sorazmerno z obsegom celotnega dokumenta. Tako je npr. samoevalvacijskemu poročilu namenjeno 16 strani od 156 strani celotnega dokumenta, 34 strani od 168 strani celotnega dokumenta, pa tudi dve strani od 121 strani celotnega dokumenta.

V okviru vsebinske analize nas je najprej zanimalo, ali so v samoevalvacijskem poročilu razvidna vsebinska področja samoevalvacije oz. ali so določena prednostna področja. V 46 samoevalvacijskih poročilih so opredeljena vsebinska področja samoevalvacije, v šestih samoevalvacijskih poročilih pa vsebinska področja niso opredeljena. Največkrat (v 17 dokumentih) so šole opredelile eno vsebinsko področje samoevalvacije, v desetih samoevalvacijskih poročilih sta bili izpostavljeni dve vsebinski področji. V devetih samoevalvacijskih poročilih so bila izpostavljena tri vsebinska področja, v sedmih poročilih pa so bila izpostavljena štiri vsebinska področja. Tri samoevalvacijska poročila so imela izpostavljenih pet vsebinskih področij.

Med prednostnimi področji sta največkrat izpostavljeni bralna pismenost (v devetih primerih) in digitalna pismenost (v devetih primerih). V osmih samoevalvacijskih poročilih je izpostavljeno vsebinsko področje zdravje učencev, še v dodatnih štirih

primerih so se osredotočili na gibalni razvoj učencev, v dveh primerih pa je poudarjena skrb za duševno zdravje učencev. Iz osmih samoevalvacijskih poročil izhaja, da so se v šoli ukvarjali z medosebnimi odnosi učencev (npr. krepitev medsebojnega spoštovanja, krepitev sodelovanja, izboljšanje odnosov med učenci ter med učenci in učitelji), v šestih primerih so si prizadevali za višje učne dosežke učencev (v tem primeru so največkrat analizirani dosežki učencev na nacionalnem preverjanju znanja), v petih primerih pa so analizirali učinkovitost pouka na daljavo. V štirih primerih so se osredotočili na prehranjevalne navade učencev, prav tako v štirih primerih pa je bil v ospredju strokovni razvoj učiteljev in drugih strokovnih delavcev. Med izpostavljenimi vsebinskimi področji so še uvajanje inovativnih metod učenja in poučevanja, varno in spodbudno učno okolje, formativno spremljanje, razvoj kompetence podjetnosti, preprečevanje nasilja, vedenje učencev oz. bonton. Posamično pa se pojavljajo še druge teme, npr. nadarjeni učenci, razvoj pozitivnega odnosa do nacionalne in svetovne kulturne dediščine, naravoslovna pismenost, finančna pismenost, matematična pismenost, spodbujanje kulturnih dejavnosti v šoli, samoevalvacija, samostojnost pri delu in prevzemanje odgovornosti učencev.

V nadaljevanju nas je zanimalo, ali so v šoli izvedli analizo stanja za posamezno vsebinsko področje, na katerem so nameravali uvesti izboljšave, in na kakšen način je bila analiza stanja opravljena: kaj je bilo uporabljeno kot vir podatkov, katere tehnike in instrumente so uporabili, kako so podatki analizirani in prikazani, ali so zbrani podatki interpretirani.

Tabela 8**Število poročil osnovnih šol z analizo stanja za posamezno vsebinsko področje**

Ali je bila izvedena analiza stanja?	Število poročil
DA	38
NE	14

V 38 analiziranih dokumentih je bila izvedena analiza začetnega stanja, v 14 dokumentih pa takšne analize ni bilo.

V 12 analiziranih dokumentih je bila analiza za posamezno vsebinsko področje opravljena, vendar v poročilu podatki niso natančno predstavljeni in analizirani. Npr. omenjeno je, da so za analizo stanja uporabili anketo ali opazovanje, ugotovitve pa niso predstavljene. V osmih poročilih je navedeno, da je bila analiza obstoječega stanja narejena v preteklih letih, vendar samoevalvacijska poročila iz preteklih let niso javno objavljena. V nekaterih primerih je zapisan le povzetek ugotovitev. V posamičnih primerih pa je zgolj navedeno, da so bili z obstoječim stanjem seznanjeni strokovni delavci šole na pedagoški konferenci ali pa je začetno stanje analiziral tim za kakovost in z ugotovitvami seznanil učiteljski zbor.

Za 26 analiziranih dokumentov lahko zapišemo, da je bila analiza stanja za posamezno vsebinsko področje opravljena in je v poročilu tudi ustrezno predstavljena. Podatki

so običajno zbrani z vprašalniki, redkeje se uporabljajo druge tehnike in instrumenti zbiranja podatkov, npr. opazovanje, intervju, nacionalni preizkusi znanja, instrumenti za ugotavljanje ravni digitalne pismenosti učencev, instrumenti za ugotavljanje gibalnega razvoja učencev. Podatki so običajno predstavljeni v obliki tabel ali grafov, redkeje samo v opisni obliki. Kvantitativni podatki so skoraj v vseh primerih analizirani na deskriptivni ravni, zelo redki so primeri primerjav odgovorov različnih podskupin vzorca, npr. učencev različnih razredov. Odprti odgovori so običajno analizirani in uporabljeni kot dopolnitev vsebinske interpretacije. Kategorizacija odprtih odgovorov je redka. V večini analiziranih dokumentov je tudi skromna vsebinska interpretacija zbranih in analiziranih podatkov.

19 samoevalvacijskih poročil razen analize obstoječega stanja nima drugih elementov samoevalvacijskega poročila. Dejansko je celotno samoevalvacijsko poročilo oblikovano na način, da predstavlja zbrane podatke z izpostavljenega vsebinskega področja, brez oblikovanih ciljev napredka na teh področjih, brez predvidenih sprememb oz. akcijskega načrta. Poročila npr. prikazujejo, kako so bili učenci, učitelji in starši zadovoljni s poukom na daljavo, kakšna je razvitost digitalne pismenosti med učenci, kako so starši zadovoljni s sodelovanjem z učitelji itd. Nekatere šole celotno samoevalvacijsko poročilo zasnujejo na osnovi projekta, v katerega so vključene, npr. Dvig digitalnih kompetenc, in sicer tako, da prikazujejo začetno stanje na tem vsebinskem področju.

Zanimalo nas je, ali so v poročilu navedeni cilji, ki bi jih naj dosegli na posameznem vsebinskem področju.

Tabela 9**Število poročil osnovnih šol z navedenimi cilji na posameznem vsebinskem področju**

Ali so navedeni CILJI za izboljšave v okviru posameznih vsebinskih področij?	Število poročil
DA	32
NE	20

V 32 dokumentih so cilji za posamezno vsebinsko področje določeni, v 20 dokumentih pa cilji niso konkretizirani.

Ugotavljali smo tudi, ali je iz poročila razviden akcijski načrt za vpeljavo izboljšav, sprememb ipd. za področja, kjer so ugotovljene pomanjkljivosti, težave ipd. Ugotavljali smo, ali so opredeljene aktivnosti za izboljšave, časovni okvir in odgovorne osebe za realizacijo posameznih ciljev.

Tabela 10**Število poročil osnovnih šol z razvidnim akcijskim načrtom za vpeljavo izboljšav**

Ali je iz poročila razviden AKCIJSKI NAČRT za vpeljavo izboljšav?	Število poročil
DA	29
NE	23

Analiza je pokazala, da je v 29 dokumentih naveden akcijski načrt za vpeljavo izboljšav, 23 dokumentov pa akcijskega načrta nima.

V 18 dokumentih, ki imajo akcijski načrt, ugotavljamo, da je akcijski načrt pomanjkljiv, saj ima zapisane le cilje in predstavljene dejavnosti, ki jih nameravajo vpeljati v prakso. Manjkajo pa podrobnejši časovni okvir vpeljave sprememb, odgovorne osebe za posamezno aktivnost in kriteriji, ki jih bodo uporabili za ugotavljanje napredka na izpostavljenih vsebinskih področjih. V enem primeru je akcijski načrt predstavljen – zapisani so cilji, predvidene aktivnosti, ki jih bodo implementirali v prakso, odgovorne osebe za posamezno aktivnost, manjkajo pa natančen časovni okvir in kriteriji, ki jih bodo uporabili za ugotavljanje napredka na izpostavljenih vsebinskih področjih. V 10 dokumentih pa je predstavljen natančen akcijski načrt, ki ima natančno postavljene cilje, predvidene aktivnosti, ki jih bodo implementirali v prakso, odgovorne osebe za posamezno

aktivnost, natančen časovni okvir in kriterije, ki jih bodo uporabili za ugotavljanje napredka na izpostavljenih vsebinskih področjih oz. opisano, kako bo izvedena evalvacija.

Zaključek

Analiza spletnih strani osnovnih šol je pokazala, da je imelo 41 šol objavljeno vsaj eno samoevalvacijsko poročilo za šolsko leto 2020/21, 2021/22, 2022/23 ali 2023/24. V nadaljnjo analizo smo vključili 52 dokumentov oz. samoevalvacijskih poročil šol. Analiza, opravljena po različnih kriterijih (npr. definiranost vsebinskih prednostnih področij, ciljev, vključenost analize obstoječega stanja, akcijski načrt), je pokazala, da ima 10 samoevalvacijskih poročil, ki jih je napisalo devet šol, vse elemente samoevalvacijskega poročila (definirano vsebinsko področje, cilje, analizo obstoječega stanja, akcijski načrt s predvidenimi aktivnostmi, odgovornimi osebami, časovnim okvirom in predvidenimi kriteriji za spremljanje napredka, nekatera samoevalvacijska poročila pa vključujejo tudi podatke, ki prikazujejo napredek na izbranem vsebinskem področju). Od teh devetih šol so štiri vključene v projekt Mreženje za kakovost, v okviru katerega so tudi izvedli proces institucionalne samoevalvacije. 19 poročil vključuje zgolj analizo obstoječega stanja na izbranem vsebinskem področju. 14 poročil bi težko opredelili za samoevalvacijska, saj so bolj poročila o realizaciji letnega delovnega načrta, poročila o inšpekcijskem nadzoru in reviziji ali pa predstavljajo prednostna vsebinska področja in cilje, vendar brez oblikovanih akcijskih načrtov. Devet poročil pa vključuje nekatere elemente samoevalvacijskega poročila (npr. določena vsebinska prednostna področja, cilji, analiza obstoječega stanja), v njih pa običajno manjka akcijski načrt nadaljnjega dela. Taka poročila so torej dobra

osnova za nadaljnje delo, v obstoječi obliki pa delujejo bolj kot poročilo o empirični raziskavi z izbranega vsebinskega področja kot poročilo o institucionalni samoevalvaciji.

ANALIZA SAMOEVALVACIJSKIH POROČIL SREDNJIH ŠOL

Med 149 javnimi srednjimi šolami v Sloveniji, ki so bile v šolskem letu 2023/24 vpisane v Evidenco vzgojno-izobraževalnih zavodov in vzgojno-izobraževalnih programov, je imelo 46 šol objavljeno vsaj eno samoevalvacijsko poročilo za šolsko leto 2020/21, 2021/22, 2022/23 ali 2023/24, kar pomeni, da je 30,9 % javnih srednjih šol imelo objavljeno samoevalvacijsko poročilo. 21 šol je imelo v tem obdobju objavljeno eno poročilo, 11 šol je imelo objavljeni dve poročili, 14 šol pa je imelo v tem obdobju objavljena tri samoevalvacijska poročila. V nadaljevanju bo predstavljena analiza, ki temelji na preučitvi 85 dokumentov oz. samoevalvacijskih poročil šol.

Tabela 11

Število in odstotek objavljenih samoevalvacijskih poročil srednjih šol

Število javnih šol	Število šol z objavljenim samoevalvacijskim poročilom	Odstotek šol z objavljenim samoevalvacijskim poročilom	Število šol z objavljenim enim samoevalvacijskim poročilom	Število šol z objavljenima dvema samoevalvacijskima poročiloma	Število šol z objavljenimi tremi samoevalvacijskimi poročili
149	46	30,9 %	21	11	14

25 srednjih šol je v tem obdobju objavilo več kot eno samoevalvacijsko poročilo. Analiza je pokazala, da je ena šola, ki je v tem obdobju objavila dve samoevalvacijski poročili, dejansko objavila identični poročili, z enakim akcijskim načrtom, predvidenimi aktivnostmi ipd. 24 šol, ki so v tem obdobju objavile več kot eno poročilo, pa je objavilo različna poročila. Sedem šol je sicer ohranilo ista prednostna področja, čeprav iz poročil ni razvidno, da bi pri njih samoevalvacijski cikel trajal več kot eno leto. Posledično so tudi njihova samoevalvacijska poročila iz različnih let zelo podobna, običajno so le posodobljeni podatki. V eni šoli pa so predstavljene različne aktivnosti, ki so jih izvajali v dveh letih. 15 šol je imelo vsako leto objavljena vsebinsko različna poročila. Iz poročil treh šol je razvidno, da pri njih izvajajo samoevalvacijski cikel več let, vendar vsako leto izvajajo različne aktivnosti, ki bi jih naj pripeljale do postavljenega cilja. Dve šoli, ki naj bi ravno tako izvajali samoevalvacijski cikel več let, sta objavili vsako leto različno poročilo, vendar ta poročila dejansko nimajo elementov pravega samoevalvacijskega poročila.

Tabela 12

Oblika in število objavljenih samoevalvacijskih poročil srednjih šol

Oblika dokumenta	Število samoevalvacijskih poročil
Samoevalvacijsko poročilo je samostojni dokument	78
Samoevalvacijsko poročilo je ločeno poglavje znotraj drugega dokumenta	5
Samoevalvacijsko poročilo je integrirano v različne dele drugega dokumenta	2

78 samoevalvacijskih poročil je oblikovanih kot samostojen dokument, pet samoevalvacijskih poročil pa je integriranih v drug dokument, vendar kot ločeno poglavje, iz katerega je razvidno, da se v celoti nanaša na institucionalno samoevalvacijo. V dveh primerih je besedilo, ki se nanaša na institucionalno samoevalvacijo, integrirano v različne dele dokumenta in samoevalvacijsko poročilo ne predstavlja ločenega poglavja.

Pojavljajo se različna poimenovanja dokumenta. Najbolj pogosto se dokument imenuje Poročilo komisije za kakovost oz. tima za kakovost (25 dokumentov) ali pa Samoevalvacijsko poročilo (21 dokumentov). V 12 primerih se dokument imenuje Poročilo o kakovosti, v osmih primerih Poročilo o delu komisije za kakovost, v šestih primerih pa Samoevalvacijsko poročilo in poročilo skupine za kakovost. Posamično se pojavljajo tudi druga imena dokumenta, npr. Samoevalvacijsko poročilo komisije za kakovost, Samoevalvacijsko poročilo o delu komisije za kakovost, Poročilo o zagotavljanju kakovosti, Poročilo o delu, Poročilo o kakovosti in samoevalvaciji, Samoevalvacijsko poročilo za izvedbo evropske kolegialne presoje.

V 27 primerih je avtor dokumenta komisija oz. tim za kakovost oz. skupina za samoevalvacijo, v 24 primerih pa je kot avtor dokumenta naveden vodja komisije oz. tima za kakovost. V devetih primerih so avtorji dokumenta zgolj nekateri člani komisije oz. tima za kakovost, v osmih primerih pa avtor dokumenta ni določen, iz besedila pa je razbrati, da je postopke vodila komisija za kakovost. V štirih primerih so kot avtorji dokumenta navedeni tim za kakovost in vodstvo šole, v treh primerih pa sta avtorja dokumenta vodja komisije oz. tima za kakovost in ravnatelj šole. Kot avtorji se pojavljajo še šolska svetovalna delavka, ravnateljica šole, posamezni učitelji šole itd.

Obseg samoevalvacijskega poročila, ki je oblikovan kot samostojni dokument, je od dveh do 58 strani. Povprečen obseg strani je 17,5. Največkrat (pet dokumentov) je obseg dokumenta tri strani in šest strani. 27 dokumentov ima do 10 strani, 27 dokumentov ima do 20 strani, sedem dokumentov ima do 30 strani, devet dokumentov ima do 40 strani, šest dokumentov ima do 50 strani, dva dokumenta pa imata več kot 50 strani. Če je samoevalvacijsko poročilo integrirano v drug dokument kot samostojno poglavje, to obsega od pet do 39 strani.

V okviru vsebinske analize nas je najprej zanimalo, ali so v samoevalvacijskem poročilu razvidna vsebinska področja samoevalvacije oz. ali so določena prednostna področja. V 64 samoevalvacijskih poročilih so opredeljena vsebinska področja samoevalvacije, v 21 poročilih pa vsebinska področja niso opredeljena. Največkrat (v 22 dokumentih) so šole opredelile eno vsebinsko področje samoevalvacije, v 15 samoevalvacijskih poročilih sta bili izpostavljeni dve vsebinski področji. V devetih samoevalvacijskih poročilih so bila izpostavljena tri in štiri vsebinska področja, v petih poročilih je bilo izpostavljenih pet vsebinskih področij. Tri samoevalvacijska poročila so imela izpostavljenih šest vsebinskih področij, eno samoevalvacijsko poročilo pa je imelo izpostavljenih 10 vsebinskih področij.

Med prednostnimi področji sta največkrat izpostavljena strokovni in osebni razvoj učiteljev ter ostalih zaposlenih (v 14 primerih) in uspešnost dijakov (v 12 primerih). V osmih samoevalvacijskih poročilih je izpostavljeno vsebinsko področje varno in spodbudno učno okolje, prav tako v osmih poročilih pa so kot prednostno področje zapisali učenje in poučevanje. V petih samoevalvacijskih poročilih je prednostno področje praktično

usposabljanje dijakov. Med večkrat izpostavljenimi vsebinskimi področji so npr. še šolski prostor, sodelovanje staršev s šolo, razvoj digitalne kompetence dijakov in učiteljev ter digitalizacija pouka, zadovoljstvo z izvajanjem pouka na daljavo, zadovoljstvo dijakov z organizacijo različnih vidikov pouka.

V nadaljevanju nas je zanimalo, ali so v šoli izvedli analizo stanja za posamezno vsebinsko področje, na katerem so nameravali uvesti izboljšave, in na kakšen način je bila analiza stanja opravljena: kaj je bilo uporabljeno kot vir podatkov, katere tehnike in instrumente so uporabili, kako so podatki analizirani in prikazani, ali so zbrani podatki interpretirani.

Tabela 13

Število poročil srednjih šol z analizo stanja za posamezno vsebinsko področje

Ali je bila izvedena analiza stanja?	Število poročil
DA	65
NE	20

V 65 analiziranih dokumentih je bila izvedena analiza začetnega stanja, v 20 dokumentih pa takšne analize ni bilo.

V devetih analiziranih dokumentih je bila analiza stanja sicer opravljena, vendar v poročilu podatki niso natančno predstavljeni in analizirani. Npr. analiza stanja je predstavljena za

eno vsebinsko področje, za druga vsebinska področja pa ni predstavljena; podatki niso predstavljeni v tabeli ali grafu, ampak so napisani zgolj kratki povzetki ugotovitev; analiza stanja je bila predvidena, vendar je bil odziv dijakov na vprašalnik skromen, zato so navedli zgolj osnovne ugotovitve, ki temeljijo na opažanjih in refleksiji učiteljev.

Za 24 analiziranih dokumentov lahko zapišemo, da je bila analiza stanja za posamezno vsebinsko področje opravljena in je v poročilu tudi ustrezno predstavljena, vendar popolnoma umanjka vsebinska interpretacija predstavljenih podatkov in nadaljnji ukrepi, ki bi se nanašali na te podatke. Pogosto šole za analizo obstoječega stanja uporabijo podatke o vpisanih dijakih v različne izobraževalne programe, njihov učni uspeh, uspešnost na maturi ipd., torej le podatke, ki sodijo tudi v letni delovni načrt šole. Za 32 analiziranih dokumentov lahko zaključimo, da analiza obstoječega stanja vključuje tudi vsebinsko interpretacijo zbranih podatkov. Šole za zbiranje podatkov običajno uporabijo vprašalnike, redkeje se uporabljajo druge tehnike in instrumenti zbiranja podatkov. Podatki so običajno predstavljeni v obliki tabel ali grafov, redkeje samo v opisni obliki. Kvantitativni podatki so skoraj v vseh primerih analizirani na deskriptivni ravni. Kategorizacija odprtih odgovorov je redka.

Zanimalo nas je, ali so v poročilu navedeni cilji, ki bi jih naj dosegli na posameznem vsebinskem področju.

Tabela 14**Število poročil srednjih šol z navedenimi cilji na posameznem vsebinskem področju**

Ali so navedeni CILJI za izboljšave v okviru posameznih vsebinskih področij?	Število poročil
DA	42
NE	43

V 42 dokumentih so cilji za posamezno vsebinsko področje določeni, v 43 dokumentih pa cilji niso konkretizirani.

Ugotavljali smo tudi, ali je iz poročila razviden akcijski načrt za vpeljavo izboljšav, sprememb ipd. za področja, kjer so ugotovljene pomanjkljivosti, težave ipd. Ugotavljali smo, ali so opredeljene aktivnosti za izboljšave, časovni okvir in odgovorne osebe za realizacijo posameznih ciljev.

Tabela 15**Število poročil z razvidnim akcijskim načrtom za vpeljavo izboljšav**

Ali je iz poročila razviden AKCIJSKI NAČRT za vpeljavo izboljšav?	Število poročil
DA	42
NE	43

Analiza je pokazala, da je v 42 dokumentih naveden akcijski načrt za vpeljavo izboljšav, 43 dokumentov pa akcijskega načrta nima.

V dveh primerih gre predvsem za opis aktivnosti, ki so jih izvedli v preteklem letu, vključno z odgovornimi osebami in časovnim okvirom, manjka pa načrt predvidenih aktivnosti za doseg postavljenih ciljev. V 20 dokumentih, ki imajo akcijski načrt, ugotavljamo, da je akcijski načrt pomanjkljiv, saj ima zapisane le cilje in predstavljene dejavnosti, ki jih nameravajo vpeljati v prakso. Manjkajo pa podrobnejši časovni okvir vpeljave sprememb, odgovorne osebe za posamezno aktivnost in kriteriji, ki jih bodo uporabili za ugotavljanje napredka na izpostavljenih vsebinskih področjih. V 20 dokumentih pa je predstavljen natančen akcijski načrt, ki ima postavljene cilje, predvidene aktivnosti, ki jih bodo implementirali v prakso, odgovorne osebe za posamezno aktivnost, natančen časovni okvir in kriterije, ki jih bodo uporabili za ugotavljanje napredka na izpostavljenih vsebinskih področjih, oz. je opisano, kako bo izvedena evalvacija.

Zaključek

Analiza spletnih strani srednjih šol je pokazala, da je imelo 46 šol objavljeno vsaj eno samoevalvacijsko poročilo za šolsko leto 2020/21, 2021/22, 2022/23 ali 2023/24, kar pomeni, da je 30,9 % javnih srednjih šol imelo objavljeno samoevalvacijsko poročilo. Ugotovitve tako temeljijo na analizi 85 dokumentov oz. samoevalvacijskih poročil srednjih šol.

Analiza, opravljena po različnih kriterijih (npr. definiranost vsebinskih prednostnih področij, ciljev, vključenost analize obstoječega stanja, akcijski načrt), je pokazala, da ima 37 samoevalvacijskih poročil, ki jih je napisalo 18 šol, elemente samoevalvacijskega poročila (definirano vsebinsko področje, cilje, analizo obstoječega stanja, akcijski načrt s predvidenimi aktivnostmi, odgovornimi osebami, časovnim okvirom in predvidenimi kriteriji za spremljanje napredka), 48 analiziranih dokumentov pa bi težko opredelili kot samoevalvacijsko poročilo. Pri večini izmed slednjih gre namreč predvsem za kratko predstavitev prednostnih področij, za opis aktivnosti, ki so se na šoli izvajale, za opis projektov, v katerih je šola sodelovala, za prikaz podatkov o učni uspešnosti dijakov, o njihovih dosežkih na maturi oz. pri zaključnih izpitih, o obveznih izbirnih vsebinah, ki jih je šola izvajala, o programih stalnega strokovnega izpopolnjevanja, ki so se jih udeležili učitelji in drugi strokovni delavci šole. Nekatera poročila bi lažje opredelili kot dokument, namenjen realizaciji letnega delovnega načrta šole, kot pa samoevalvacijsko poročilo. Pojavljajo pa se tudi primeri, da je samoevalvacijsko poročilo namenjeno predvsem opisu delovanja komisije za kakovost, da temelji izključno na predstavitvi rezultatov mednarodne raziskave znanja PISA ali pa je namenjeno zapisu pogovora o nekaterih odprtih vprašanjih, ki so ga opravili zaposleni na šoli. Iz analize je razvidno, da je kakovost poročila odvisna tudi od tega, ali je bila šola vključena v kakšen projekt, ki podpira procese institucionalne samoevalvacije. Npr. dve poročili iste šole bi namreč zaradi manka nekaterih ključnih elementov težko opredelili kot samoevalvacijsko poročilo, tretje leto pa se je šola vključila v projekt Mreženje šol za kakovost in napisala samoevalvacijsko poročilo z vsemi ključnimi elementi. Nekateri šole so bile vključene v EPoS – elektronsko podprta samoevalvacija, vendar sodelovanje v tem procesu zbiranja podatkov še ne zagotavlja kakovostnega

poročila. Na nekaterih šolah, ki so sodelovale v tem procesu, so namreč zgolj predstavili dobljene podatke, akcijskega načrta, ki bi temeljil na zbranih podatkih, pa niso oblikovali. Iz poročil nekaterih šol, za katera smo ugotovili, da imajo elemente samoevalvacijskega poročila, je razvidno, da imajo oblikovan večletni samoevalvacijski cikel (pri treh šolah je bil omenjen triletni samoevalvacijski cikel, pri eni šoli štiriletni, ena šola pa je omenjala petletni samoevalvacijski cikel). V primeru večletnega samoevalvacijskega cikla so tudi samoevalvacijska poročila različnih let pogosto napisana na način, da se nadaljujejo – torej, da eno samoevalvacijsko poročilo predstavlja analizo obstoječega stanja in akcijski načrt, samoevalvacijsko poročilo naslednjega leta pa napredek, ki so ga s predstavljenimi aktivnostmi dosegli na prednostnih področjih.

.....

**ANALIZA PODATKOV,
ZBRANIH Z ANKETNIMI
VPRAŠALNIKI ZA
RAVNATELJE IN
STROKOVNE DELAVCE**

V okviru kvantitativne raziskave smo s pomočjo odgovorov, zbranih z vprašalnikom za ravnatelje in druge strokovne delavce v vzgojno-izobraževalnih zavodih, odgovarjali na naslednja raziskovalna vprašanja:

- Kako pogosto oz. v kakšnih časovnih intervalih na ravni zavoda izvajajo procese ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti oz. institucionalno samoevalvacijo (v nadaljevanju institucionalno samoevalvacijo)?
- Kako je samoevalvacijsko poročilo strukturirano in na katerih organih je obravnavano?
- Ali imajo na zavodu oblikovan stalen tim za kakovost oz. posebno skupino za kakovost, ki je zadolžena za institucionalno samoevalvacijo? Kdo so člani te skupine in kako so imenovani?
- Katere kriterije uporabljajo za identifikacijo prednostnih vsebinskih področij, ki jih vključijo v samoevalvacijsko poročilo?
- Kako pogosto vključijo v institucionalno samoevalvacijo posamezna vsebinska področja?
- Kako pogosto so za samoevalviranje oz. ugotavljanje in zagotavljanje kakovosti uporabljeni instrumenti oz. protokoli, ki so nastali v okviru katerih izmed nacionalnih projektov?
- Kako dobro je poznavanje Nacionalnega okvira za ugotavljanje in zagotavljanje kakovosti na področju vzgoje in izobraževanja?
- Kako pogosto se pri izvajanju institucionalne samoevalvacije opirajo na standarde in kazalnike, opredeljene v zbirki Kakovost v vrtcih in šolah (2022)?
- Kako ocenjujejo svojo pripravljenost za izvajanje institucionalne samoevalvacije in za izvajanje posameznih dejavnosti v okviru samoevalvacije?

- Ali so v času dodiplomskega izobraževanja anketiranci imeli predmet, kjer so obravnavali vsebino s področja statistike, metodologije in izvajanja samoevalvacije?
- Kako anketiranci ocenjujejo svoje znanje s področja statistike, metodologije in izvajanja samoevalvacije?
- Kako učinkovito vodstvo spodbuja strokovne sodelavce k izvajanju institucionalne samoevalvacije?
- V kolikšni meri so strokovni delavci motivirani za izvajanje samoevalvacije v oddelku oz. skupini?
- S katerimi težavami se strokovni delavci srečujejo pri izvajanju institucionalne samoevalvacije?
- Na kakšne načine bi lahko strokovnim delavcem pomagali k učinkovitejšemu izvajanju institucionalne samoevalvacije?
- Kateri podatki so vključeni v samoevalvacijsko poročilo?
- Na koga se pri izvajanju samoevalvacije strokovni delavci obrnejo po pomoč in podporo, če jo potrebujejo?
- Ali strokovni delavci menijo, da naj bodo procesi institucionalne samoevalvacije obvezni za vse zavode ali naj bodo prostovoljni?
- Ali strokovni delavci menijo, da naj bodo vsebinska področja institucionalne samoevalvacije predpisana ali prepuščena posameznemu zavodu?
- Kako dolgo naj traja samoevalvacijski cikel?

Vzorčenje

V raziskavi smo si prizadevali za celovito vključitev ravnateljev ter strokovnih delavcev iz vrtcev, osnovnih in srednjih šol v Sloveniji za šolsko leto 2023/24. Osnovno množico so tako predstavljali vsi ravnatelji in strokovni delavci, zaposleni v navedenih izobraževalnih institucijah. Po podatkih Statističnega urada Republike Slovenije (SURS, 2022, 2023) je v šolskem letu 2022/23 v Sloveniji delovalo 456 matičnih in 315 podružničnih osnovnih šol (pri čemer so podružnične šole vključene skupaj z matičnimi šolami), 149 javnih srednjih šol ter 108 javnih samostojnih vrtcev (vrtci, ki delujejo v okviru osnovnih šol, so obravnavani znotraj osnovnih šol).

Za kvantitativni del raziskave smo sprva načrtovali dva različna pristopa vzorčenja glede na ciljno skupino. Pri ravnateljih smo nameravali vključiti vse ravnatelje vrtcev, osnovnih in srednjih šol ter jih neposredno povabiti k sodelovanju v raziskavi. Za strokovne delavce smo načrtovali dvostopenjsko vzorčenje. V prvi stopnji bi na podlagi stratificiranega vzorčenja izbrali institucije (vrtce in šole), pri čemer bi upoštevali regionalno zastopanost, velikost vrtcev in šol (glede na število zaposlenih oziroma število otrok, učencev ali dijakov) ter tip šole (osnovna šola, gimnazija, srednja poklicna in strokovna šola).

Spletne vprašalnike smo pripravili in testirali v orodju 1KA (<https://www.1ka.si/d/sl>). Povabila za sodelovanje pa smo poslali vodstvom izbranih šol in vrtcev, ki so jih nato posredovala svojim strokovnim delavcem. Ravnatelje smo nagovorili neposredno prek uradnih kontaktnih podatkov institucij.

Kljub skrbnemu načrtovanju in izvedbi vzorčenja, je bila odzivnost nižja od pričakovane. Da bi povečali odzivnost, smo institucijam, ki se na prvotno povabilo niso odzvale, poslali še dva opomnika oziroma povabili k sodelovanju. Ker je bila odzivnost kljub večkratnemu pozivanju institucij, ki so bile prvotno naključno izbrane za vzorčenje, še vedno slaba, smo vzorec razširili na celotno osnovno množico in povabilo za sodelovanje v raziskavi poslali vsem javnim vrtcem, osnovnim in srednjim šolam v Sloveniji. Ob zaključku zbiranja podatkov je na vprašalnik skupno odgovorilo 48 ravnateljev, od tega 18 ravnateljev vrtcev, 23 ravnateljev osnovnih šol in sedem ravnateljev srednjih šol. Med strokovnimi delavci je sodelovalo 749 oseb, in sicer 347 iz vrtcev, 322 iz osnovnih šol ter 80 iz srednjih šol. Skupno je v raziskavi sodelovalo 24 vrtcev, 28 osnovnih šol in 13 srednjih šol.

Odzivnost je bila bistveno nižja od načrtovane 50-odstotne stopnje. Nizek odziv lahko pripišemo več dejavnikom, med drugim časovnim omejitvam v šolskem okolju, kjer so strokovni delavci in ravnatelji pogosto obremenjeni z različnimi obveznostmi, ter morebitnemu pomanjkanju motivacije za sodelovanje v raziskavi, ki proučuje izvajanje institucionalne samoevalvacije. Tudi na osnovi ugotovitev, do katerih smo prišli z analizo samoevalvacijskih poročil in s pomočjo fokusnih intervjujev, lahko razlog za slabšo odzivnost iščemo tudi v tem, da mnogi zavodi institucionalne samoevalvacije dejansko ne izvajajo, zato se verjetno tudi niso zanimali za sodelovanje v tej raziskavi.

RAVNATELJI

V raziskavi je sodelovalo 48 ravnateljev in ravnateljic vrtcev, osnovnih ter srednjih šol. Med sodelujočimi ravnatelji prevladujejo osebe ženskega spola, ki predstavljajo 64 % vzorca, medtem ko moški ravnatelji sestavljajo 18 %. Preostalih 18 % odgovorov ni bilo veljavnih ali niso bili navedeni. Povprečna starost ravnateljev znaša 50,4 leta, z razponom od 35 do 65 let, kar kaže na raznolikost v starostni strukturi vzorca. Povprečna delovna doba ravnateljev na področju vzgoje in izobraževanja pa je 26,2 leta, s standardnim odklonom 8,98, kar kaže na visoko stopnjo izkušenj med udeleženci raziskave.

Povprečno število let opravljanja vloge ravnatelja je 8,7 leta, pri čemer se najdaljše obdobje znaša do 23 let, najkrajše pa do enega leta.

Glede na najvišjo stopnjo izobrazbe je večina ravnateljev (67 %) zaključila drugostopenjski univerzitetni študijski program ali univerzitetni (predbolonjski) študijski program. Sledi visokošolski strokovni študijski program, ki ga je zaključilo 19 % ravnateljev. Manjši delež ravnateljev ima zaključen prvostopenjski univerzitetni študijski program (9 %), znanstveni magisterij (2 %) ali doktorat (2 %).

Vzorec ravnateljev sestavlja 37,5 % ravnateljev vrtcev, in 47,9 % ravnateljev osnovnih šol in 14,6 % ravnateljev srednjih šol.

Glede na naziv po Pravilnik o napredovanju zaposlenih v vzgoji in izobraževanju v nazive je najpogostejši naziv med ravnatelji svetnik, ki ga ima 48 % udeležencev. Sledijo svetovalec (36 %), mentor (10 %) in višji svetnik (7 %).

Tabela 16**Mnenje ravnateljev o tem, ali bi morali biti procesi UZK z institucionalno samoevalvacijo obvezni ali prostovoljni**

Vzgojno-izobraževalni zavod		Obvezni	Prostovoljni	Skupaj
Vrtec	število	14	4	18
	odstotek	77,8 %	22,2 %	100,0 %
Osnovna šola	število	14	9	23
	odstotek	60,9 %	39,1 %	100,0 %
Srednja šola	število	2	5	7
	odstotek	28,6 %	71,4 %	100,0 %
Skupaj	število	30	18	48
	odstotek	62,5 %	37,5 %	100,0 %

V nadaljevanju predstavljamo analizo podatkov po posameznih vprašanjih.

Večina ravnateljev vrtcev (77,8 %, $f = 14$) in osnovnih šol (60,9 %, $f = 14$) meni, da bi morale biti izvajanje institucionalne samoevalvacije obvezno, medtem ko večina ravnateljev srednjih šol (71,4 %, $f = 5$) meni, da bi morale biti prostovoljno.

Tabela 17**Mnenje ravnateljev o tem, ali bi morali biti procesi UZK z institucionalno samoevalvacijo obvezni ali prostovoljni**

Vzgojno-izobraževalni zavod		Drugo	Nikoli	Na tri leta	Vsako drugo leto	Vsako leto	Skupaj
Vrtec	število	0	1	0	0	17	18
	odstotek	0,0 %	5,6 %	0,0 %	0,0 %	94,4 %	100,0 %
Osnovna šola	število	2	1	2	0	18	23
	odstotek	8,7 %	4,3 %	8,7 %	0,0 %	78,3 %	100,0 %
Srednja šola	število	1	0	0	1	5	7
	odstotek	14,3 %	0,0 %	0,0 %	14,3 %	71,4 %	100,0 %
Skupaj	število	3	2	2	1	40	48
		6,3 %	4,2 %	4,2 %	2,1 %	83,3 %	100,0 %

Velika večina ravnateljev vrtcev (94,4 %, $f=17$), OŠ (78,3 %, $f=18$) in SŠ (71,4 %, $f=5$) je odgovorila, da samoevalvacijo izvajajo vsako leto. En ravnatelj SŠ je odgovoril, da izvajajo samoevalvacijo na dve leti, dva ravnatelja OŠ sta odgovorila, da jo izvajajo na tri leta, en ravnatelj vrtca in en ravnatelj OŠ pa sta odgovorila, da v njihovem zavodu nikoli ne izvajajo institucionalne samoevalvacije. Dva ravnatelja OŠ in en ravnatelj SŠ sta izbrala odgovor »drugo,« in sicer so navedli: vsako leto, vendar eno leto bolj intenzivno, drugo leto manj, občasno (ne vsako leto) in ne vem.

Tabela 18**Oblika samoevalvacijskega poročila v VIZ in njegova umestitev v dokumente zavoda**

Vzgojno-izobraževalni zavod		Samostojni dokument	Sestavni del poročila o realizaciji LDN	Samoevalvacijskega poročila na našem zavodu ne pripravljamo	Skupaj
Vrtec	število	6	11	0	17
	odstotek	35,3 %	64,7 %	0,0 %	100,0 %
Osnovna šola	število	6	16	0	22
	odstotek	27,3 %	72,7 %	0,0 %	100,0 %
Srednja šola	število	2	4	1	7
	odstotek	28,6 %	57,1 %	14,3 %	100,0 %
Skupaj	število	14	31	1	46
	odstotek	30,4 %	67,4 %	2,2 %	100,0 %

Pri vprašanju o tem, ali je samoevalvacijsko poročilo zavoda samostojni dokument ali je sestavni del poročila o realizaciji letnega delovnega načrta oz. kakšnega drugega dokumenta, je bilo možno izbrati več odgovorov. En ravnatelj SŠ je odgovoril, da

samoevalvacijskega poročila ne pripravljajo, večina ravnateljev vrtcev (64,7 %, f = 11), OŠ (72,7 %, f = 16) in SŠ (57,1 %, f = 4) je odgovorila, da je samoevalvacijsko poročilo sestavni del poročila o realizaciji letnega delovnega načrta. Dobra tretjina ravnateljev vrtcev (35,3 %, f = 6) ter dobra četrtnina ravnateljev OŠ (27,3 %, f = 6) in SŠ (28,6 %, f = 2) sta odgovorili, da pripravijo samoevalvacijsko poročilo zavoda kot samostojni dokument.

Tabela 19

Načini obravnave samoevalvacijskega poročila v zavodu

Vzgojno-izobraževalni zavod		Vrtec	Osnovna šola	Srednja šola
Na pedagoških konferencah	število	13	18	4
	odstotek	76,5 %	81,8 %	57,1 %
Na svetu zavoda	število	17	16	6
	odstotek	100,0 %	72,7 %	85,7 %
Na strokovnih aktivih	število	6	8	1
	odstotek	35,3 %	36,4 %	14,3 %
Na svetu staršev	število	13	11	2
	odstotek	76,5 %	50 %	28,6 %

Pri vprašanju, kje obravnavajo samoevalvacijsko poročilo zavoda, so imeli ravnatelji možnost izbrati več odgovorov. Vsi ravnatelji vrtcev so odgovorili, da poročilo obravnavajo na svetu zavoda, večina jih poročilo obravnava tudi na pedagoških konferencah (76,5 %, f = 13) in na svetu staršev (76,5 %, f = 13). Šest jih je odgovorilo, da poročilo obravnavajo tudi na strokovnih aktivih (35,3 %). Velika večina osnovnošolskih ravnateljev je odgovorila, da poročilo obravnavajo na pedagoških konferencah (81,8 %, f = 18) in na svetu zavoda (72,7 %, f = 16), polovica jih je odgovorila, da poročilo obravnavajo na svetu staršev (50,0 %, f = 11), dobra tretjina (36,4 %, f = 8) pa jih je odgovorila, da ga obravnavajo tudi na strokovnih aktivih. Velika večina ravnateljev SŠ (85,7 %, f = 6) je odgovorila, da samoevalvacijsko poročilo zavoda obravnavajo na svetu zavoda, dobra polovica (57,1 %, f = 4) je odgovorila, da poročilo obravnavajo tudi na pedagoških konferencah, dva sta odgovorila, da ga obravnavajo na svetu staršev, eden je odgovoril, da ga obravnavajo na strokovnih aktivih.

Tabela 20

Vključenost izsledkov institucionalne samoevalvacije v razvojni načrt zavoda (načrt zavoda, ki je potrjen na svetu zavoda in ne program dela ravnatelja)

Vzgojno-izobraževalni zavod		Da	Ne	Nimamo razvojnega načrta zavoda	Skupaj
Vrtec	število	14	3	0	17
	odstotek	82,4 %	17,6 %	0,0 %	100,0 %
Osnovna šola	število	14	5	2	21
	odstotek	66,7 %	23,8 %	9,5 %	100,0 %
Srednja šola	število	6	0	1	7
	odstotek	85,7 %	0,0 %	14,3 %	100,0 %
Skupaj	število	34	8	3	45
	odstotek	75,6 %	17,8 %	6,7 %	100,0 %

Štirinajst ravnateljev vrtcev (82,4 %), štirinajst ravnateljev OŠ (66,7 %) in šest ravnateljev SŠ (85,7 %) je odgovorilo, da so izsledki samoevalvacije vključeni v razvojni načrt njihovega zavoda. Dva ravnatelja OŠ in en ravnatelj SŠ so odgovorili, da nimajo razvojnega načrta zavoda.

Tabela 21**Objava samoevalvacijskega poročila na spletni strani VIZ**

Vzgojno-izobraževalni zavod		Da	Ne	Samoevalvacijskega poročila na našem zavodu ne pripravljamo	Skupaj
Vrtec	število	6	11	0	17
	odstotek	35,3 %	64,7 %	0,0 %	100,0 %
Osnovna šola	število	8	14	0	22
	odstotek	36,4 %	63,6 %	0,0 %	100,0 %
Srednja šola	število	3	3	1	7
	odstotek	42,9 %	42,9 %	14,3 %	100,0 %
Skupaj	število	17	28	1	46
	odstotek	37,0 %	60,9 %	2,2 %	100,0 %

Večina ravnateljev vrtcev (64,7 %, $f = 11$) in večina ravnateljev OŠ (63,6 %, $f = 14$), je odgovorila, da samoevalvacijskega poročila ne objavi na spletni strani zavoda. Trije ravnatelji SŠ (42,9 %) so odgovorili, da poročilo objavijo na spletni strani njihovega zavoda, trije ravnatelji SŠ (42,9 %) pa so odgovorili, da poročila ne objavijo na spletni strani. En ravnatelj SŠ je odgovoril, da samoevalvacijskega poročila na njihovem zavodu ne pripravljajo.

Tabela 22

Odgovori ravnateljev na vprašanje o tem, ali imajo v njihovem VIZ skupino za kakovost, ki je zadolžena za institucionalno samoevalvacijo

Vzgojno-izobraževalni zavod		Da	Ne	Skupaj
Vrtec	število	12	5	17
	odstotek	70,6 %	29,4 %	100,0 %
Osnovna šola	število	13	9	22
	odstotek	59,1 %	40,9 %	100,0 %
Srednja šola	število	5	2	7
	odstotek	71,4 %	28,6 %	100,0 %
Skupaj	število	30	16	46
	odstotek	65,2 %	34,8 %	100,0 %

Večina ravnateljev vrtcev (70,6 %, f = 12), OŠ (59,1 %, f = 13) in SŠ (71,4 %, f = 5) je odgovorila, da imajo na zavodu stalen tim oz. skupino za kakovost, ki je zadolžena za samoevalvacijo.

Tabela 23

Poimenovanje skupine, zadolžene za institucionalno samoevalvacijo

Vzgojno-izobraževalni zavod		Skupina za kakovost	Tim za kakovost	Komisija za kakovost	Drugo	Skupaj
Vrtec	število	2	6	0	4	12
	odstotek	16,7 %	50,0 %	0,0 %	33,3 %	100,0 %
Osnovna šola	število	3	5	0	5	13
	odstotek	23,1 %	38,5 %	0,0 %	38,5 %	100,0 %
Srednja šola	število	0	0	5	0	5
	odstotek	0,0 %	0,0 %	100,0 %	0,0 %	100,0 %
Skupaj	število	5	11	5	9	30
	odstotek	16,7 %	36,7 %	16,7 %	30,0 %	100,0 %

Dva ravnatelja vrtca sta odgovorila, da se skupina, ki je na njihovem zavodu zadolžena za samoevalvacijo, imenuje skupina za kakovost, šest jih je odgovorilo, da se skupina imenuje tim za kakovost, štirje so izbrali odgovor »drugo.« Trije ravnatelji OŠ so odgovorili, da se skupina, ki je na njihovem zavodu zadolžena za samoevalvacijo, imenuje skupina za kakovost, pet jih je odgovorilo, da se skupina imenuje tim za kakovost, pet jih je izbralo odgovor »drugo«, in sicer so navedli: tim za razvojni načrt, tim za kakovost in razvoj vrtca oz. šole, delovna skupina za samoevalvacijo, strokovni tim za samoevalvacijo in skupina za samoevalvacijo. Vsi srednješolski ravnatelji, tj. pet ravnateljev, je odgovorilo, da se skupina na njihovem zavodu imenuje komisija za kakovost.

Tabela 24

Število članov skupine za kakovost, zadolžene za institucionalno samoevalvacijo

Vzgojno-izobraževalni zavod	Število VIZ, ki imajo stalno skupino za kakovost	Povprečno število članov skupine za kakovost na VIZ	SD
Vrtec	12	7,58	3,476
Osnovna šola	12	5,58	1,832
Srednja šola	5	8,80	7,463

Tabela 25**Kdo sestavlja skupino za kakovost, zadolženo za institucionalno samoevalvacijo**

Vzgojno-izobraževalni zavod		Vrtec	Osnovna šola	Srednja šola
Ravnatelj	število	12	11	4
	odstotek	100,0 %	84,6 %	80,0 %
Pomočnik ravnatelja	število	11	7	2
	odstotek	91,7 %	53,8 %	40,0 %
Svetovalni delavec	število	9	8	3
	odstotek	75,0 %	61,5 %	60,0 %
Učitelj ali drugi učitelj v prvem razredu (navedite, koliko):	število	0	12	5
	odstotek	0,0 %	92,2 %	100,0 %
Vzgojitelj (navedite, koliko):	število	11	2	0
	odstotek	91,7 %	15,4 %	0,0 %
Drugi	število	4	2	2
	odstotek	33,3 %	15,4 %	40,0 %

Skupina, ki je zadolžena za samoevalvacijo, v vrtcu šteje povprečno osem članov ($M = 7,58$), v OŠ šest članov ($M = 5,58$), v SŠ pa devet članov ($M = 8,80$). Anketirane ravnateljice smo povprašali tudi, kdo so člani skupine, ki je zadolžena za samoevalvacijo, pri čemer so imeli možnost izbrati več odgovorov. Vsi ravnatelji vrtcev, tj. 12 ravnateljic, so odgovorili, da je v to skupino vključen ravnatelj, 11 jih je odgovorilo, da je vključen pomočnik ravnateljice, devet jih je odgovorilo, da je vključen svetovalni delavec, 11 pa, da so v skupino vključeni tudi vzgojiteljice (štirje ravnateljice so navedli, da so vključeni štirje vzgojiteljice, trije ravnateljice so odgovorili, da sta vključena dva vzgojitelja, trije ravnateljice so odgovorili, da so vključeni štirje vzgojiteljice, drugi pa so navedli enega, pet ali šest vzgojiteljic). Štirje ravnateljice so izbrali odgovor »drugo.« 11 anketiranih ravnateljic OŠ je odgovorilo, da je v skupino vključen ravnatelj, sedem jih je odgovorilo, da je vključen tudi pomočnik ravnateljice, osem jih je odgovorilo, da je vključen svetovalni delavec, 12 jih je odgovorilo, da so vključeni tudi učiteljice (pet ravnateljic je navedlo, da je vključenih pet učiteljic, trije, da je vključen en učitelj, dva, da sta vključena dva učitelja, drugi pa so navedli sedem, devet ali 11 učiteljic). Dva sta izbrala odgovor »drugo.« Štirje ravnateljice SŠ so odgovorili, da je v skupino vključen ravnatelj, dva sta odgovorila, da je vključen pomočnik ravnateljice, trije svetovalni delavec, pet jih je odgovorilo, da so vključeni učiteljice, dva pa sta izbrala odgovor »drugo.«

Tabela 26**Mandat članov skupine za kakovost**

Vzgojno-izobraževalni zavod		1 leto	2 leti	3 leta	Več kot tri leta (navedite, koliko)	Skupaj
Vrtec	število	0	0	7	5	12
	odstotek	0,0 %	0,0 %	58,3 %	41,7 %	100,0 %
Osnovna šola	število	0	2	5	6	13
	odstotek	0,0 %	15,4 %	38,5 %	46,2 %	100,0 %
Srednja šola	število	2	0	2	1	5
	odstotek	40,0 %	0,0 %	40,0 %	20,0 %	100,0 %
Skupaj	število	2	2	14	12	30
	odstotek	6,7 %	6,7 %	46,7 %	40,0 %	100,0 %

Največ anketiranih ravnateljev je odgovorilo, da so člani skupine za izvedbo samoevalvacije imenovani za tri ali več kot tri leta. Da so člani imenovani za tri leta, je odgovorilo sedem ravnateljev vrtcev (58,3 %), pet ravnateljev OŠ (38,5 %) in dva ravnatelja SŠ (40,0 %). Da so člani skupine za izvedbo samoevalvacije v to skupino vključeni več kot tri leta, pa je odgovorilo pet ravnateljev vrtcev (41,7 %), šest ravnateljev OŠ (46,2 %) in en ravnatelj SŠ (20,0 %).

Tabela 27**Ocena pomembnosti izvajanja institucionalne samoevalvacije na posameznih področjih**

	Vrtec		Osnovna šola		Srednja šola		Skupaj	
	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD
Razvoj otrok/dosežki učencev in dijakov	4,56	0,70	4,35	0,98	4,14	1,07	4,40	0,89
Didaktično načrtovanje in izvajanje pouka, načini poučevanja	4,67	0,69	4,48	0,73	3,71	0,95	4,44	0,80
Varno in spodbudno učno okolje (pogoji za vključenost vseh, spodbujanje razvoja otrok/učencev/dijakov s posebnimi potrebami, spodbujanje razvoja nadarjenih otrok/učencev/dijakov, vključenost otrok/učencev/dijakov priseljencev)	4,94	0,24	4,57	0,73	4,00	1,15	4,63	0,73
Strokovni razvoj in učenje zaposlenih	4,72	0,46	4,35	0,71	4,14	0,90	4,46	0,68
Vodenje vrtcev in šol	4,61	0,61	4,26	0,81	4,00	1,00	4,35	0,79
Sodelovanje s starši otrok/učencev/dijakov in z okoljem	4,11	0,68	4,13	0,87	3,43	1,51	4,02	0,93
Proces ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti (samoevalvacija samoevalvacije)	4,56	0,62	4,00	0,95	4,00	1,00	4,21	0,87

Anketirani ravnatelji so na petstopenjski ocenjevalni lestvici ocenjevali pomembnost izvajanja samoevalvacije na posameznih področjih, in sicer je ocena 5 pomenila, da je izvajanje samoevalvacije zelo pomembno, ocena 1 pa, da sploh ni pomembno. Iz povprečnih ocen je razvidno, da anketiranci prepoznavajo pomembnost izvajanja samoevalvacije na vseh navedenih področjih, vendar ocenjujejo posamezna področja različno pomembno. Kot najpomembnejše področje za izvajanje samoevalvacije so ocenili varno in spodbudno učno okolje ($M = 4,63$), kar je bilo še posebej izrazito v vrtcih, kjer je to področje doseglo povprečno oceno 4,94. Najvišja povprečna ocena postavke kaže na splošno prepričanje, da je ustvarjanje varnega in podpornega učnega okolja ključno za razvoj otrok, učencev in dijakov. Drugo najpomembnejše področje je strokovni razvoj in učenje zaposlenih ($M = 4,46$), kar kaže na zavedanje pomena nadaljnega izobraževanja in usposabljanja strokovnih delavcev za zagotavljanje kakovostnega vzgojno-izobraževalnega procesa. Anketiranci iz vrtcev so temu področju pripisali posebno visoko pomembnost. Tudi področje didaktičnega načrtovanja in izvajanja pouka, načini poučevanja ($M = 4,44$) je prav tako ocenjeno kot zelo pomembno, z višjimi ocenami v vrtcih in osnovnih šolah, medtem ko so anketiranci iz srednjih šol temu področju pripisali nekoliko manjšo pomembnost. Področji vodenja vrtcev in šol ($M = 4,35$) ter procesa ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti ($M = 4,21$) sta ocenjeni nekoliko nižje, vendar še vedno z visoko povprečno oceno, kar kaže na zavedanje pomembnosti kakovostnega upravljanja in stalnega izboljševanja vzgojno-izobraževalnih ustanov.

Primerjalno z drugimi povprečnimi ocenami nižje, vendar še vedno s povprečno oceno nad štiri, je ocenjeno področje sodelovanja s starši otrok/učencev/dijakov in z okoljem (M

= 4,02). Ta ocena je bila najnižja v srednjih šolah ($M = 3,43$), iz česar lahko sklepamo, da srednješolski ravnatelji menijo, da so starši manj vključeni v izobraževalni proces na tej ravni izobraževanja.

Primerjava rezultatov med ravnatelji vrtcev, osnovnih in srednjih šol pokaže, da je varno in spodbudno učno okolje področje, na katerem bi bilo izvajanje samoevalvacije najbolj pomembno, in to na vseh treh ravneh izobraževanja, medtem ko je sodelovanje s starši in okoljem področje, kjer je, vsaj med naštetimi področji, izvajanje samoevalvacije po mnenju anketiranih ravnateljev najmanj pomembno, še zlasti na srednješolski ravni.

Zanimalo nas je, katera vsebinska področja so na zavodih v zadnjih petih letih vključili v institucionalno samoevalvacijo. V ta namen so bila naštetna različna vsebinska področja, ki so bila opredeljena zelo široko, pri samoevalvaciji pa jih je možno členiti na ožja vsebinska področja. Ravnatelji so odgovorili, ali so jih v zadnjih petih letih večkrat vključili v institucionalno samoevalvacijo, enkrat ali tega področja v zadnjih petih letih niso uvrstili v institucionalno samoevalvacijo.

Tabela 28**Najpogosteje obravnavana področja v samoevalvacijskih poročilih v zadnjih petih letih**

	Vrtec		Osnovna šola		Srednja šola		Skupaj	
	f	f %	f	f %	f	f %	f	f %
Razvoj otrok in napredek učencev in dijakov v znanju in spretnostih, zapisanih v kurikularnih dokumentih	13	76,5	14	63,6	5	71,4	32	69,6
Razvoj socialnih zmožnosti in spretnosti, zmožnost sporazumevanja in sodelovanja	9	52,9	10	45,5	3	42,9	22	47,8
Gibalni razvoj in skrb za zdravje	8	47,1	13	59,1	2	28,6	23	50,0
Bralna pismenost (vključno z razvijanjem porajajoče se pismenosti)	5	29,4	12	57,1	2	28,6	19	42,2
Razvoj ustvarjalnosti in inovativnosti	5	29,4	10	47,6	3	50,0	18	40,9
Motivacija za učenje	5	31,3	11	52,4	1	14,3	17	38,6
Vzgojno delovanje (ustreznost vzgojnega koncepta, preventivne dejavnosti, vzgoje za nenasilje, reševanje težav z neželenim vedenjem otrok/učencev/dijakov ipd.)	5	29,4	16	72,7	2	28,6	23	50,0

Varno in spodbudno učno okolje (pogoji za vključenost vseh, spodbujanje razvoja otrok/učencev/dijakov s posebnimi potrebami, spodbujanje razvoja nadarjenih otrok/učencev/dijakov, vključenost otrok/učencev/dijakov priseljencev)	10	58,8	14	63,6	5	71,4	29	63,0
Kakovost poučevanja (kakovost načrtovanja in izvedbe pouka, ustreznost domačih nalog, didaktične strategije, medpredmetno povezovanje, individualizacija in diferenciacija, preverjanje in ocenjevanje znanja ipd.)	10	58,8	10	45,5	5	71,4	25	54,3
Vodenje zavoda (npr. upravljanje materialnih in finančnih virov, kadrovske odločitve, pedagoško vodenje zavoda, razvoj zavoda)	9	52,9	7	31,8	2	28,6	18	39,1
Sodelovanje s starši in širšim okoljem	9	52,9	8	36,4	3	42,9	20	43,5
Profesionalni razvoj zaposlenih strokovnih delavcev (izobraževanje in usposabljanje zaposlenih strokovnih delavcev, kakovost programov, povezanost programa usposabljanja zaposlenih s programom razvoja zavoda)	11	64,7	10	45,5	4	57,1	25	54,3

Sodelovanje zavoda v različnih projektih	11	64,7	9	40,9	4	57,1	24	52,2
Učno okolje oz. prostorske razmere, opremljenost učilnic in drugih prostorov	9	52,9	7	31,8	3	50,0	19	42,2
Odnosi in komunikacija med različnimi deležniki v zavodu (med otroki/učenci/dijaki, med otroki/učenci/dijaki in strokovnimi delavci, med strokovnimi delavci, med strokovnimi delavci in vodstvom)	11	64,7	13	59,1	3	42,9	27	58,7
Ponudba interesnih in dodatnih dejavnosti zavoda	5	29,4	10	45,5	4	57,1	19	41,3
Proces ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti, samoevalvacija samoevalvacije	9	52,9	8	36,4	4	57,1	21	45,7
Mednarodno sodelovanje	4	23,5	5	22,7	5	71,4	14	30,4

Iz predstavljenih skupnih odgovorov (združeni odgovori ravnateljev vrtcev, osnovnih in srednjih šol) je razvidno, da je bilo največkrat v samoevalvacijsko poročilo vključeno področje razvoj otrok in napredek učencev in dijakov v znanju in spretnostih, zapisanih v kurikularnih dokumentih (32 ravnateljev je to področje vključilo večkrat). Temu sledijo področja varno in spodbudno učno okolje (29 ravnateljev je to področje vključilo večkrat), odnosi in komunikacija med različnimi deležniki v zavodu (27 ravnateljev je to področje vključilo večkrat) in profesionalni razvoj zaposlenih strokovnih delavcev (25 ravnateljev je to področje vključilo večkrat) ter kakovost poučevanja (25 ravnateljev je to področje vključilo večkrat). Izmed ponujenih področij je bilo v samoevalvacijskih poročilih najmanj zastopano mednarodno sodelovanje (14 ravnateljev je to področje vključilo večkrat).

Primerjava različnih ravni vzgojno-izobraževalnega sistema pokaže, da je največ vrtcev največkrat vključilo v samoevalvacijsko poročilo področje razvoj otrok in napredek učencev in dijakov v znanju in spretnostih, zapisanih v kurikularnih dokumentih (13 ravnateljev vrtcev je to področje vključilo večkrat), ravnatelji osnovnih šol so to področje po kriteriju večkratne vključitve v samoevalvacijsko poročilo uvrstili na drugo mesto (14 osnovnošolskih ravnateljev je to področje vključilo večkrat). Slednji pa so najbolj pogosto v samoevalvacijsko poročilo vključili vzgojno delovanje (16 osnovnošolskih ravnateljev je to področje vključilo večkrat). Primerjava s srednješolsko ravno na tem mestu ne bi bila smiselna, saj je na to vprašanje odgovorilo premalo ravnateljev.

Tabela 29**Področja, ki so bila v zadnjih petih letih enkrat vključena v samoevalvacijsko poročilo**

	Vrtec		Osnovna šola		Srednja šola		Skupaj	
	f	f %	f	f %	f	f %	f	f %
Razvoj otrok in napredek učencev in dijakov v znanju in spretnostih, zapisanih v kurikularnih dokumentih	3	17,6	6	27,3	2	28,6	11	23,9
Razvoj socialnih zmožnosti in spretnosti, zmožnost sporazumevanja in sodelovanja	6	35,3	7	31,8	1	14,3	14	30,4
Gibalni razvoj in skrb za zdravje	7	41,2	6	27,3	2	28,6	15	32,6
Bralna pismenost (vključno z razvijanjem porajajoče se pismenosti)	8	47,1	6	28,6	1	14,3	15	33,3
Razvoj ustvarjalnosti in inovativnosti	6	35,3	5	23,8	1	16,7	12	27,3
Motivacija za učenje	6	37,5	4	19,0	4	57,1	14	31,8
Vzgojno delovanje (ustreznost vzgojnega koncepta, preventivne dejavnosti, vzgoje za nenasilje, reševanje težav z neželenim vedenjem otrok/učencev/dijakov ipd.)	3	17,6	5	22,7	2	28,6	10	21,7

Varno in spodbudno učno okolje (pogoji za vključenost vseh, spodbujanje razvoja otrok/učencev/dijakov s posebnimi potrebami, spodbujanje razvoja nadarjenih otrok/učencev/dijakov, vključenost otrok/učencev/dijakov priseljencev)	6	35,3	6	27,3	1	14,3	13	28,3
Kakovost poučevanja (kakovost načrtovanja in izvedbe pouka, ustreznost domačih nalog, didaktične strategije, medpredmetno povezovanje, individualizacija in diferenciacija, preverjanje in ocenjevanje znanja ipd.)	3	17,6	9	40,9	1	14,3	13	28,3
Vodenje zavoda (npr. upravljanje materialnih in finančnih virov, kadrovske odločitve, pedagoško vodenje zavoda, razvoj zavoda)	1	5,9	7	31,8	2	28,6	10	21,7
Sodelovanje s starši in širšim okoljem	5	29,4	10	45,5	2	28,6	17	37,0
Profesionalni razvoj zaposlenih strokovnih delavcev (izobraževanje in usposabljanje zaposlenih strokovnih delavcev, kakovost programov, povezanost programa usposabljanja zaposlenih s programom razvoja zavoda)	4	23,5	8	36,4	3	42,9	15	32,6

Sodelovanje zavoda v različnih projektih	2	11,8	7	31,8	3	42,9	12	26,1
Učno okolje oz. prostorske razmere, opremljenost učilnic in drugih prostorov	5	29,4	7	31,8	2	33,3	14	31,1
Odnosi in komunikacija med različnimi deležniki v zavodu (med otroki/učenci/dijaki, med otroki/učenci/dijaki in strokovnimi delavci, med strokovnimi delavci, med strokovnimi delavci in vodstvom)	5	29,4	6	27,3	3	42,9	14	30,4
Ponudba interesnih in dodatnih dejavnosti zavoda	5	29,4	4	18,2	3	42,9	12	26,1
Proces ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti, samoevalvacija samoevalvacije	2	11,8	5	22,7	1	14,3	8	17,4
Mednarodno sodelovanje	1	5,9	9	40,9	2	28,6	12	26,1

Iz predstavljenih skupnih odgovorov (združeni odgovori ravnateljev vrtcev, osnovnih in srednjih šol) je razvidno, da je bilo enkrat v samoevalvacijsko poročilo največkrat vključeno področje mednarodno sodelovanje (20 ravnateljev je to področje vključilo enkrat). Temu sledijo področja proces ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti (17 ravnateljev je to področje vključilo enkrat) ter sodelovanje s starši in širšim okoljem (17 ravnateljev je to področje vključilo enkrat). Gibalni razvoj in skrb za zdravje, bralna pismenost,

profesionalni razvoj zaposlenih strokovnih delavcev in ponudba interesnih in dodatnih dejavnosti zavoda so področja, ki jih je 15 ravnateljev v zadnjem petletnem obdobju enkrat uvrstilo v samoevalvacijsko poročilo.

Primerjava odgovorov različnih ravni vzgojno-izobraževalnega sistema pokaže, da je več ravnateljev vrtcev kot ravnateljev osnovnih in srednjih šol v samoevalvacijsko poročilo enkrat vključilo področja mednarodno sodelovanje (12 ravnateljev vrtcev je to področje vključilo enkrat), bralna pismenost (osem ravnateljev vrtcev je to področje vključilo enkrat) ter ponudba interesnih in dodatnih dejavnosti (sedem ravnateljev vrtcev je to področje vključilo enkrat). Več osnovnošolskih ravnateljev kot ravnateljev vrtcev in srednjih šol je v samoevalvacijsko poročilo enkrat vključilo področja sodelovanje s starši in širšim okoljem (10 osnovnošolskih ravnateljev je to področje vključilo enkrat), kakovost poučevanja (devet ravnateljev je to področje vključilo enkrat) ter proces ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti (devet ravnateljev je to področje vključilo enkrat). Ne glede na zelo malo število srednješolskih ravnateljev, ki so odgovorili na to vprašanje, velja izpostaviti področje motivacija za učenje. Štirje srednješolski ravnatelji so namreč odgovorili, da so to področje v zadnjem petletnem obdobju enkrat vključili v samoevalvacijsko poročilo.

Tabela 30**Področja, ki niso bila v zadnjih petih letih nikoli vključena v samoevalvacijsko poročilo**

	Vrtec		Osnovna šola		Srednja šola		Skupaj	
	f	f %	f	f %	f	f %	f	f %
Razvoj otrok in napredek učencev in dijakov v znanju in spretnostih, zapisanih v kurikularnih dokumentih	1	5,9	2	9,1	0	0,0	3	6,5
Razvoj socialnih zmožnosti in spretnosti, zmožnost sporazumevanja in sodelovanja	2	11,8	5	22,7	3	42,9	10	21,7
Gibalni razvoj in skrb za zdravje	2	11,8	3	13,6	3	42,9	8	17,4
Bralna pismenost (vključno z razvijanjem porajajoče se pismenosti)	4	23,5	3	14,3	4	57,1	11	24,4
Razvoj ustvarjalnosti in inovativnosti	6	35,3	6	28,6	2	33,3	14	31,8
Motivacija za učenje	5	31,3	6	28,6	2	28,6	13	29,5
Vzgojno delovanje (ustreznost vzgojnega koncepta, preventivne dejavnosti, vzgoje za nenasilje, reševanje težav z neželenim vedenjem otrok/učencev/dijakov ipd.)	9	52,9	1	4,5	3	42,9	13	28,3

Varno in spodbudno učno okolje (pogoji za vključenost vseh, spodbujanje razvoja otrok/učencev/dijakov s posebnimi potrebami, spodbujanje razvoja nadarjenih otrok/učencev/dijakov, vključenost otrok/učencev/dijakov priseljencev)	1	5,9	2	9,1	1	14,3	4	8,7
Kakovost poučevanja (kakovost načrtovanja in izvedbe pouka, ustreznost domačih nalog, didaktične strategije, medpredmetno povezovanje, individualizacija in diferenciacija, preverjanje in ocenjevanje znanja ipd.)	4	23,5	3	13,6	1	14,3	8	17,4
Vodenje zavoda (npr. upravljanje materialnih in finančnih virov, kadrovske odločitve, pedagoško vodenje zavoda, razvoj zavoda)	7	41,2	8	36,4	3	42,9	18	39,1
Sodelovanje s starši in širšim okoljem	3	17,6	4	18,2	2	28,6	9	19,6
Profesionalni razvoj zaposlenih strokovnih delavcev (izobraževanje in usposabljanje zaposlenih strokovnih delavcev, kakovost programov, povezanost programa usposabljanja zaposlenih s programom razvoja zavoda)	2	11,8	4	18,2	0	0,0	6	13,0

Sodelovanje zavoda v različnih projektih	4	23,5	6	27,3	0	0,0	10	21,7
Učno okolje oz. prostorske razmere, opremljenost učilnic in drugih prostorov	3	17,6	8	36,4	1	16,7	12	26,7
Odnosi in komunikacija med različnimi deležniki v zavodu (med otroki/učenci/dijaki, med otroki/učenci/dijaki in strokovnimi delavci, med strokovnimi delavci, med strokovnimi delavci in vodstvom)	1	5,9	3	13,6	1	14,3	5	10,9
Ponudba interesnih in dodatnih dejavnosti zavoda	7	41,2	8	36,4	0	0,0	15	32,6
Proces ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti, samoevalvacija samoevalvacije	6	35,3	9	40,9	2	28,6	17	37,0
Mednarodno sodelovanje	12	70,6	8	36,4	0	0,0	20	43,5

Iz predstavljenih skupnih odgovorov (združeni odgovori ravnateljev vrtcev, osnovnih in srednjih šol) je razvidno, da je področje, ki je bilo najmanjkrat vključeno v samoevalvacijsko poročilo, vodenje zavoda, npr. upravljanje materialnih in finančnih virov, kadrovske odločitve, pedagoško vodenje zavoda, razvoj zavoda (18 ravnateljev je odgovorilo, da tega področja niso vključili v samoevalvacijsko poročilo). Temu sledijo področja razvoj

ustvarjalnosti in inovativnosti (14 ravnateljev je odgovorilo, da tega področja niso vključili v samoevalvacijsko poročilo), motivacija za učenje (13 ravnateljev je odgovorilo, da tega področja niso vključili v samoevalvacijsko poročilo) in vzgojno delovanje (13 ravnateljev je odgovorilo, da tega področja niso vključili v samoevalvacijsko poročilo).

Primerjava odgovorov različnih ravni vzgojno-izobraževalnega sistema pokaže, da ravnatelji vrtcev bolj pogosto kot ravnatelji osnovnih in srednjih šol v samoevalvacijsko poročilo niso vključili vzgojnega delovanja (devet ravnateljev vrtcev je odgovorilo, da tega področja niso vključili v samoevalvacijsko poročilo) ter razvoj ustvarjalnosti in inovativnosti (šest ravnateljev vrtcev je odgovorilo, da tega področja niso vključili v samoevalvacijsko poročilo). Osnovnošolski ravnatelji v primerjavi z ravnatelji vrtcev in srednjih šol bolj pogosto niso vključili v samoevalvacijsko poročilo mednarodnega sodelovanja (devet osnovnošolskih ravnateljev je odgovorilo, da tega področja niso vključili v samoevalvacijsko poročilo) ter področja učno okolje oz. prostorske razmere (osem ravnateljev je odgovorilo, da tega področja niso vključili v samoevalvacijsko poročilo). Srednješolski ravnatelji pa so med področji, ki jih v zadnjem petletnem obdobju niso vključili v samoevalvacijsko poročilo, navedli bralno pismenost (dva srednješolska ravnatelja sta odgovorila, da tega področja na njihovem zavodu niso vključili v samoevalvacijsko poročilo), pri tem pa je ponovno treba opozoriti na zelo malo število srednješolskih ravnateljev, ki so odgovorili na to vprašanje.

Tabela 31

Mnenja ravnateljev o tem, ali bi morala biti vsebinska področja UZK z institucionalno samoevalvacijo predpisana ali prepuščena posameznemu VIZ

Vzgojno-izobraževalni zavod		Predpisana	Prepuščena posameznemu zavodu	Kombinacija obeh	Skupaj
Vrtec	število	1	3	14	18
	odstotek	5,6 %	16,7 %	77,8 %	100,0 %
Osnovna šola	število	3	7	13	23
	odstotek	13,0 %	30,4 %	56,5 %	100,0 %
Srednja šola	število	0	2	5	7
	odstotek	0,0 %	28,6 %	71,4 %	100,0 %
Skupaj	število	4	12	32	48
	odstotek	8,3 %	25,0 %	66,7 %	100,0 %

Na vprašanje o tem, ali naj bodo vsebinska področja UZK s samoevalvacijo predpisana ali prepuščena posameznemu zavodu, je večina ravnateljev vrtcev (77,8 %, $f = 14$), srednjih šol (71,4 %, $f = 5$) in osnovnih šol (56,5 %, $f = 13$) odgovorila, naj bodo nekatera področja

predpisana, nekatera pa prepuščena posameznemu zavodu. En ravnatelj vrtca in trije ravnatelji osnovnih šol so odgovorili, naj bodo vsebinska področja UZK predpisana. Sedem ravnateljev OŠ (30,4 %), trije ravnatelji vrtcev (16,7 %) in dva ravnatelja SŠ (28,6 %) so odgovorili, naj bodo vsebinska področja UZK prepuščena posameznemu zavodu.

Tabela 32
Uporaba instrumentov iz nacionalnih projektov za kakovost

Vzgojno-izobraževalni zavod		Ne, ne uporabljamo nobenih instrumentov, ki so nastali v nacionalnih projektih za kakovost	Da (zapišite projekte, v okviru katerih so instrumenti nastali)	Skupaj
Vrtec	število	11	6	17
	odstotek	64,7 %	35,3 %	100,0 %
Osnovna šola	število	18	3	21
	odstotek	85,7 %	14,3 %	100,0 %
Srednja šola	število	5	2	7
	odstotek	71,4 %	28,6 %	100,0 %
Skupaj	število	34	11	45
	odstotek	75,6 %	24,4 %	100,0 %

Večina ravnateljev vrtcev (64,7 %, $f = 11$), OŠ (85,7 %, $f = 18$) in SŠ (71,4 %, $f = 5$) je odgovorila, da za izvajanje samoevalvacije ne uporabljajo instrumentov za zbiranje podatkov, ki so nastali v okviru katerega izmed nacionalnih projektov za kakovost. Dobra tretjina ravnateljev vrtcev (35,3 %, $f = 6$), dobra četrtina ravnateljev SŠ (28,6 %, $f = 2$) in dobra desetina ravnateljev OŠ (14,3 %, $f = 3$) pa je odgovorila, da za izvajanje samoevalvacije uporabljajo instrumente, ki so nastali v okviru nacionalnih projektov za kakovost. Med njimi so anketirani ravnatelji največkrat navedli zbirko »Kakovost v vrtcih in šolah« ($f = 5$) in Mreženje šol za kakovost ($f = 3$). Med njihovimi odgovori se pojavijo še SIQ Kakovost za prihodnost vzgoje in izobraževanja, Mreženje šol za kakovost CPI – EPoS, ACS Svetovalci za kakovost, Modro oko, Smernice za kakovost NAKVIS, OPK – Vzpostavitev, dopolnitev in pilotni preizkus modela ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti v vzgoji in izobraževanju, ZRSŠ – Formativno spremljanje.

Tabela 33**Poznavanje Nacionalnega okvira za ugotavljanje in zagotavljanje kakovosti v vzgoji in izobraževanju**

Vzgojno-izobraževalni zavod		Ga ne poznam	Slabo	Srednje dobro	Dobro	Skupaj
Vrtec	število	1	2	8	7	18
	odstotek	5,6 %	11,1 %	44,4 %	38,9 %	100,0 %
Osnovna šola	število	2	5	9	6	22
	odstotek	9,1 %	22,7 %	40,9 %	27,3 %	100,0 %
Srednja šola	število	0	2	3	2	7
	odstotek	0,0 %	28,6 %	42,9 %	28,6 %	100,0 %
Skupaj	število	3	9	20	15	47
	odstotek	6,4 %	19,1 %	42,6 %	31,9 %	100,0 %

Največji delež ravnateljev vrtcev (44,4 %, $f = 8$), osnovnih šol (40,9 %, $f = 9$) in srednjih šol (42,9 %, $f = 3$) je odgovoril, da srednje dobro pozna Nacionalni okvir za UZK na področju vzgoje in izobraževanja. Nekoliko manjši delež ravnateljev vrtcev (38,9 %, $f = 7$), osnovnih šol (27,3 %, $f = 6$) in srednjih šol (28,6 %, $f = 2$) je odgovoril, da dobro pozna Nacionalni okvir za UZK na področju vzgoje in izobraževanja. Nihče ni odgovoril, da ga pozna zelo

dobro. Dobra četrtnina ravnateljev SŠ (28,6 %, f = 2) in slaba četrtnina ravnateljev OŠ (22,7 %, f = 5) ter desetina ravnateljev vrtcev (11,1 %, f = 2) ga slabo poznajo. En ravnatelj vrtca in dva ravnatelja OŠ ga sploh ne poznata.

Tabela 34

Opiranje na standarde in kazalnike iz zbirke Kakovost v vrtcih in šolah pri izvajanju institucionalne samoevalvacije

Vzgojno-izobraževalni zavod		Nikoli	Redko	Včasih	Zelo pogosto	Vsakič, ko izvajamo samo-evalvacijo na ravni zavoda	Skupaj
Vrtec	število	0	0	5	9	3	17
	odstotek	0,0 %	0,0 %	29,4 %	52,9 %	17,6 %	100,0 %
Osnovna šola	število	2	3	6	7	2	20
	odstotek	10,0 %	15,0 %	30,0 %	35,0 %	10,0 %	100,0 %
Srednja šola	število	1	1	3	2	0	7
	odstotek	14,3 %	14,3 %	42,9 %	28,6 %	0,0 %	100,0 %
Skupaj	število	3	4	14	18	5	44
	odstotek	6,8 %	9,1 %	31,8 %	40,9 %	11,4 %	100,0 %

Največ ravnateljev vrtcev (52,9 %, f = 9) in osnovnih šol (35,0 %, f = 7) se pri izvajanju samoevalvacije zelo pogosto opira na standarde in kazalnike, opredeljene v zbirki Kakovost v vrtcih in šolah (2022), medtem ko se največji delež ravnateljev SŠ (42,9 %, f = 3) na omenjeno zbirko opira včasih. Anketiranci najvišje ocenjujejo svojo usposobljenost za

Tabela 35

Ocena lastne usposobljenosti ravnateljev za izvajanje posameznih dejavnosti v okviru samoevalvacije

	Vrtec		Osnovna šola		Srednja šola		Skupaj	
	f	f %	f	f %	f	f %	f	f %
Vsebinsko načrtovanje samoevalvacije (opredelitev prednostnih vsebinskih področij, ciljev samoevalvacije)	3,72	0,46	3,41	0,96	3,29	0,49	3,51	0,75
Metodološko načrtovanje samoevalvacije (načrt samoevalvacije, vzorec, postopek zbiranja podatkov ipd.) in priprava instrumentov za zbiranje podatkov	3,11	0,58	3,09	0,81	3,14	0,69	3,11	0,70
Analiza podatkov in interpretiranje rezultatov	3,33	0,77	3,36	0,95	3,14	1,07	3,32	0,89
Pisanje poročila	3,83	0,71	3,45	1,01	3,43	0,79	3,60	0,88
Seznanjanje deležnikov (vzgojiteljev/ učiteljev, staršev ...) z ugotovitvami samoevalvacije	4,28	0,46	3,91	0,92	3,71	0,76	4,02	0,77

Načrtovanje izboljšav in vnos sprememb v prakso na osnovi ugotovitev, pridobljenih s samoevalvacijo	3,94	0,42	3,50	0,86	3,57	0,79	3,68	0,73
Evalvacija učinkov vpeljanih sprememb	3,72	0,46	3,23	0,81	3,57	0,53	3,47	0,69

seznanjanje deležnikov (vzgojiteljev/učiteljev, staršev ...) z ugotovitvami samoevalvacije ($M = 4,02$). Drugo najvišje ocenjeno področje je načrtovanje izboljšav in vnos sprememb v prakso na osnovi ugotovitev, pridobljenih s samoevalvacijo ($M = 3,68$). Sledijo pisanje poročila ($M = 3,60$) ter vsebinsko načrtovanje samoevalvacije ($M = 3,51$). Najnižje pa so ocenili svojo usposobljenost za metodološko načrtovanje samoevalvacije, vključno s pripravo instrumentov za zbiranje podatkov ($M = 3,11$).

Primerjava povprečnih ocen, s katerimi so svojo usposobljenost ocenjevali ravnatelji vrtcev, osnovnih in srednjih šol pokaže, da so za večino dejavnosti v okviru samoevalvacije svojo usposobljenost najvišje ocenili ravnatelji vrtcev (to velja za vsebinsko načrtovanje samoevalvacije, pisanje poročila, seznanjanje deležnikov z ugotovitvami samoevalvacije, načrtovanje izboljšav in vnos sprememb v prakso ter evalvacijo učinkov vpeljanih sprememb). Na področju metodološkega načrtovanja samoevalvacije in priprave instrumentov za zbiranje podatkov so svojo usposobljenost najvišje ocenili srednješolski ravnatelji, na področju analize podatkov in interpretiranja rezultatov pa so svojo usposobljenost najvišje ocenili ravnatelji osnovnih šol.

Tabela 36**Prisotnost vsebin s področja UZK v študijskih programih dodiplomskega in/ali podiplomskega študija ravnateljev**

Vzgojno-izobraževalni	Samoevalvacija	Metodologija (oblikovanje načrta raziskave, priprava instrumentarija za zbiranje podatkov, interpretacija rezultatov)	Statistika (obdelave podatkov)
	f (f %) – Da	f (f %) – Da	f (f %) – Da
Vrtec (n = 18)	2 (11,1 %)	14 (77,8 %)	16 (88,9 %)
Osnovna šola (n = 22)	1 (11,1 %)	14 (63,6 %)	14 (63,6 %)
Srednja šola (n = 7)	0 (0,0 %)	4 (57,1 %)	6 (85,7 %)

Analiza podatkov iz tabele razkriva, da je zelo malo ravnateljev v času svojega dodiplomskega in/ali podiplomskega študija imelo predmet, kjer so obravnavali vsebine s področja samoevalvacije. Med ravnatelji vrtcev sta le dva (11,1 %) poročala, da sta imela v času dodiplomskega in/ali podiplomskega študija predmet s tovrstno vsebino. Še nižji odstotek je opazen pri ravnateljih osnovnih šol, kjer je le eden (4,5 %) imel tak predmet. Med ravnatelji srednjih šol pa nihče (0,0 %) ni imel predmeta, ki bi se ukvarjal s samoevalvacijo. To kaže na splošno pomanjkanje formalnega izobraževanja o samoevalvaciji med vodstvenim kadrom v izobraževalnih ustanovah. Po drugi strani

pa je večina ravnateljev poročala, da so v času študija obravnavali vsebine s področja metodologije raziskovanja. Med ravnatelji vrtcev jih je 14 od 18 (77,8 %) imelo predmet, kjer so se ukvarjali z oblikovanjem raziskovalnega načrta, pripravo instrumentarija za zbiranje podatkov in interpretacijo rezultatov. Podoben trend je opazen pri ravnateljih osnovnih šol, kjer jih je 14 od 22 (63,6 %) poročalo o izobraževanju na tem področju. Pri ravnateljih srednjih šol je ta odstotek nekoliko nižji, saj so štirje od sedmih (57,1 %) imeli predmet, povezan z metodologijo. Glede izobraževanja s področja statistike je v vrtcih 16 od 18 ravnateljev (88,9 %) poročalo, da so v času študija imeli predmet, kjer so obravnavali statistiko oziroma obdelavo podatkov. Med ravnatelji osnovnih šol je ta delež nekoliko nižji, saj jih je 14 od 22 (63,6 %) imelo tak predmet. Pri ravnateljih srednjih šol pa je delež ponovno visok, saj je šest od sedmih (85,7 %) poročalo o izobraževanju s področja statistike. Skupni pregled podatkov kaže, da je med ravnatelji razmeroma visoka raven izobraženosti na področju metodologije in statistike, medtem ko je znanje s področja samoevalvacije pomanjkljivo.

Tabela 37**Ocena lastnega znanja ravnateljev s področja izvajanja samoevalvacije, metodologije in statistike**

	Vrtec		Osnovna šola		Srednja šola		Skupaj	
	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD
Izvajanja samoevalvacije	3,50	0,62	3,23	0,92	3,00	0,58	3,30	0,78
Metodologije	3,39	0,61	3,36	1,00	3,00	0,58	3,32	0,81
Statistike	3,28	0,67	3,36	1,09	3,29	0,95	3,32	0,91

Iz izračunanih povprečnih ocen je razvidno, da se anketiranci ocenjujejo kot srednje dobro usposobljeni na področju izvajanja samoevalvacije, metodologije in statistike, pri čemer so med različnimi ravnmi izobraževalnega sistema razlike zelo majhne. Ugotavljamo, da so svojo usposobljenost na področju izvajanja samoevalvacije ($M = 3,50$) in na področju metodologije ($M = 3,39$) najvišje ocenili ravnatelji vrtca, najnižje pa ravnatelji srednjih šol (obe področji imata povprečno oceno 3,00). Na področju statistike pa svojo usposobljenost najvišje ocenjujejo ravnatelji osnovnih šol ($M = 3,36$), ravnatelji vrtcev ($M = 3,28$) in srednjih šol ($M = 3,29$) pa so svojo usposobljenost na tem področju ocenili s skoraj enako povprečno oceno.

Tabela 38

Odgovori ravnateljev na vprašanje, ali so se že kdaj udeležili kakšnega izobraževanja s področja kakovosti in samoevalvacije ter raziskovanja v okviru nadaljnega izobraževanja in usposabljanja za strokovne delavce v vzgoji in izobraževanju

Vzgojno-izobraževalni	Področje kakovosti in samoevalvacije	Področje raziskovanja
	f (f %) – Da	f (f %) – Da
Vrtec (n = 18)	17 (94,4 %)	7 (38,9 %)
Osnovna šola (n = 22)	12 (54,5 %)	6 (28,6 %)
Srednja šola (n = 7)	5 (71,4 %)	5 (71,4 %)
Skupaj	34 (72,3 %)	13 (27,7 %)

V okviru nadaljnega izobraževanja in usposabljanja za strokovne delavce v vzgoji in izobraževanju se je velika večina ravnateljev vrtcev (94,4 %, f = 17) in srednjih šol (71,4 %, f = 5) ter dobra polovica ravnateljev osnovnih šol (54,5 %, f = 12) udeležila izobraževanja s področja kakovosti in samoevalvacije

Večina ravnateljev SŠ (71,4 %, f = 5), se je v okviru nadaljnega izobraževanja in usposabljanja za strokovne delavce v vzgoji in izobraževanju udeležila tudi izobraževanja s področja raziskovanja, medtem ko se je izobraževanja s tega področja udeležilo le 38,9 % (f = 7) ravnateljev vrtcev in 28,6 % (f = 6) ravnateljev osnovnih šol.

Tabela 39**Splošna ocena usposobljenosti strokovnih delavcev, zaposlenih v njihovem VIZ**

Vzgojno-izobraževalni zavod		Zelo slabo	Slabo	Srednje dobro	Dobro	Odlično	Skupaj
Vrtec	število	0	5	9	4	0	18
	odstotek	0,0 %	27,8 %	50,0 %	22,2 %	0,0 %	100,0 %
Osnovna šola	število	1	5	12	4	0	22
	odstotek	4,5 %	22,7 %	54,5 %	18,2 %	0,0 %	100,0 %
Srednja šola	število	0	0	6	0	1	7
	odstotek	0,0 %	0,0 %	85,7 %	0,0 %	14,3 %	100,0 %
Skupaj	število	1	10	27	8	1	47
	odstotek	2,1 %	21,3 %	57,4 %	17,0 %	2,1 %	100,0 %

Večina anketiranih ravnateljev SŠ (85,7 %, $f = 6$) in polovica ravnateljev vrtcev (50,0 %, $f = 9$) in OŠ (54,5 %, $f = 12$) je odgovorila, da so strokovni delavci v njihovem zavodu srednje dobro usposobljeni za izvajanje samoevalvacije. Pet ravnateljev vrtcev in pet ravnateljev OŠ je odgovorilo, da so strokovni delavci slabo usposobljeni, samo en ravnatelj OŠ je odgovoril, da so zelo slabo usposobljeni. En ravnatelj SŠ je odgovoril, da so strokovni delavci v zavodu odlično usposobljeni, štirje ravnatelji vrtcev in štirje ravnatelji OŠ pa so odgovorili, da so strokovni delavci v njihovem zavodu dobro usposobljeni.

Tabela 40

Mnenje ravnateljev glede motiviranosti zaposlenih strokovnih delavcev v njihovem VIZ za izvajanje institucionalne samoevalvacije

Zavod		Zelo slaba	Slaba	Niti dobra niti slaba	Zelo dobra	Skupaj
Vrtec	število	0	3	11	3	17
	odstotek	0,0 %	17,6 %	64,7 %	17,6 %	100,0 %
Osnovna šola	število	1	2	14	3	20
	odstotek	5,0 %	10,0 %	70,0 %	15,0 %	100,0 %
Srednja šola	število	0	2	4	1	7
	odstotek	0,0 %	28,6 %	57,1 %	14,3 %	100,0 %
Skupaj	število	1	7	29	7	44
	odstotek	2,3 %	15,9 %	65,9 %	15,9 %	100,0 %

Večina anketiranih ravnateljev vrtcev (64,7 %, $f = 11$), OŠ (70,0 %, $f = 14$) in SŠ (57,1 %, $f = 4$) je ocenila, da motivacija za izvajanje institucionalne samoevalvacije v njihovem zavodu med strokovnimi delavci ni niti dobra niti slaba. Nihče od anketiranih ravnateljev ni odgovoril, da je motivacija za izvajanje samoevalvacije med zaposlenimi strokovnimi delavci odlična. Trije ravnatelji vrtcev, trije ravnatelji OŠ in en ravnatelj SŠ so odgovorili,

da je motivacija zelo dobra, medtem ko so trije ravnatelji vrtcev, dva ravnatelja OŠ in dva ravnatelja SŠ ocenili, da je motivacija slaba. En ravnatelj OŠ je ocenil, da je motivacija na njihovi šoli zelo slaba.

Tabela 41

Mnenje ravnateljev glede motiviranosti zaposlenih strokovnih delavcev v njihovem VIZ za izvajanje samoevalvacije lastnega dela

Zavod		Zelo slaba	Slaba	Niti dobra niti slaba	Zelo dobra	Odlična	Skupaj
Vrtec	število	0	1	12	5	0	18
	odstotek	0,0 %	5,6 %	66,7 %	27,8 %	0,0 %	100,0 %
Osnovna šola	število	1	1	16	2	1	21
	odstotek	4,8 %	4,8 %	76,2 %	9,5 %	4,8 %	100,0 %
Srednja šola	število	0	2	5	0	0	7
	odstotek	0,0 %	28,6 %	71,4 %	0,0 %	0,0 %	100,0 %
Skupaj	število	1	4	33	7	1	46
	odstotek	2,2 %	8,7 %	71,7 %	15,2 %	2,2 %	100,0 %

Večina anketiranih ravnateljev vrtcev (66,7 %, $f = 12$), OŠ (76,2 %, $f = 16$) in SŠ (71,4 %, $f = 5$) je ocenila, da motivacija za izvajanje samoevalvacije lastnega strokovnega dela med strokovnimi delavci v njihovem VIZ ni niti dobra niti slaba. Pet ravnateljev vrtcev in dva ravnatelja OŠ menijo, da je motivacija zelo dobra. En ravnatelj OŠ meni, da je motivacija strokovnih delavcev za izvajanje samoevalvacije lastnega strokovnega dela odlična. Dva ravnatelja SŠ (28,6 %) menita, da je motivacija strokovnih delavcev za izvajanje samoevalvacije lastnega strokovnega dela slaba, enako menita tudi en ravnatelj vrtca in en ravnatelj OŠ. En ravnatelj OŠ meni, da je motivacija zelo slaba.

Tabela 42

Mnenje ravnateljev o tem, v kolikšni meri sami spodbujajo zaposlene strokovne delavce v njihovem VIZ k izvajanju samoevalvacije lastnega strokovnega dela

Zavod		Sploh ne spodbujam	Ne spodbujam	Srednje spodbujam	Spodbujam	Zelo spodbujam	Skupaj
Vrtec	število	0	0	2	8	8	18
	odstotek	0,0 %	0,0 %	11,1 %	44,4 %	44,4 %	100,0 %
Osnovna šola	število	2	1	2	12	4	21
	odstotek	9,5 %	4,8 %	9,5 %	57,1 %	19,0 %	100,0 %
Srednja šola	število	0	1	2	3	1	7
	odstotek	0,0 %	14,3 %	28,6 %	42,9 %	14,3 %	100,0 %
Skupaj	število	2	2	6	23	13	46
	odstotek	4,3 %	4,3 %	13,0 %	50,0 %	28,3 %	100,0 %

Največji delež ravnateljev OŠ (57,1 %, $f = 12$) in SŠ (42,9 %, $f = 3$) je odgovoril, da strokovne delavce spodbujajo k izvajanju samoevalvacije lastnega strokovnega dela. Največji delež ravnateljev vrtcev je odgovoril, da k izvajanju samoevalvacije lastnega strokovnega dela strokovne delavce spodbujajo (44,4 %) ali zelo spodbujajo (44,4 %). Strokovne delavce zelo spodbujajo k izvajanju samoevalvacije lastnega strokovnega dela tudi štirje ravnatelji OŠ in en ravnatelj SŠ. Nihče od ravnateljev vrtcev in SŠ ni odgovoril, da strokovnih delavcev

sploh ne spodbuja k izvajanju samoevalvacije lastnega strokovnega dela. Dva ravnatelja OŠ sta odgovorila, da strokovnih delavcev sploh ne spodbujata k izvajanju samoevalvacije lastnega strokovnega dela. Dva ravnatelja vrtcev, dva ravnatelja OŠ in dva ravnatelja SŠ so odgovorili, da srednje spodbujajo zaposlene strokovne delavce k izvajanju samoevalvacije lastnega strokovnega dela.

Tabela 43

Mnenje ravnateljev o tem, kako pogosto se strokovni delavci srečujejo s posameznimi ovirami pri izvajanju institucionalne samoevalvacije v VIZ

	Vrtec		Osnovna šola		Srednja šola		Skupaj	
	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD
Pomanjkljiva usposobljenost strokovnih delavcev za izvajanje samoevalvacije (vsebinsko in metodološko načrtovanje, oblikovanje instrumentov za zbiranje podatkov, analiza podatkov, interpretacija, pisanje samoevalvacijskega poročila)	3,72	0,67	3,85	0,75	3,50	0,55	3,75	0,69
(Pre)Zaposlenost strokovnih delavcev z zadolžitvami	3,94	0,73	4,19	0,81	3,67	0,82	4,02	0,78
Odnosi med zaposlenimi niso spodbudni za izvajanje samoevalvacije	2,50	0,71	2,52	0,81	2,17	0,41	2,47	0,73

Nezavzetost strokovnih delavcev za izvajanje samoevalvacije	3,50	0,79	3,38	0,92	3,83	0,75	3,49	0,84
Zaposleni, ki izvajajo samoevalvacijo, za to delo niso ustrezno ovrednoteni (finančno, strokovno ...)	3,50	1,04	3,57	0,87	3,67	0,82	3,56	0,92
Pomanjkanje že izdelanih instrumentov za analizo stanja	3,50	0,86	3,65	0,75	3,17	0,41	3,52	0,76
Premajhno poznavanje instrumentov za analizo stanja med strokovnimi delavci	3,50	0,92	3,76	0,77	3,00	0,63	3,56	0,84
Strah pred zlorabo tako pridobljenih podatkov	2,39	0,78	2,30	0,98	2,50	0,55	2,36	0,84

Anketirani ravnatelji so na petstopenjski lestvici ocenjevali, kako pogosto se po njihovem mnenju strokovni delavci pri izvajanju institucionalne samoevalvacije srečujejo s posameznimi ovirami. Pri tem je ocena 5 pomenila, da se s posamezno oviro srečajo zelo pogosto, ocena 1 pa, da se z njo nikoli ne srečajo.

Največja ovira, s katero se ravnatelji vrtcev, osnovnih in srednjih šol spopadajo pri izvajanju samoevalvacije, je prezaoptimalnost strokovnih delavcev z drugimi zadolžitvami ($M = 4,02$). Ta ovira je bila najvišje ocenjena pri ravnateljih vrtcev ($M = 3,94$) in ravnateljih osnovnih šol ($M = 4,19$). Ravnatelji srednjih šol so to oviro uvrstili na drugo mesto in jo ocenili nekoliko

nižje ($M = 3,67$). Ravnatelji srednjih šol so kot največjo oviro za izvajanje samoevalvacije določili nezavzetost strokovnih delavcev za to delo ($M = 3,83$), medtem ko ravnatelji vrtcev ($3,50$) in ravnatelji osnovnih šol ($M = 3,38$) tega ne zaznavajo kot pomembnejšo oviro. Sledi pomanjkljiva usposobljenost strokovnih delavcev za izvajanje samoevalvacije ($M = 3,75$). Ta ovira je bila najvišje ocenjena v osnovnih šolah ($M = 3,85$), medtem ko so jo v vrtcih in srednjih šolah ocenili nekoliko nižje ($M = 3,72$ oziroma $M = 3,50$). To kaže na potrebo po izobraževanju in usposabljanju strokovnih delavcev na tem področju. Tudi premajhno poznavanje instrumentov za analizo stanja med strokovnimi delavci je pomembna ovira, ocenjena s povprečno oceno $M = 3,56$. Ta ovira je bila najvišje ocenjena v osnovnih šolah ($M = 3,76$). Najmanj izraziti oviri za izvajanje samoevalvacije v vrtcih in šolah sta po mnenju anketiranih ravnateljev strah pred zlorabo tako pridobljenih podatkov ($M = 2,36$) ter odnosi med zaposlenimi ($M = 2,47$).

Tabela 44

Mnenje ravnateljev o tem, kako pogosto se strokovni delavci srečujejo s posameznimi ovirami pri izvajanju institucionalne samoevalvacije v VIZ

	Vrtec		Osnovna šola		Srednja šola		Skupaj	
	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD
Sprejetje nacionalnih smernic za ugotavljanje in zagotavljanje kakovosti s samoevalvacijo na zavodih	4,11	0,76	3,9	0,83	3,5	1,05	3,93	0,84
Poenotenje pristopa UZK s samoevalvacijo na nacionalni ravni	4,06	0,87	3,95	0,92	3,5	1,05	3,93	0,91
Obvezna vzpostavitev tima za kakovost na vsakem zavodu	4,28	0,75	4,1	0,89	3,67	0,82	4,11	0,83
Obvezno imenovanje koordinatorskega procesa UZK s samoevalvacijo na vsakem zavodu, ki bo zaradi tega dela razbremenjen učne obveznosti oz. dela z otroki	4,28	0,75	4,14	0,91	3,5	1,05	4,11	0,88
Priprava terminološkega slovarja za področje UZK	3,83	0,92	3,86	0,91	3,33	1,03	3,78	0,93

Vzpostavitev mreže podpornih institucij (npr. ZRSS, CPI, fakultete) za nudenje podpore pri UZK s samoevalvacijo na zavodih	4,22	0,73	4,14	0,96	3,83	1,17	4,13	0,89
Vzpostavitev digitalne podpore UZK s samoevalvacijo na zavodih	4,17	0,79	4,05	0,86	4	0,89	4,09	0,82
Vzpostavitev povezave med samoevalvacijskim poročilom in ostalimi dokumenti zavoda	4,44	0,7	4	0,95	3,83	1,17	4,16	0,9
Zagotovitev povratne informacije zavodom, ki jo nudijo podporne institucije, o izvajanju procesov UZK s samoevalvacijo	4,28	0,75	4	0,89	3,83	1,33	4,09	0,9
Združitev samoevalvacijskih poročil zavodov v sintezno nacionalno poročilo o izvajanju UZK s samoevalvacijo	3,72	0,96	3,67	0,97	3,67	1,21	3,69	0,97
Priprava spletnih baz, kjer bi bila zbrana temeljna literatura s področja UZK s samoevalvacijo	4,22	0,81	3,76	0,89	4	0,89	3,98	0,87
Izboljšan odnos strokovnih delavcev do samoevalvacije (podpora ravnateljev in drugih strokovnih delavcev, ustvarjanje kulture samoevalvacije)	4,39	0,85	4,38	0,8	4	0,89	4,33	0,83

Razbremenitev strokovnih delavcev (strokovni delavci, ki bi izvajali samoevalvacijo, bi morali biti razbremenjeni drugih delovnih obveznosti)	4,11	0,76	3,81	0,87	3,17	1,17	3,84	0,9
Organizacija seminarjev nadaljnega izobraževanja in usposabljanja za strokovne delavce v vzgoji in izobraževanju s področja UZK s samoevalvacijo	4,5	0,62	4,19	0,81	3,67	0,82	4,24	0,77
Organizacija izobraževanj za uporabo podatkovnih virov v procesih UZK s samoevalvacijo (npr. dosežki na NPZ, maturi, mednarodne raziskave znanja)	3,67	0,84	3,95	1,07	3,67	0,82	3,80	0,94
Priprava spletnih baz, kjer bi bil objavljen instrumentarij za zbiranje podatkov v procesih UZK s samoevalvacijo	4,06	0,87	4	0,95	3,67	0,82	3,98	0,89
Pomoč zunanjih strokovnjakov pri vključevanju izsledkov samoevalvacije v načrt dela zavoda	3,94	0,64	3,62	1,07	3,33	1,03	3,71	0,92
Vpeljava kolegialnih oz. posvetovalnih obiskov med zavodi za vzajemno podporo pri UZK s samoevalvacijo	4,11	0,58	3,81	0,93	3,33	1,03	3,87	0,84

Večja finančna podpora vzgojno-izobraževalnim zavodom pri izvajanju samoevalvacije	4,44	0,62	4,25	0,79	3,33	1,03	4,20	0,82
Uvedba oz. okrepitev vsebin s področja UZK s samoevalvacijo v pedagoške študijske programe	4,44	0,7	4,19	0,93	4,17	0,98	4,29	0,84

Anketirani ravnatelji so na petstopenjski lestvici ocenjevali, kako pomembni so po njihovem mnenju posamezni ukrepi za pomoč strokovnim delavcem pri izvajanju institucionalne samoevalvacije, pri čemer je ocena 5 pomenila, da je ukrep zelo pomemben, ocena 1 pa, da sploh ni pomemben. Po mnenju anketirancev bi ravnateljem k učinkovitejšemu izvajanju samoevalvacije najbolj pomagalo izboljšanje odnosa strokovnih delavcev do samoevalvacije, predvsem v smislu ustvarjanja kulture samoevalvacije v zavodu ($M = 4,33$), uvedba oz. okrepitev vsebin s področja UZK s samoevalvacijo v pedagoške študijske programe ($M = 4,29$), organizacija seminarjev nadaljnega izobraževanja in usposabljanja za strokovne delavce v vzgoji in izobraževanju s področja UZK s samoevalvacijo ($M = 4,24$) ter večja finančna podpora vzgojno-izobraževalnim zavodom pri izvajanju samoevalvacije ($M = 4,20$).

Primerjava povprečnih ocen sistemskih ukrepov, ki naj bi strokovnim delavcem pomagali k učinkovitejšemu izvajanju samoevalvacije, pokaže nekoliko različno razvrstitev učinkovitosti ponujenih sistemskih ukrepov, ki so jo izvedli ravnatelji vrtcev, osnovnih in srednjih šol. Po mnenju ravnateljev vrtcev bi bil najučinkovitejši sistemski ukrep

organizacija seminarjev nadaljnjega izobraževanja in usposabljanja za strokovne delavce v vzgoji in izobraževanju s področja UZK s samoevalvacijo, po mnenju ravnateljev osnovnih šol izboljšanje odnosa strokovnih delavcev do samoevalvacije, medtem ko so ravnatelji srednjih šol na prvo mesto uvrstili uvedbo oz. okrepitev vsebin s področja UZK s samoevalvacijo v pedagoške študijske programe. Poudariti še velja, da ravnatelji vrtcev nekoliko višje kot ravnatelji osnovnih in srednjih šol vrednotijo ukrep »vzpostavitev povezave med samoevalvacijskim poročilom in ostalimi dokumenti zavoda«. Iz izračunanih povprečnih ocen pa je razvidno, da bi po mnenju anketiranih ravnateljev vsi naštetih sistemski ukrepi pomembno prispevali k učinkovitejšemu izvajanju samoevalvacije, saj je bil najnižje ocenjen ukrep, tj. »združitev samoevalvacijskih poročil zavodov v sintezno nacionalno poročilo o izvajanju UZK s samoevalvacijo«, na petstopenjski ocenjevalni lestvici ocenjen s povprečno oceno 3,69.

Tabela 45**Podatki in informacije, ki jih VIZ vključi v samoevalvacijsko poročilo**

		Vrtec	Osnovna šola	Srednja šola
Podatke o razvoju otrok oz. učnih dosežkih učencev/dijakov (šolske ocene)	število	12	14	5
	odstotek	70,6 %	77,8 %	83,3 %
Učne dosežke učencev/dijakov z zunanjega preverjanja znanja (NPZ, zaključni izpit, matura)	število	0	10	6
	odstotek	0,0 %	55,6 %	100,0 %
Podatke o izostankih od pouka učencev/dijakov	število	0	7	3
	odstotek	0,0 %	38,9 %	50,0 %
Podatke o rezultatih tekmovanj	število	0	13	4
	odstotek	0,0 %	72,2 %	66,7 %
Podatke o zaposljivosti in/ali nadaljevanju šolanja učencev/dijakov	število	0	3	0
	odstotek	0,0 %	16,7 %	0,0 %
Podatke in informacije, pridobljene s samoevalvacijo na ravni zavoda	število	17	16	4
	odstotek	100,0 %	88,9 %	66,7 %

Podatke in informacije, pridobljene s samoevalvacijo na ravni posameznega strokovnega delavca (samoevalvacija učiteljev pri svojih predmetih in samoevalvacija vzgojiteljev pri delu z otroki)	število	8	8	2
	odstotek	47,1 %	44,4 %	33,3 %
Podatke mednarodnih raziskav (npr. PISA, TIMSS, TALIS, PIRLS) za primerjavo na nacionalni in mednarodni ravni	število	0	7	2
	odstotek	0,0 %	38,9 %	33,3 %
Podatke o profesionalnem razvoju strokovnih delavcev (izobraževanje in usposabljanje, napredovanje v nazive ipd.)	število	17	10	5
	odstotek	100,0 %	55,6 %	83,3 %
Poročila različnih projektov, ki potekajo na zavodu	število	12	15	6
	odstotek	70,6 %	83,3 %	100,0 %
Inšpekcijska poročila	število	5	4	2
	odstotek	29,4 %	22,2 %	33,3 %
Pobude staršev	število	10	4	1
	odstotek	58,8 %	22,2 %	16,7 %
Drugo	število	3	1	0
	odstotek	17,6 %	5,6 %	0,0 %

Anketirani ravnatelji so imeli pri tem vprašanju možnost izbrati več odgovorov.

Največ ravnateljev vrtcev v samoevalvacijsko poročilo vključi podatke in informacije, pridobljene s samoevalvacijo na ravni zavoda, podatke o profesionalnem razvoju strokovnih delavcev (izobraževanje in usposabljanje, napredovanje v nazive ipd.), podatke o razvoju otrok oz. učnih dosežkih učencev/dijakov (šolske ocene), poročila različnih projektov, ki potekajo na zavodu, in pobude staršev.

Največ ravnateljev OŠ v samoevalvacijsko poročilo vključi podatke in informacije, pridobljene s samoevalvacijo na ravni zavoda, poročila različnih projektov, ki potekajo na zavodu, podatke o razvoju otrok oz. učnih dosežkih učencev/dijakov (šolske ocene), podatke o rezultatih tekmovanj, učne dosežke učencev/dijakov z zunanjega preverjanja znanja (NPZ, zaključni izpit, matura) in podatke o profesionalnem razvoju strokovnih delavcev (izobraževanje in usposabljanje, napredovanje v nazive ipd.).

Največ ravnateljev SŠ pa v samoevalvacijsko poročilo vključi učne dosežke učencev/dijakov z zunanjega preverjanja znanja (NPZ, zaključni izpit, matura), poročila različnih projektov, ki potekajo na zavodu, podatke o razvoju otrok oz. učnih dosežkih učencev/dijakov (šolske ocene), podatke o profesionalnem razvoju strokovnih delavcev (izobraževanje in usposabljanje, napredovanje v nazive ipd.), podatke o rezultatih tekmovanj in podatke in informacije, pridobljene s samoevalvacijo na ravni zavoda.

Tabela 46**Načini vključevanja učencev in dijakov v institucionalno samoevalvacijo**

		Vrtec	Osnovna šola	Srednja šola
Vključeni so v fazo izbire vsebinskih področij samoevalvacije (kaj se bo evalviralo)	število	1	1	0
	odstotek	6,3 %	5,0 %	0,0 %
Vključeni so v fazo zbiranja podatkov (npr. izpolnjevanje vprašalnikov ipd.)	število	2	13	4
	odstotek	12,5 %	65,0 %	66,7 %
Vključeni so v načrtovanje sprememb, ukrepov	število	2	8	2
	odstotek	12,5 %	40,0 %	33,3 %
Seznani so z ugotovitvami samoevalvacije	število	1	7	2
	odstotek	6,3 %	35,0 %	33,3 %
Drugo	število	5	2	0
	odstotek	31,3 %	10,0 %	0,0 %
Niso vključeni v samoevalvacijo	število	10	4	1
	odstotek	62,5 %	20,0 %	16,7 %

Anketirani ravnatelji vrtcev so največkrat odgovorili, da otroci niso vključeni v samoevalvacijo, ravnatelji osnovnih šol so največkrat odgovorili, da so učenci vključeni v fazo zbiranja podatkov (npr. izpolnjevanje vprašalnikov ipd.), v načrtovanje sprememb, ukrepov ter da so seznanjeni z ugotovitvami samoevalvacije.

Tabela 47

Načini vključevanja staršev v institucionalno samoevalvacijo

		Vrtec	Osnovna šola	Srednja šola
Vključeni so v fazo izbire vsebinskih področij samoevalvacije (kaj se bo evalviralo)	število	2	1	0
	odstotek	11,8 %	5,0 %	0,0 %
Vključeni so v fazo zbiranja podatkov (npr. izpolnjevanje vprašalnikov ipd.)	število	12	10	3
	odstotek	70,6 %	50,0 %	60,0 %
Vključeni so v načrtovanje sprememb, ukrepov	število	8	8	1
	odstotek	47,1 %	40,0 %	20,0 %
Seznanjeni so z ugotovitvami samoevalvacije	število	14	13	3
	odstotek	82,4 %	65,0 %	60,0 %
Drugo	število	2	3	0
	odstotek	11,8 %	15,0 %	0,0 %
Niso vključeni v samoevalvacijo	število	1	3	2
	odstotek	5,9 %	15,0 %	40,0 %

Največ ravnateljev vrtcev je odgovorilo, da so starši otrok seznanjeni z ugotovitvami samoevalvacije, da so vključeni v fazo zbiranja podatkov (npr. izpolnjevanje vprašalnikov ipd.) in v načrtovanje sprememb, ukrepov. Ravnatelji osnovnih šol so največkrat odgovorili, da so starši učencev seznanjeni z ugotovitvami samoevalvacije, da so vključeni v fazo zbiranja podatkov (npr. izpolnjevanje vprašalnikov ipd.) in v načrtovanje sprememb, ukrepov. Ravnatelji srednjih šol so največkrat odgovorili, da so starši dijakov seznanjeni z ugotovitvami samoevalvacije in da so vključeni v fazo zbiranja podatkov (npr. izpolnjevanje vprašalnikov ipd.).

Tabela 48

Viri pomoči in podpore pri izvajanju institucionalne samoevalvacije v VIZ

		Vrtec	Osnovna šola	Srednja šola
Pomoči oz. podpore v glavnem ne potrebujemo	število	2	3	4
	odstotek	11,8 %	15,8 %	66,7 %
Pomoč in podporo bi sicer potrebovali, vendar ne vemo, na koga se lahko obrnemo	število	2	6	0
	odstotek	11,8 %	31,6 %	0,0 %
Na kolege iz drugih šol oz. vrtcev	število	11	9	2
	odstotek	64,7 %	47,4 %	33,3 %

Zavod RS za šolstvo	število	11	4	2
	odstotek	64,7 %	21,1 %	33,3 %
Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje	število	3	2	0
	odstotek	17,6 %	10,5 %	0,0 %
Pedagoški inštitut	število	5	1	1
		29,4 %	5,3 %	16,7 %
Center za poklicno izobraževanje	število	0	0	0
	odstotek	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Državni izpitni center (RIC)	število	0	2	1
	odstotek	0,0 %	10,5 %	16,7 %
Fakultete	število	1	1	0
	odstotek	5,9 %	5,3 %	0,0 %
Drugo	število	4	2	0
	odstotek	23,5 %	10,5 %	0,0 %

Anketirani ravnatelji vrtcev so največkrat odgovorili, da se po pomoč in podporo pri izvajanju samoevalvacije obrnejo na kolege iz drugih šol oz. vrtcev in na Zavod RS za šolstvo. Ravnatelji OŠ so največkrat odgovorili, da se po pomoč obrnejo na kolege iz drugih šol oz. vrtcev in da bi pomoč sicer potrebovali, vendar ne vedo, na koga se lahko obrnejo. Ravnatelji SŠ pa so največkrat odgovorili, da pomoči in podpore pri izvajanju samoevalvacije v glavnem ne potrebujejo. Trije ravnatelji so pod odgovor »drugo« navedli Šolo za ravnatelje.

Tabela 49

Mnenje o optimalnem trajanju samoevalvacijskega cikla

Zavod		Eno leto	Dve leti	Tri leta	Drugo	Skupaj
Vrtec	število	5	4	6	3	18
	odstotek	27,8 %	22,2 %	33,3 %	16,7 %	100,0 %
Osnovna šola	število	7	3	8	3	21
	odstotek	33,3 %	14,3 %	38,1 %	14,3 %	100,0 %
Srednja šola	število	0	1	3	2	6
	odstotek	0,0 %	16,7 %	50,0 %	33,3 %	100,0 %
Skupaj	število	12	8	17	8	45
	odstotek	26,7 %	17,8 %	37,8 %	17,8 %	100,0 %

Polovica ravnateljev SŠ (50,0 %, $f =$) in največji delež ravnateljev vrtcev (33,3 %, $f = 6$) ter OŠ (38,1 %, $f = 8$) so odgovorili, da bi po njihovem mnenju samoevalvacijski cikel moral trajati tri leta. Pod odgovor »drugo« so ravnatelji navedli, da je dolžina samoevalvacijskega cikla odvisna od ciljev in od izbranega vsebinskega področja.

STROKOVNI DELAVCI

V raziskavi je sodelovalo 755 strokovnih delavcev iz vrtcev, osnovnih in srednjih šol. Med anketiranimi prevladujejo osebe ženskega spola, ki predstavljajo 92 % vzorca (697 udeleženk), medtem ko moški sestavljajo 8 % (58 udeležencev). Povprečna starost strokovnih delavcev znaša 43,4 leta, z razponom od 20 do 65 let, kar kaže na raznolikost v starostni strukturi anketirancev. Povprečna delovna doba v vzgoji in izobraževanju je 17,4 leta, s standardnim odklonom 10,74, kar odraža širok spekter izkušenj med udeleženci.

Glede najvišje stopnje izobrazbe je največ strokovnih delavcev (44 %) zaključilo drugostopenjski univerzitetni študijski program ali univerzitetni (predbolonjski) študijski program. Sledi visokošolski strokovni študijski program, ki ga je zaključilo 24 % udeležencev. Manjši delež strokovnih delavcev je zaključil prvostopenjski univerzitetni študijski program (10 %), srednjo šolo (13 %) ali višjo šolo (5 %). Le 2 % udeležencev je zaključilo znanstveni magisterij, 1 % pa je dosegel stopnjo doktorata.

Pri analizi delovnih mest je največji delež strokovnih delavcev vzgojiteljev predšolskih otrok (27 %), sledijo učitelji predmetnega pouka (26 %), učitelji razrednega pouka (17 %) in pomočniki vzgojitelja (16 %). Svetovalni delavci predstavljajo 5 % udeležencev, knjižničarji pa 1 %. Približno 9 % udeležencev je navedlo druga delovna mesta, kot so

učitelj praktičnega usposabljanja, pomočnik ravnatelja, učitelj dodatne strokovne pomoči, laborant in drugi.

Glede na programe, ki jih izvajajo na svojih zavodih, je 51 % strokovnih delavcev navedlo, da delajo v vrtcu, 44 % jih je zaposlenih v osnovni šoli. Manjši delež strokovnih delavcev je zaposlen v srednješolskih programih: srednje strokovno izobraževanje (10 %), strokovna gimnazija (5 %), srednje poklicno izobraževanje (5 %), gimnazija (3 %) in poklicno-tehniško izobraževanje (3 %). Udeleženci so lahko izbrali več programov, zato vsota odstotkov presega 100 %.

Glede naziva po Pravilniku o napredovanju zaposlenih v vzgoji in izobraževanju v nazive je najpogostejši naziv med strokovnimi delavci svetovalec, ki ga ima 36 % udeležencev. Sledi naziv mentor s 27 %, medtem ko 18 % strokovnih delavcev nima naziva. Naziv svetnik ima 16 % udeležencev, višji svetnik pa 2 %.

V nadaljevanju predstavljamo analizo posameznih vprašanj.

Tabela 50**Mnenje strokovnih delavcev o tem, ali bi morali biti procesi UZK z institucionalno samoevalvacijo obvezni ali prostovoljni**

Zavod		Obvezni	Prostovoljni	Skupaj	χ^2	p
Vrtec	število	148	199	347	8,311	0,016
	odstotek	42,7 %	57,3 %	100,0 %		
Osnovna šola	število	103	218	321		
	odstotek	32,1 %	67,9 %	100,0 %		
Srednja šola	število	33	47	80		
	odstotek	41,3 %	58,8 %	100,0 %		
Skupaj	število	284	464	748		
	odstotek	38,0 %	62,0 %	100,0 %		

Večina anketirancev (62,0 %) meni, da bi morali biti procesi ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti s samoevalvacijo prostovoljni, po mnenju nekaj manj kot dveh petin anketirancev (38,0 %) pa bi morali biti ti procesi obvezni za vse zavode.

V odgovorih strokovnih delavcev vrtca, osnovne in srednje šole se pojavljajo statistično značilne razlike ($\chi^2 = 8,311$, $p = 0,016$) glede njihovega mnenja o tem, ali bi morali biti

procesi ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti (v nadaljevanju UZK) s samoevalvacijo obvezni za vse zavode ali bi morali biti prostovoljni. Da bi morali biti procesi ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti s samoevalvacijo obvezni za vse zavode, meni več strokovnih delavcev vrtca (42,7 %) in srednje šole (41,3 %) kot strokovnih delavcev osnovne šole (32,1 %). Večina vseh strokovnih delavcev sicer meni, da bi morali biti procesi UZK s samoevalvacijo prostovoljni, vendar je delež tistih, ki tako menijo, višji med strokovnimi delavci osnovnih šol (67,9 %) kot med strokovnimi delavci vrtcev (57,3 %) in srednjih šol (58,8 %).

Tabela 51
Pogostost izvajanja institucionalne samoevalvacije v VIZ

Zavod		Da	Ne	Ne vem	Skupaj	χ^2	p
Vrtec	število	226	29	89	344	4,438	0,350
	odstotek	65,7 %	8,4 %	25,9 %	100,0 %		
Osnovna šola	število	191	40	90	321		
	odstotek	59,5 %	12,5 %	28,0 %	100,0 %		
Srednja šola	število	51	10	19	80		
	odstotek	63,7 %	12,5 %	23,8 %	100,0 %		
Skupaj	število	468	79	198	745		
	odstotek	62,8 %	10,6 %	26,6 %	100,0 %		

Nekaj manj kot dve tretjini anketirancev (62,8 %) je odgovorilo, da v zavodu, v katerem so zaposleni, izvajajo procese ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti s samoevalvacijo oz. institucionalno samoevalvacijo. Desetina anketirancev (10,6 %) je odgovorila, da v zavodu, v katerem so zaposleni, ne izvajajo procesov ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti s samoevalvacijo oz. institucionalne samoevalvacije, nekaj več kot četrtnina anketirancev (26,6 %) pa ne ve, ali na zavodu, v katerem so zaposleni, izvajajo institucionalno samoevalvacijo ali je ne izvajajo. V odgovorih strokovnih delavcev vrtca, osnovne in srednje šole se ne pojavljajo statistično značilne razlike ($\chi^2 = 4,438$, $p = 0,350$) glede tega, ali v zavodu, v katerem so zaposleni, izvajajo institucionalno samoevalvacijo ali je ne izvajajo.

Tabela 52

Odgovori strokovnih delavcev na vprašanje o tem, ali imajo v njihovem VIZ skupino za kakovost, ki je zadolžena za institucionalno samoevalvacijo

Zavod		Da	Ne	Ne vem	Skupaj	χ^2	p
Vrtec	število	133	41	50	224	19,656	0,001
	odstotek	59,4 %	18,3 %	22,3 %	100,0 %		
Osnovna šola	število	90	48	53	191		
	odstotek	47,1 %	25,1 %	27,7 %	100,0 %		
Srednja šola	število	41	4	6	51		
	odstotek	80,4 %	7,8 %	11,8 %	100,0 %		
Skupaj	število	264	93	109	466		
	odstotek	56,7 %	20,0 %	23,4 %	100,0 %		

Nekaj več kot polovica anketirancev (56,7 %) je odgovorila, da imajo na zavodu oblikovan stalen tim za kakovost oz. posebno skupino/komisijo za kakovost, ki je zadolžena za samoevalvacijo, petina anketirancev (20,0 %) je odgovorila, da stalne skupine za kakovost, ki bi bila zadolžena za samoevalvacijo na zavodu, nimajo oblikovane, skoraj četrtina anketirancev (23,4 %) pa ne ve, ali imajo na zavodu oblikovano stalno skupino za kakovost.

V odgovorih strokovnih delavcev vrtca, osnovne in srednje šole se sicer glede tega pojavljajo statistično značilne razlike ($\chi^2 = 19,656$, $p = 0,001$). Da imajo na zavodu oblikovano stalno skupino za kakovost, je odgovorilo največ, tj. štiri petine (80,4 %) strokovnih delavcev srednje šole, nekaj manj kot tri petine (59,4 %) strokovnih delavcev vrtca in manj kot polovica (47,1 %) strokovnih delavcev osnovne šole.

Tabela 53
Poimenovanje skupine, zadolžene za institucionalno samoevalvacijo

Zavod		Skupina za kakovost	Tim za kakovost	Komisija za kakovost	Skupaj
Vrtec	število	16	81	3	100
	odstotek	16,0 %	81,0 %	3,0 %	100,0 %
Osnovna šola	število	17	58	2	77
	odstotek	22,1 %	75,3 %	2,6 %	100,0 %
Srednja šola	število	8	2	30	40
	odstotek	20,0 %	5,0 %	75,0 %	100,0 %
Skupaj	število	41	141	35	217
	odstotek	18,9 %	65,0 %	16,1 %	100,0 %

Kot je razvidno iz zgornje tabele, je največ strokovnih delavcev vrtca (81,0 %) odgovorilo, da se skupina, ki je zadolžena za samoevalvacijo, imenuje tim za kakovost, 16,0 % strokovnih delavcev vrtca pa je odgovorilo, da se imenuje skupina za kakovost.

Na ravni osnovne šole se za to skupino najbolj pogosto uporablja ime tim za kakovost (ta odgovor so podale tri četrtine (75,3 %) strokovnih delavcev osnovne šole), več kot petina odgovorov (22,1 %) pa se nanaša na poimenovanje »skupina za kakovost«.

Na srednjih šolah pa se najbolj pogosto uporabljata izraza komisija za kakovost (ta odgovor so podale tri četrtine (75,0 %) anketirancev) in skupina za kakovost (ta odgovor je podala petina (20,0 %) anketirancev).

Tabela 54
Članstvo v skupini za kakovost

Zavod		Da	Ne	Skupaj
Vrtec	število	44	182	226
	odstotek	19,5 %	80,5 %	100,0 %
Osnovna šola	število	27	164	191
	odstotek	14,1 %	85,9 %	100,0 %
Srednja šola	število	7	44	51
	odstotek	13,7 %	86,3 %	100,0 %
Skupaj	število	78	390	468
	odstotek	16,7 %	83,3 %	100,0 %

Skoraj petina strokovnih delavcev vrtca (19,5 %) je odgovorila, da so člani oz. članice skupine za kakovost. Med anketiranimi strokovnimi delavci osnovne šole jih je nekaj več kot desetina (14,1 %) tudi članov skupine za kakovost, zelo podoben delež pa je tudi na ravni strokovnih delavcev srednje šole, kjer je med anketiranci 13,7 % strokovnih delavcev članov skupine za kakovost.

Tabela 55

Ocena pomembnosti izvajanja institucionalne samoevalvacije na posameznih področjih

	Vrtec		Osnovna šola		Srednja šola		Skupaj	
	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD
Razvoj otrok/dosežki učencev in dijakov	4,47	0,66	4,34	0,71	4,33	0,82	4,40	0,70
Didaktično načrtovanje in izvajanje pouka, načini poučevanja	4,22	0,73	4,25	0,74	4,25	0,79	4,23	0,74
Varno in spodbudno učno okolje (pogoji za vključenost vseh, spodbujanje razvoja otrok/učencev/dijakov s posebnimi potrebami, spodbujanje razvoja nadarjenih otrok/učencev/dijakov, vključenost otrok/učencev/dijakov priseljencev)	4,52	0,63	4,33	0,78	4,40	0,74	4,43	0,71
Strokovni razvoj in učenje zaposlenih	4,35	0,73	4,23	0,74	4,24	0,86	4,29	0,75
Vodenje vrtcev in šol	4,31	0,75	4,17	0,80	4,26	0,85	4,24	0,79

Sodelovanje s starši otrok/učencev/dijakov in z okoljem	4,23	0,75	4,06	0,79	4,09	0,80	4,15	0,78
Proces ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti (samoevalvacija samoevalvacije)	4,06	0,76	3,79	0,95	3,96	0,86	3,93	0,87

Iz izračunanih povprečnih ocen petstopenjske lestvice pomembnosti, pri čemer je ocena 1 pomenila »sploh ni pomembno«, ocena 5 pa »zelo pomembno«, je razvidno, da so vsa navedena področja anketiranci ocenili kot področja, na katerih je pomembno izvajati samoevalvacijo. Najpomembneje se jim zdi izvajati samoevalvacijo na področju varnega ter spodbudnega učnega okolja: ali so zagotovljeni pogoji za vključenost vseh, kako poteka spodbujanje razvoja otrok/učencev/dijakov s posebnimi potrebami, spodbujanje razvoja nadarjenih otrok/učencev/dijakov, kako je poskrbljeno za vključenost otrok/učencev/dijakov priseljencev ($M = 4,43$) in na področju razvoja otrok oz. dosežkov učencev in dijakov ($M = 4,40$). V naslednji sklop področij, na katerih se anketirancem zdi pomembno izvajati samoevalvacijo, lahko na osnovi povprečnih ocen uvrstimo: strokovni razvoj in učenje zaposlenih ($M = 4,29$), vodenje vrtcev in šol ($M = 4,24$) ter didaktično načrtovanje in izvajanje pouka, načini poučevanja ($M = 4,23$). Najmanj pomembni področji za izvajanje samoevalvacije, a še vedno z zelo visokima povprečnima ocenama, ki nakazujeta prepričanost anketirancev, da je tudi ti področji treba samoevalvirati, pa sta: sodelovanje s starši otrok/učencev/dijakov in z okoljem ($M = 4,15$) ter proces ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti – torej samoevalvacija samoevalvacije ($M = 3,93$).

Primerjava razvrstitve, ki so jo izvedli strokovni delavci vrtca, osnovne in srednje šole, pokaže, da so ne glede na raven vzgojno-izobraževalnega sistema, na katerem so zaposleni, na prvi dve mesti in na zadnje mesto uvrstili ista področja. Na vseh ravneh bi bilo torej najbolj pomembno evalvirati varno in spodbudno učno okolje ter razvoj otrok oz. dosežke učencev in dijakov. Po mnenju strokovnih delavcev vrtca, osnovne in srednje šole pa je najmanj pomembno izvajati samoevalvacijo na področju ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti.

Tabela 56

Mnenja strokovnih delavcev o tem, ali bi morala biti vsebinska področja UZK z institucionalno samoevalvacijo predpisana ali prepuščena posameznemu VIZ

Zavod		Predpisana	Prepuščena posameznemu zavodu	Kombinacija	Skupaj	χ^2	p
Vrtec	število	63	102	182	347	19,656	0,001
	odstotek	18,2 %	29,4 %	52,4 %	100,0 %		
Osnovna šola	število	64	96	162	322		
	odstotek	19,9 %	29,8 %	50,3 %	100,0 %		
Srednja šola	število	11	14	55	80		
	odstotek	13,8 %	17,5 %	68,8 %	100,0 %		
Skupaj	število	138	212	399	749		
	odstotek	18,4 %	28,3 %	53,3 %	100,0 %		

Več kot polovica anketirancev (53,3 %) meni, da naj bodo nekatera vsebinska področja ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti s samoevalvacijo predpisana, nekatera pa prepuščena posameznemu zavodu. Da naj bodo vsa področja predpisana, meni nekaj manj kot petina anketirancev (18,4 %), nekaj več kot četrtnina anketirancev (28,3 %) pa meni, da naj bodo vsebinska področja ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti s samoevalvacijo prepuščena posameznemu zavodu.

V odgovorih strokovnih delavcev vrtca, osnovne in srednje šole se ne pojavljajo statistično značilne razlike ($\chi^2 = 9,207$, $p = 0,056$). Kljub temu pa je iz predstavljenih podatkov mogoče opaziti, da se strokovni delavci srednje šole v nekoliko večjem deležu (68,8 %) zavzemajo za kombinirani način, nekatera področja naj bodo torej predpisana, nekatera pa prepuščena posameznemu zavodu (da je najustreznejši kombinirani način, meni nekaj več kot polovica strokovnih delavcev vrtca in osnovne šole). Nekoliko več strokovnih delavcev vrtca (29,4 %) in osnovne šole (29,8 %) kot strokovnih delavcev srednje šole (17,5 %) se zavzema za to, da bi bila vsebinska področja ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti s samoevalvacijo prepuščena posameznemu zavodu. Prav tako pa nekoliko več strokovnih delavcev vrtca (18,2 %) in osnovne šole (19,9 %) kot strokovnih delavcev srednje šole (13,8 %) meni, da naj bi bila vsebinska področja ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti s samoevalvacijo predpisana.

Tabela 57

Vključenost VIZ v katerega od nacionalnih projektov za kakovost (npr. Ogledalo, Mreže učečih se šol, POKI, Vzpostavitev, dopolnitev in pilotni preizkus modela ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti, Mreženje šol za kakovost, ipd.)

Zavod		Da	Ne	Ne vem	Skupaj
Vrtec	število	130	25	192	347
	odstotek	37,5 %	7,2 %	55,3 %	100,0 %
Osnovna šola	število	95	41	186	322
	odstotek	29,5 %	12,7 %	57,8 %	100,0 %
Srednja šola	število	31	7	42	80
	odstotek	38,8 %	8,8 %	52,5 %	100,0 %
Skupaj	število	256	73	420	749
	odstotek	34,2 %	9,7 %	56,1 %	100,0 %

Približno tretjina anketirancev (34,2 %) je odgovorila, da je zavod, v katerem so zaposleni, vključen oz. je bil vključen v katerega od nacionalnih projektov za kakovost, desetina anketirancev (9,7 %) je odgovorila, da zavod, v katerem so zaposleni, ni vključen oz. ni bil vključen v katerega od nacionalnih projektov za kakovost. Večina anketirancev (56,1 %) pa ne ve, ali je oz. je bil zavod, v katerem so zaposleni, vključen v katerega od nacionalnih projektov za kakovost.

V nadaljevanju smo anketirance prosili, da na odprto vprašanje zapišejo, v katerem projektu so sodelovali. Mnogi odgovori niso bili navedeni na način, da bi resnično odražali točno poimenovanje katerega projekta, ki je v preteklosti v Sloveniji potekal, zato je bilo treba odgovore kategorizirati po vsebinski presoji, kar seveda poveča možnost napak pri analiziranju odgovorov. Največkrat je bil naveden projekt Mreže učečih se šol. Bistveno redkeje pa so bili navedeni projekti Kakovost za prihodnost vzgoje in izobraževanja, Do višje kakovosti s samoevalvacijo in Korak za korakom.

Tabela 58

Poznavanje Nacionalnega okvira za ugotavljanje in zagotavljanje kakovosti

		Ga ne poznam	Slabo	Srednje dobro	Dobro	Zelo dobro	Skupaj	G ² *	p
Vrtec	število	82	128	107	28	2	347	7,044	0,532
	odstotek	23,6 %	36,9 %	30,8 %	8,10 %	0,60 %	100,0 %		
Osnovna šola	število	93	126	76	22	4	321		
	odstotek	29,0 %	39,3 %	23,7 %	6,90 %	1,20 %	100,0 %		
Srednja šola	število	18	33	22	6	1	80		
	odstotek	22,5 %	41,3 %	27,5 %	7,50 %	1,30 %	100,0 %		
Skupaj	število	193	287	205	56	7	748		
	odstotek	25,8 %	38,4 %	27,4 %	7,50 %	0,90 %	100,0 %		

* Test razmerja verjetnosti

Približno dve tretjini strokovnih delavcev vrtca (60,5 %), osnovne šole (68,3 %) in srednje šole (63,8 %) sta odgovorili, da ne poznata oz. slabo poznata Nacionalni okvir za ugotavljanje in zagotavljanje kakovosti na področju vzgoje in izobraževanja. Približno četrtna strokovnih delavcev srednje šole (27,5 %) in osnovne šole (23,7 %) ter približno tretjina strokovnih delavcev vrtca (30,8 %) sta odgovorili, da srednje dobro poznata Nacionalni okvir za ugotavljanje in zagotavljanje kakovosti na področju vzgoje in izobraževanja. Da navedeni okvir pozna zelo dobro oz. dobro, je odgovorila manj kot desetina strokovnih delavcev vrtca (8,7 %), osnovne šole (8,10) in srednje šole (8,80 %). V odgovorih strokovnih delavcev vrtca, osnovne in srednje šole se ne pojavljajo statistično značilne razlike ($G^2 = 7,044$, $p = 0,532$).

Tabela 59**Poznavanje standardov in kazalnikov kakovosti iz zbirke Kakovost v vrtcih in šolah**

Zavod		Jih ne poznam	Slabo	Srednje dobro	Dobro	Zelo dobro	Skupaj	χ^2	p
Vrtec	število	43	104	121	64	10	342	38,995	<0,005
	odstotek	12,6 %	30,4 %	35,4 %	18,7 %	2,9 %	100,0 %		
Osnovna šola	število	83	114	92	23	6	318		
	odstotek	26,1 %	35,8 %	28,9 %	7,2 %	1,9 %	100,0 %		
Srednja šola	število	20	21	27	10	1	79		
	odstotek	25,3 %	26,6 %	34,2 %	12,7 %	1,3 %	100,0 %		
Skupaj	število	146	239	240	97	17	739		
	odstotek	19,8 %	32,3 %	32,5 %	13,1 %	2,3 %	100,0 %		

V odgovorih strokovnih delavcev vrtca, osnovne in srednje šole so se pojavile statistično značilne razlike glede tega, kako ocenjujejo poznavanje standardov in kazalnikov kakovosti, opredeljenih v zbirki Kakovost v vrtcih in šolah iz leta 2022 ($\chi^2 = 38,995$, $p < 0,005$). Strokovni delavci vrtca (21,6 %) v večjem deležu kot strokovni delavci osnovne šole (9,1 %) in srednje šole (14,0 %) ocenjujejo, da standarde in kazalnike kakovosti, opredeljene v zbirki Kakovost v vrtcih in šolah, poznajo dobro oz. zelo dobro.

Medtem ko sta skoraj dve tretjini strokovnih delavcev osnovne šole (61,9 %) in nekaj več kot polovica strokovnih delavcev srednje šole (51,9 %) odgovorili, da standardov in kazalnikov kakovosti, opredeljenih v zbirki Kakovost v vrtcih in šolah, ne poznata oz. jih poznata slabo, je tak odgovor podalo nekaj več kot dve petini strokovnih delavcev vrtca (43,0 %). Približno tretjina strokovnih delavcev vrtca (35,4 %) in srednje šole (34,2 %) ter nekaj več kot četrtna strokovnih delavcev osnovne šole (28,9 %) ocenjujeta, da srednje dobro poznata standarde in kazalnike kakovosti, opredeljene v zbirki Kakovost v vrtcih in šolah.

Tabela 60

Splošna ocena lastne usposobljenosti strokovnih delavcev za izvajanje institucionalne samoevalvacije

		Zelo slabo	Slabo	Srednje dobro	Dobro	Odlično	Skupaj	G ² *	p
Vrtec	število	7	62	176	93	6	344	26,939	0,001
	odstotek	2,0 %	18,0 %	51,2 %	27,0 %	1,7 %	100,0 %		
Osnovna šola	število	10	75	178	55	2	320		
	odstotek	3,1 %	23,4 %	55,6 %	17,2 %	0,6 %	100,0 %		
Srednja šola	število	3	21	26	27	3	80		
	odstotek	3,8 %	26,3 %	32,5 %	33,8 %	3,8 %	100,0 %		
Skupaj	število	20	158	380	175	11	744		
	odstotek	2,7 %	21,2 %	51,1 %	23,5 %	1,5 %	100,0 %		

* Test razmerja verjetnosti

V odgovorih strokovnih delavcev vrtca, osnovne in srednje šole so se pojavile statistično značilne razlike glede tega, kako ocenjujejo svojo usposobljenost za izvajanje samoevalvacije ($G^2 = 26,939$, $p = 0,001$). Medtem ko sta skoraj dve petini strokovnih delavcev srednje šole (37,6 %) ocenili, da so odlično oz. dobro usposobljeni za izvajanje samoevalvacije, je takšni oceni podala nekaj več kot četrtnina strokovnih delavcev vrtca (28,7 %) in manj kot petina strokovnih delavcev osnovne šole (17,8 %). Več kot polovica strokovnih delavcev vrtca (51,2 %) in osnovne šole (55,6 %) ocenjuje svojo usposobljenost za izvajanje samoevalvacije kot srednje dobro, enako oceno pa je podala tretjina strokovnih delavcev srednje šole (32,5 %). Strokovni delavci srednje šole (30,1 %) tudi v večjem deležu kot strokovni delavci osnovne šole (26,5 %) in vrtca (20,0 %) ocenjujejo svojo usposobljenost za izvajanje samoevalvacije kot slabo in zelo slabo.

Tabela 61**Ocena lastne usposobljenosti strokovnih delavcev za izvajanje posameznih dejavnosti v okviru samoevalvacije**

	Vrtec		Osnovna šola		Srednja šola		Skupaj	
	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD
Vsebinsko načrtovanje samoevalvacije (opredelitev prednostnih vsebinskih področij, ciljev samoevalvacije)	3,28	0,81	3,04	0,83	3,14	0,98	3,16	0,84
Metodološko načrtovanje samoevalvacije (načrt samoevalvacije, vzorec, postopek zbiranja podatkov ipd.) in priprava instrumentov za zbiranje podatkov	3,04	0,78	2,84	0,84	2,96	0,99	2,95	0,83
Analiza podatkov in interpretiranje rezultatov	3,03	0,82	3,04	0,86	3,18	0,96	3,05	0,85
Pisanje poročila	3,28	0,82	3,17	0,87	3,11	1,00	3,21	0,87
Seznanjanje deležnikov (vzgojiteljev/ učiteljev, staršev ...) z ugotovitvami samoevalvacije	3,17	0,82	3,03	0,85	3,21	0,95	3,12	0,85
Načrtovanje izboljšav in vnos sprememb v prakso na osnovi ugotovitev, pridobljenih s samoevalvacijo	3,22	0,81	3,04	0,82	3,18	0,94	3,14	0,83
Evalvacija učinkov vpeljanih sprememb	3,11	0,79	2,94	0,85	3,04	0,96	3,03	0,84

Anketiranci najvišje ocenjujejo svojo usposobljenost za pisanje poročila ($M = 3,21$), nato za vsebinsko načrtovanje samoevalvacije, kot je npr. opredelitev prednostnih vsebinskih področij, ciljev samoevalvacije ($M = 3,16$), načrtovanje izboljšav in vnos sprememb v prakso na osnovi ugotovitev, pridobljenih s samoevalvacijo ($M = 3,14$), in za seznanjanje deležnikov (vzgojiteljev/učiteljev, staršev ...) z ugotovitvami samoevalvacije ($M = 3,12$). Najnižje pa ocenjujejo svojo usposobljenost za metodološko načrtovanje samoevalvacije, torej za oblikovanje načrta samoevalvacije, vzorca, postopka zbiranja podatkov ipd. ter za pripravo instrumentov za zbiranje podatkov ($M = 2,95$).

Za večino dejavnosti v okviru samoevalvacije lahko ugotovimo, da svojo usposobljenost najvišje ocenjujejo strokovni delavci v vrtcih, in sicer za vsebinsko načrtovanje samoevalvacije, metodološko načrtovanje samoevalvacije, pisanje poročila, načrtovanje izboljšav in vnos sprememb v prakso na osnovi ugotovitev, pridobljenih s samoevalvacijo, ter za evalvacijo učinkov vpeljanih sprememb. Na področju analize podatkov in interpretiranja rezultatov ter na področju seznanjanja deležnikov z ugotovitvami samoevalvacije so najvišje svojo usposobljenost ocenili strokovni delavci, zaposleni v srednji šoli.

Strokovni delavci osnovne šole so svojo usposobljenost pri skoraj vseh dejavnostih v okviru samoevalvacije ocenili v povprečju najnižje. To velja za vsebinsko in metodološko načrtovanje samoevalvacije, seznanjanje deležnikov z ugotovitvami samoevalvacije, načrtovanje izboljšav in vnos sprememb v prakso na osnovi ugotovitev, pridobljenih s samoevalvacijo in z evalvacijo učinkov vpeljanih sprememb. Na področju analiziranja

podatkov in interpretiranja rezultatov so najnižje svojo usposobljenost ocenili strokovni delavci vrtca. Glede pisanja poročila pa svojo usposobljenost najnižje ocenjujejo strokovni delavci srednje šole.

Tabela 62

Prisotnost vsebin s področja UZK v študijskih programih dodiplomskega in/ali podiplomskega študija ravnateljev

	Samoevalvacija	Metodologija	Statistika
	f (f %) – Da	f (f %) – Da	f (f %) – Da
Vrtec (n = 341)	83 (24,3 %)	204 (59,6 %)	243 (70,8 %)
Osnovna šola (n = 321)	53 (16,5 %)	200 (62,1 %)	238 (74,1 %)
Srednja šola (n = 79)	11 (13,9 %)	43 (54,4 %)	52 (65,8 %)

Približno četrtnina strokovnih delavcev vrtca (24,3 %), manj kot petina strokovnih delavcev osnovne šole (16,5 %) in nekoliko več kot desetina strokovnih delavcev srednje šole (13,9 %) so odgovorili, da so v času dodiplomskega in/ali podiplomskega študija imeli predmet, v okviru katerega so obravnavali vsebine s področja samoevalvacije.

Nekaj več kot polovica strokovnih delavcev vrtca (59,6 %), strokovnih delavcev srednje šole (54,4 %) in skoraj dve tretjini strokovnih delavcev osnovne šole (62,1 %) sta odgovorili, da sta v času dodiplomskega in/ali podiplomskega študija imeli predmet, v okviru katerega so

bile obravnavane vsebine s področja metodologije, kot so npr. oblikovanje načrta raziskave, priprava instrumentarija za zbiranje podatkov in interpretacija rezultatov.

Približno dve tretjini strokovnih delavcev srednje šole (65,8 %) in strokovnih delavcev vrtca (70,8 %) ter skoraj tri četrtine strokovnih delavcev osnovne šole (74,1 %) sta odgovorili, da sta v času dodiplomskega in/ali podiplomskega študija imeli predmet, v okviru katerega so bile obravnavane vsebine s področja statistike, torej obdelave podatkov.

Tabela 63

Ocena lastnega znanja strokovnih delavcev s področja izvajanja samoevalvacije, metodologije in statistike

	Vrtec		Osnovna šola		Srednja šola		Skupaj	
	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD
Izvajanje samoevalvacije	3,25	0,85	2,99	0,90	3,10	1,13	3,12	0,91
Metodologija	3,07	0,90	3,05	1,01	2,99	1,21	3,05	0,98
Statistika	2,93	0,99	3,02	1,08	3,09	1,29	2,99	1,06

Strokovni delavci so na petstopenjski ocenjevalni lestvici ocenjevali svoje znanje s področja izvajanja samoevalvacije, metodologije in statistike, pri čemer je ocena 5 pomenila, pomenila zelo dobro znanje, ocena 1 pa zelo slabo znanje.

Iz izračunanih povprečnih ocen je razvidno, da anketiranci najvišje ocenjujejo svoje znanje na področju izvajanja samoevalvacije ($M = 3,12$), nato na področju metodologije ($M = 3,05$), najslabše pa na področju statistike ($M = 2,99$).

Svoje znanje na področju izvajanja samoevalvacije najvišje ocenjujejo strokovni delavci, zaposleni v vrtcu ($M = 3,25$), najnižje pa svoje znanje na tem področju ocenjujejo strokovni delavci, zaposleni v osnovni šoli ($M = 2,99$). Tudi na področju metodologije svoje znanje najvišje ocenjujejo strokovni delavci, zaposleni v vrtcu ($M = 3,07$), najnižje pa strokovni delavci, zaposleni v srednji šoli ($M = 2,99$). Ravno obratno pa je na področju statistike, kjer svoje znanje najvišje ocenjujejo strokovni delavci, zaposleni v srednji šoli ($M = 3,09$), najnižje pa strokovni delavci, zaposleni v vrtcu ($M = 2,93$).

Tabela 64

Odgovori strokovnih delavcev na vprašanje, ali so se že kdaj udeležili kakšnega izobraževanja s področja kakovosti in samoevalvacije ter raziskovanja v okviru nadaljnjega izobraževanja in usposabljanja za strokovne delavce v vzgoji in izobraževanju

Zavod	Področje kakovosti in samoevalvacije	Področje raziskovanja
	f (f %) – Da	f (f %) – Da
Vrtec (n = 346)	116 (33,5 %)	49 (14,2 %)
Osnovna šola (n = 320)	82 (25,6 %)	60 (18,8 %)
Srednja šola (n = 80)	26 (32,5 %)	21 (26,3 %)
Skupaj	224 (30,0 %)	130 (17,5 %)
χ^2 (p)	5,200 (0,074)	7,148 (0,028)

Približno tretjina strokovnih delavcev vrtca (33,5 %) in srednje šole (32,5 %) in četrtna strokovnih delavcev osnovne šole (25,6 %) sta odgovorili, da sta se v okviru nadaljnjega izobraževanja in usposabljanja za strokovne delavce v vzgoji in izobraževanju udeležili kakšnega izobraževanja (seminarja, delavnice, predavanja) o kakovosti in samoevalvaciji. V odgovorih strokovnih delavcev vrtca, osnovne in srednje šole se glede tega niso pojavile statistično značilne razlike ($\chi^2 = 5,200$, $p = 0,074$).

V odgovorih strokovnih delavcev vrtca, osnovne in srednje šole so se pojavile statistično značilne razlike glede tega, ali so se v okviru nadaljnega izobraževanja in usposabljanja za strokovne delavce v vzgoji in izobraževanju udeležili kakšnega izobraževanja (seminarja, delavnice, predavanja) o raziskovanju ($\chi^2 = 7,148$, $p = 0,028$). Izobraževanja o raziskovanju se je udeležila več kot četrtna strokovnih delavcev srednje šole (26,3 %), manj kot petina strokovnih delavcev osnovne šole (18,8 %) in nekoliko več kot desetina strokovnih delavcev vrtca (14,2 %).

Tabela 65

Poznavanje standardov in kazalnikov kakovosti iz zbirke Kakovost v vrtcih in šolah

Zavod		Zelo slaba	Slaba	Niti dobra niti slaba	Zelo dobra	Odlična	Skupaj	χ^2	p
Vrtec	število	13	42	175	100	16	346	19,836	0,011
	odstotek	3,8 %	12,1 %	50,6 %	28,9 %	4,6 %	100,0 %		
Osnovna šola	število	14	41	196	54	14	319		
	odstotek	4,4 %	12,9 %	61,4 %	16,9 %	4,4 %	100,0 %		
Srednja šola	število	7	9	38	20	6	80		
	odstotek	8,8 %	11,3 %	47,5 %	25,0 %	7,5 %	100,0 %		
Skupaj	število	34	92	409	174	36	745		
	odstotek	4,6 %	12,3 %	54,9 %	23,4 %	4,8 %	100,0 %		

V odgovorih strokovnih delavcev vrtca, osnovne in srednje šole so se pojavile statistično značilne razlike glede samoocene motiviranosti za sodelovanje pri izvajanju institucionalne samoevalvacije ($\chi^2 = 19,836$, $p = 0,011$). Svojo motiviranost za sodelovanje pri izvajanju institucionalne samoevalvacije kot zelo dobro oz. odlično ocenjujeta tretjina strokovnih delavcev vrtca (33,5 %) in srednje šole (32,5 %) in le nekaj več kot petina strokovnih delavcev osnovne šole (21,3 %). Posledično večina strokovnih delavcev osnovne šole (61,4 %) ocenjuje svojo motiviranost za izvajanje institucionalne samoevalvacije kot srednje dobro oz. je izbrala odgovor, da njihova motiviranost ni niti dobra niti slaba. Enak odgovor je izbrala polovica strokovnih delavcev vrtca (50,6 %) in nekaj manj kot polovica strokovnih delavcev srednje šole (47,5 %). Približno petina strokovnih delavcev vrtca (15,9 %), osnovne šole (17,3 %) in srednje šole (20,1 %) je ocenila svojo motiviranost za izvajanje institucionalne samoevalvacije kot zelo slabo oz. slabo.

Tabela 66**Ocena motiviranosti za izvajanje samoevalvacije lastnega strokovnega dela**

		Zelo slaba	Slaba	Niti dobra niti slaba	Zelo dobra	Odlična	Skupaj	G ² *	p
Vrtec	število	5	22	129	153	31	340	14,794	0,063
	odstotek	1,5 %	6,5 %	37,9 %	45,0 %	9,1 %	100,0 %		
Osnovna šola	število	3	17	136	123	32	311		
	odstotek	1,0 %	5,5 %	43,7 %	39,5 %	10,3 %	100,0 %		
Srednja šola	število	2	6	18	36	14	76		
	odstotek	2,6 %	7,9 %	23,7 %	47,4 %	18,4 %	100,0 %		
Skupaj	število	10	45	283	312	77	727		
	odstotek	1,4 %	6,2 %	38,9 %	42,9 %	10,6 %	100,0 %		

* Test razmerja verjetnosti

V odgovorih strokovnih delavcev vrtca, osnovne in srednje šole se niso pojavile statistično značilne razlike glede samoocene motiviranosti za izvajanje samoevalvacije lastnega dela ($G^2 = 14,794$, $p = 0,063$). Približno polovica strokovnih delavcev vrtca (54,1 %) in strokovnih delavcev osnovne šole (49,8 %) ter dve tretjini strokovnih delavcev srednje šole (65,8 %) ocenjujeta, da sta zelo dobro oz. odlično motivirani za izvajanje samoevalvacije lastnega

dela. Približno dve petini strokovnih delavcev osnovne šole (43,7 %), tretjina strokovnih delavcev vrtca (37,9 %) in četrtna strokovnih delavcev srednje šole (23,7 %) so svojo motiviranost za izvajanje samoevalvacije lastnega dela ocenile s sredinsko oceno, tj. niti dobra niti slaba. Redki pa so strokovni delavci vrtca (8,0 %), osnovne šole (6,5 %) in srednje šole (10,5 %), ki ocenjujejo svojo motiviranost za izvajanje samoevalvacije lastnega dela kot slabo oz. zelo slabo.

Tabela 67

Mnenje strokovnih delavcev o tem, v kolikšni meri jih vodstvo spodbuja k izvajanju samoevalvacije lastnega strokovnega dela

Zavod		Sploh ne spod- buja	Ne spod- buja	Srednje spod- buja	Spod- buja	Zelo spod- buja	Skupaj	χ^2	p
Vrtec	število	3	18	72	186	67	346	19,836	0,011
	odstotek	0,9 %	5,2 %	20,8 %	53,8 %	19,4 %	100,0 %		
Osnovna šola	število	7	23	94	150	45	319		
	odstotek	2,2 %	7,2 %	29,5 %	47,0 %	14,1 %	100,0 %		
Srednja šola	število	1	15	16	35	13	80		
	odstotek	1,3 %	18,8 %	20,0 %	43,8 %	16,3 %	100,0 %		
Skupaj	število	11	56	182	371	125	745		
	odstotek	1,5 %	7,5 %	24,4 %	49,8 %	16,8 %	100,0 %		

Čeprav je večina strokovnih delavcev vrtca, osnovne in srednje šole odgovorila, da jih vodstvo zavoda, v katerem so zaposleni, zelo spodbuja oz. spodbuja k izvajanju samoevalvacije lastnega strokovnega dela, so se v njihovih odgovorih pojavile statistično značilne razlike ($\chi^2 = 28,679$, $p < 0,005$). Več strokovnih delavcev vrtca (73,2 %) kot strokovnih delavcev osnovne (61,1 %) in srednje (60,1 %) šole je namreč odgovorilo, da jih vodstvo zelo spodbuja oz. spodbuja k izvajanju samoevalvacije lastnega strokovnega dela. Da jih vodstvo ne spodbuja oz. sploh ne spodbuja k izvajanju samoevalvacije lastnega strokovnega dela, je odgovorila petina strokovnih delavcev srednje šole (20,1 %), desetina strokovnih delavcev osnovne šole (9,4 %) in najmanj, le 6,1 %, strokovnih delavcev vrtca. Petina strokovnih delavcev vrtca (20,8 %) in srednje šole (20,0 %) ter nekaj manj kot tretjina strokovnih delavcev osnovne šole (29,5 %) sta odgovorili, da jih vodstvo zavoda, v katerem so zaposleni, srednje spodbuja k izvajanju samoevalvacije.

Tabela 68**Ocena lastnega znanja strokovnih delavcev s področja izvajanja samoevalvacije, metodologije in statistike**

	Vrtec		Osnovna šola		Srednja šola		Skupaj	
	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD
Pomanjkljiva usposobljenost strokovnih delavcev za izvajanje samoevalvacije (vsebinsko in metodološko načrtovanje, oblikovanje instrumentov za zbiranje podatkov, analiza podatkov, interpretacija, pisanje samoevalvacijskega poročila)	3,53	0,82	3,67	0,78	3,68	0,84	3,60	0,81
(Pre)Zaposlenost strokovnih delavcev z zadolžitvami	4,08	0,87	4,36	0,83	4,32	0,76	4,23	0,85
Odnosi med zaposlenimi niso spodbudni za izvajanje samoevalvacije	3,26	0,90	3,30	0,90	3,26	0,99	3,28	0,91
Nezavzetost strokovnih delavcev za izvajanje samoevalvacije	3,55	0,94	3,65	0,88	3,54	0,94	3,59	0,91
Zaposleni, ki izvajajo samoevalvacijo, za to delo niso ustrezno ovrednoteni (finančno, strokovno ...)	3,60	1,02	3,92	0,86	3,90	0,89	3,77	0,95
Pomanjkanje že izdelanih instrumentov za analizo stanja	3,44	0,86	3,72	0,86	3,71	0,78	3,59	0,86

Premajhno poznavanje instrumentov za analizo stanja med strokovnimi delavci	3,68	0,84	3,78	0,83	3,86	0,90	3,74	0,84
Strah pred zlorabo tako pridobljenih podatkov	3,12	1,06	3,05	1,05	3,33	1,11	3,11	1,06

Anketirani strokovni delavci so na petstopenjski lestvici ocenjevali, kako pogosto se pri izvajanju institucionalne samoevalvacije srečujejo s posameznimi ovirami. Pri tem je ocena 5 pomenila, da se s posamezno oviro srečajo zelo pogosto, ocena 1 pa, da se z njo nikoli ne srečajo. Največja ovira strokovnih delavcev v vrtcu, osnovni in srednji šoli pri izvajanju samoevalvacije je njihova prezaposlenost z drugimi zadolžitvami ($M = 4,23$). Po mnenju anketirancev sta veliki oviri pri izvajanju samoevalvacije tudi to, da izvajanje samoevalvacije ni ustrezno finančno ali strokovno ovrednoteno ($M = 3,77$) ter premajhno poznavanje instrumentov za analizo stanja med strokovnimi delavci ($M = 3,74$). S skoraj enako povprečno oceno so anketiranci ovrednotili naslednje ovire pri izvajanju samoevalvacije: pomanjkljiva usposobljenost strokovnih delavcev za izvajanje samoevalvacije, npr. vsebinsko in metodološko načrtovanje, oblikovanje instrumentov za zbiranje podatkov, analiza podatkov, interpretacija, pisanje samoevalvacijskega poročila ($M = 3,60$), pomanjkanje že izdelanih instrumentov za analizo stanja ($M = 3,59$) in nezavzetost strokovnih delavcev za izvajanje samoevalvacije ($M = 3,59$). Med navedenimi ovirami za izvajanje samoevalvacije so anketiranci z najnižjo povprečno oceno ocenili odnose med zaposlenimi ($M = 3,28$) in strah pred zlorabo tako pridobljenih podatkov ($M = 3,12$).

Strokovni delavci v vrtcu, osnovni in srednji šoli so torej usklajeni glede tega, da je največja ovira pri izvajanju samoevalvacije njihova prezaposlenost z drugimi zadolžitvami. Strokovni delavci osnovne in srednje šole ocenjujejo neustrezno finančno in strokovno ovrednotenje izvajanja samoevalvacije kot večjo oviro pri izvajanju samoevalvacije, kot to ocenjujejo strokovni delavci, zaposleni v vrtcu. Slednji so namreč to oviro uvrstili na tretje mesto. Z višjo povprečno oceno pa so ocenili oviro premajhno poznavanje instrumentov za analizo stanja med strokovnimi delavci; strokovni delavci osnovne in srednje šole pa so to oviro uvrstili na tretje mesto. Strah pred zlorabo s samoevalvacijo pridobljenih podatkov pa je po mnenju vseh treh skupin anketirancev (zaposlenih v vrtcu, osnovni in srednji šoli) najmanj pomembna težava pri izvajanju samoevalvacije.

Tabela 69

Ocena pomembnosti sistemskih in drugih ukrepov za pomoč strokovnim delavcem v vzgoji in izobraževanju pri izvajanju institucionalne samoevalvacije v VIZ

	Vrtec		Osnovna šola		Srednja šola		Skupaj	
	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD
Sprejetje nacionalnih smernic za ugotavljanje in zagotavljanje kakovosti s samoevalvacijo na zavodih	3,78	0,73	3,58	0,90	3,74	0,87	3,69	0,83
Poenotenje pristopa UZK s samoevalvacijo na nacionalni ravni	3,71	0,80	3,71	0,93	3,85	0,89	3,72	0,86

Obvezna vzpostavitev tima za kakovost na vsakem zavodu	3,74	0,90	3,58	0,99	3,80	0,94	3,68	0,95
Obvezno imenovanje koordinatorskega procesa UZK s samoevalvacijo na vsakem zavodu, ki bo zaradi tega dela razbremenjen učne obveznosti oz. dela z otroki	3,72	0,88	3,72	0,94	3,91	0,97	3,74	0,91
Priprava terminološkega slovarja za področje UZK	3,66	0,86	3,58	0,98	3,55	0,99	3,61	0,93
Vzpostavitev mreže podpornih institucij (npr. ZRSŠ, CPI, fakultete) za nudenje podpore pri UZK s samoevalvacijo na zavodih	3,66	0,79	3,57	1,00	3,63	0,98	3,62	0,90
Vzpostavitev digitalne podpore UZK s samoevalvacijo na zavodih	3,68	0,80	3,63	0,93	3,81	0,92	3,67	0,87
Vzpostavitev povezave med samoevalvacijskim poročilom in ostalimi dokumenti zavoda	3,60	0,87	3,47	0,94	3,60	0,85	3,55	0,90
Zagotovitev povratne informacije zavodom, ki jo nudijo podpirne institucije, o izvajanju procesov UZK s samoevalvacijo	3,66	0,85	3,61	1,00	3,80	0,93	3,65	0,93
Združitev samoevalvacijskih poročil zavodov v sintezno nacionalno poročilo o izvajanju UZK s samoevalvacijo	3,37	0,83	3,36	0,96	3,35	0,93	3,37	0,90

Priprava spletnih baz, kjer bi bila zbrana temeljna literatura s področja UZK s samoevalvacijo	3,71	0,85	3,60	1,00	3,64	0,96	3,65	0,93
Izboljššan odnos strokovnih delavcev do samoevalvacije (podpora ravnateljev in drugih strokovnih delavcev, ustvarjanje kulture samoevalvacije)	3,92	0,82	3,78	0,86	3,86	0,85	3,85	0,84
Razbremenitev strokovnih delavcev (strokovni delavci, ki bi izvajali samoevalvacijo, bi morali biti razbremenjeni drugih delovnih obveznosti)	4,07	0,91	4,17	0,85	4,14	0,82	4,12	0,88
Organizacija seminarjev nadaljnjega izobraževanja in usposabljanja za strokovne delavce v vzgoji in izobraževanju s področja UZK s samoevalvacijo	3,89	0,83	3,85	0,89	3,96	0,88	3,88	0,86
Organizacija izobraževanj za uporabo podatkovnih virov v procesih UZK s samoevalvacijo (npr. dosežki na NPZ, maturi, mednarodne raziskave znanja)	3,60	0,84	3,75	0,92	3,76	0,92	3,68	0,89
Priprava spletnih baz, kjer bi bil objavljen instrumentarij za zbiranje podatkov v procesih UZK s samoevalvacijo	3,65	0,86	3,66	0,97	3,66	0,97	3,66	0,92

Pomoč zunanjih strokovnjakov pri vključevanju izsledkov samoevalvacije v načrt dela zavoda	3,61	0,83	3,54	1,02	3,46	0,93	3,57	0,93
Vpeljava kolegialnih oz. posvetovalnih obiskov med zavodi za vzajemno podporo pri UZK s samoevalvacijo	3,47	0,83	3,38	1,00	3,38	1,03	3,42	0,93
Večja finančna podpora vzgojno-izobraževalnim zavodom pri izvajanju samoevalvacije	3,92	0,86	3,92	0,94	4,16	0,75	3,95	0,89
Uvedba oz. okrepitev vsebin s področja UZK s samoevalvacijo v pedagoške študijske programe	3,78	0,82	3,69	1,01	3,73	0,90	3,74	0,91

Anketirani strokovni delavci so na petstopenjski lestvici ocenjevali, kako pomembni so po njihovem mnenju posamezni ukrepi za pomoč strokovnim delavcem pri izvajanju institucionalne samoevalvacije, pri čemer je ocena 5 pomenila, da je ukrep zelo pomemben, ocena 1 pa, da sploh ni pomemben. Po mnenju anketirancev bi strokovnim delavcem k učinkovitejšemu izvajanju samoevalvacije najbolj pomagali s tem, da bi tiste, ki izvajajo samoevalvacijo, razbremenili drugih delovnih obveznosti ($M = 4,12$). Med pomembne sistemske ukrepe, s katerimi bi strokovnim delavcem pomagali k učinkovitejšemu izvajanju samoevalvacije, so uvrstili še večjo finančno podporo vzgojno-izobraževalnim zavodom pri izvajanju samoevalvacije ($M = 3,95$), organizacijo seminarjev nadaljnjega izobraževanja in usposabljanja za strokovne delavce v vzgoji in izobraževanju s področja UZK s samoevalvacijo ($M = 3,88$) ter izboljšan odnos strokovnih delavcev do samoevalvacije, predvsem v smislu podpore ravnateljev in drugih strokovnih delavcev ter ustvarjanja kulture samoevalvacije v zavodu.

Primerjava povprečnih ocen sistemskih ukrepov, ki naj bi strokovnim delavcem pomagali k učinkovitejšemu izvajanju samoevalvacije, pokaže nekoliko različno razvrstitev učinkovitosti ponujenih sistemskih ukrepov, ki so jo izvedli strokovni delavci vrtca, osnovne in srednje šole. Po mnenju strokovnih delavcev vrtca in osnovne šole bi bil najučinkovitejši sistemski ukrep razbremenitev drugih delovnih obveznosti tistih strokovnih delavcev, ki izvajajo samoevalvacijo (ta ukrep so strokovni delavci, zaposleni v srednji šoli, uvrstili na drugo mesto), medtem ko so strokovni delavci srednje šole na prvo mesto uvrstili večjo finančno podporo vzgojno-izobraževalnim zavodom pri izvajanju samoevalvacije (strokovni delavci vrtca in osnovne šole so ta ukrep uvrstili na drugo mesto). Strokovni delavci vrtca

nekoliko višje kot strokovni delavci osnovne in srednje šole uvrščajo ukrep, ki se nanaša na odnos strokovnih delavcev do samoevalvacije, in sicer da bi pri izvajanju samoevalvacije potrebovali večjo podporo ravnateljev in drugih strokovnih delavcev oz. da bi bilo treba v zavodu ustvariti kulturo samoevalvacije. Strokovni delavci, zaposleni v srednji šoli, pa so bolj prepričani kot strokovni delavci vrtca in osnovne šole, da bi k učinkovitejšemu izvajanju samoevalvacije prispevalo obvezno imenovanje koordinatorskega procesa UZK s samoevalvacijo na vsakem zavodu, ki bo zaradi tega dela razbremenjen učne obveznosti oz. dela z otroki, ter poenotenje pristopa UZK s samoevalvacijo na nacionalni ravni.

Tabela 70

Mnenje strokovnih delavcev o optimalnem trajanju samoevalvacijskega cikla

Vzgojno-izobraževalni zavod		Eno leto	Dve leti	Tri leta	Skupaj	χ^2	p
Vrtec	število	182	72	63	317	22,646	< 0,005
	odstotek	57,4 %	22,7 %	19,9 %	100,0 %		
Osnovna šola	število	118	87	92	297		
	odstotek	39,7 %	29,3 %	31,0 %	100,0 %		
Srednja šola	število	32	25	15	72		
	odstotek	44,4 %	34,7 %	20,8 %	100,0 %		
Skupaj	število	332	184	170	686		
	odstotek	48,4 %	26,8 %	24,8 %	100,0 %		

Največ strokovnih delavcev vrtca (57,4 %), osnovne šole (39,7 %) in srednje šole (44,4 %) meni, da naj samoevalvacijski cikel traja eno leto. V odgovorih strokovnih delavcev vrtca, osnovne in srednje šole so se pojavile statistično značilne razlike glede trajanja samoevalvacijskega cikla ($\chi^2 = 22,646$, $p < 0,005$). Še več strokovnih delavcev vrtca (57,4 %) kot strokovnih delavcev osnovne šole (39,7 %) in srednje šole (44,4 %) je namreč prepričanih, da bi moral samoevalvacijski cikel trajati eno leto. Nekoliko več strokovnih delavcev srednje šole (34,7 %) kot strokovnih delavcev osnovne šole (29,3 %) in strokovnih delavcev vrtca (22,7 %) meni, da naj bi samoevalvacijski cikel trajal dve leti. Nekoliko več strokovnih delavcev osnovne šole (31,0 %) kot strokovnih delavcev vrtca (19,9 %) in strokovnih delavcev srednje šole (20,8 %) pa meni, da naj bi samoevalvacijski cikel trajal tri leta.

.....

ANALIZA FOKUSNIH INTERVJUJEV

Izvedba fokusnih intervjujev

Za potrebe zbiranja podatkov smo uporabili kvalitativni metodološki pristop, s katerim smo pridobili bolj poglobljene odgovore in podrobnejšo osvetlitev izvajanja procesov institucionalne samoevalvacije. S kvalitativnim metodološkim pristopom smo želeli tudi podrobneje proučiti mnenje zaposlenih v vrtcih in šolah o svoji trenutni usposobljenosti za izvajanje institucionalne samoevalvacije in o potrebah po dodatnih znanjih in kompetencah, ki jih potrebujejo za izvedbo institucionalne samoevalvacije. Zanimali so nas tudi njihovi predlogi sistemskih oblik podpore za izvedbo kakovostnih procesov samoevalvacije. V nadaljevanju so navedeni konkretni cilji fokusnih intervjujev.

Cilji fokusnih intervjujev

Ker smo želeli poglobljeno razumeti in oceniti različne vidike institucionalne samoevalvacije, smo si postavili naslednje cilje:

- Ugotoviti, kako udeleženci fokusnih intervjujev razumejo pojem institucionalna samoevalvacija.
- Ugotoviti, kako pomembno je po mnenju udeležencev fokusnih intervjujev izvajanje institucionalne samoevalvacije in kje vidijo prednosti izvajanja institucionalne samoevalvacije.
- Raziskati, kako poteka institucionalna samoevalvacija v praksi.

- Pri tistih zavodih, kjer ne izvajajo institucionalne samoevalvacije, identificirati razloge za takšno stanje.
- Oceniti, katera znanja bi morali imeti strokovni delavci za izvajanje institucionalne samoevalvacije in kako udeleženci ocenjujejo svojo trenutno usposobljenost.
- Določiti, na katerih področjih udeleženci najbolj opažajo manko znanja in kompetenc za izvedbo samoevalvacije.
- Ugotoviti, kaj bi bilo treba spremeniti v zavodu za vzpostavitev ali izboljšanje procesov ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti s samoevalvacijo.
- Zbrati predloge udeležencev za sistemske spremembe, ki bi omogočile vzpostavitev in izboljšanje procesov ugotavljanja ter zagotavljanja kakovosti s samoevalvacijo.

Vzorec

V okviru kvalitativnega dela raziskave je bilo izvedenih 27 fokusnih intervjujev, in sicer osem fokusnih intervjujev z zaposlenimi v vrtcu, 11 fokusnih intervjujev z zaposlenimi v osnovni šoli in osem fokusnih intervjujev z zaposlenimi v srednji šoli. Tri osnovne šole, ki

Tabela 71

Število vključenih zavodov in sogovornikov

	Vrtec	Osnovna šola	Srednja šola	Skupaj
Število vključenih zavodov	8	11	8	27
Število sogovornikov	32	39	28	99

so bile vključene v fokusni intervju, imajo tudi enote vrtca. Srednje šole, ki so sodelovale v fokusnih intervjujih, izvajajo različne srednješolske programe: dve srednji šoli izvajata izključno gimnazijski program, dve šoli izvajata strokovni in gimnazijski program, tri šole izvajajo strokovne in poklicne programe, ena srednja šola pa izvaja strokovni, poklicni in gimnazijski program.

Fokusne skupine so bile sestavljene iz različnih sogovornikov, in sicer ravnatelja, pomočnika ravnatelja, svetovalnega delavca, učitelja oz. vzgojitelja ali vodje enote. V fokusnih skupinah je sodelovalo 99 sogovornikov, izmed katerih jih je bilo 32 zaposlenih v vrtcu, 39 v osnovni šoli in 28 v srednji šoli.

Na ravni vrtca so sodelovali štirje ravnatelji, pet pomočnikov ravnatelja, 17 vzgojiteljev, dve vodji enote, tri svetovalne delavke in ena pomočnica vzgojiteljice. Na ravni osnovne šole je sodelovalo sedem ravnateljev, devet pomočnikov ravnatelja, devet učiteljev razrednega pouka, devet učiteljev predmetnega pouka in pet svetovalnih delavcev. Na ravni srednje šole so sodelovali štirje ravnatelji, en pomočnik ravnatelja, 19 učiteljev in štirje svetovalni delavci.

Iz izpeljanih in analiziranih fokusnih intervjujev izhaja, da v štirih vrtcih izvajajo institucionalno samoevalvacijo, v štirih vrtcih pa je ne izvajajo. Ob tem poudarjamo, da ta ugotovitev temelji na analizi fokusnih intervjujev, in ne zgolj na odgovoru na neposredno vprašanje, ki so ga udeleženci fokusnih intervjujev dobili o tem, ali v njihovem zavodu izvajajo institucionalno samoevalvacijo ali je ne izvajajo. Nekateri intervjuvanci so namreč

na to vprašanje odgovorili pritrdilno, v nadaljevanju pogovora pa pojasnili, npr. da imajo tim za kakovost, ki pa je že nekaj let v mirovanju in dejansko ne deluje. V drugem zavodu pa so npr. odgovorili, da ne izvajajo institucionalne samoevalvacije, nato pa je bilo iz nadaljnjih odgovorov razvidno, da dobro izvajajo procese ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti, le da uporabljajo drugačna poimenovanja oz. vse procese opišejo v poročilu o realizaciji letnega delovnega načrta. Na osnovi enakega kriterija lahko zaključimo, da institucionalno samoevalvacijo izvajajo v šestih osnovnih šolah, ki so sodelovale v fokusnih intervjujih, v petih osnovnih šolah pa je ne izvajajo. Na ravni srednjih šol pa institucionalno samoevalvacijo izvajajo v štirih srednjih šolah, ki so sodelovale v intervjujih, v štirih srednjih šolah pa je ne izvajajo.

Na tem mestu je treba dodati, da ne glede na to, da smo fokusne intervjuje izvajali ločeno za vrtce, osnovne in srednje šole, same analize nismo opravili ločeno po posameznih ravneh šolskega sistema. Glavni razlog je v ugotovitvi, da bistvenih razlik v izvedbi institucionalne samoevalvacije na različnih stopnjah vzgojno-izobraževalnega sistema skoraj ni zaznati. Posamezne zaznane posebnosti pa so v analizi izpostavljene.

Opis instrumenta in postopka zbiranja podatkov

Podatke smo preko fokusnih skupin zbirali s tehniko polstrukturiranega intervjuja. Praviloma so v fokusni skupini sodelovali štirje udeleženci. Fokusni intervjuji so potekali ločeno za zaposlene v vrtcu, osnovni šoli in srednji šoli. Izvajalci fokusnih intervjujev so

prejeli nabor temeljnih vprašanj, ki so navedena v nadaljevanju.

- Ali v zavodu izvajate institucionalno samoevalvacijo?
- Ali imate tim oz. skupino za kakovost?
- Kaj razumete pod pojmom institucionalna samoevalvacija?
- Kje vidite prednosti izvajanja institucionalne samoevalvacije?
- Če institucionalne samoevalvacije trenutno ne izvajate, kje so razlogi za to?
- Kako poteka samoevalvacija v zavodu?
- Kako so določena prednostna področja, s katerimi se v zavodu ukvarjate (ali o njih razpravljate na sestankih zavoda, npr. na pedagoški konferenci)?
- Kakšna znanja, kompetence in izkušnje morajo imeti tisti, ki se na ravni zavoda ukvarjajo s procesi samoevalvacije?
- Kako pogosto med šolskim letom spremljate doseganje posameznih ciljev/prednostnih področij (samo ob koncu šolskega leta ali bolj pogosto – kako pogosto)?
- S katerimi tehnikami/instrumenti običajno zbirate podatke v okviru izvajanja samoevalvacije oz. procesov ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti? Katere vire podatkov uporabljate v procesu samoevalvacije?
- Kako z ugotovitvami, do katerih pridete, seznanite vodstvo zavoda in ostale zaposlene na zavodu?
- Kako bi na splošno ocenili procese ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti na vašem zavodu? Kakšen je vpliv teh procesov na kakovost dela vašega zavoda?
- Kaj bi bilo treba po vašem mnenju spremeniti na ravni države, da bi samoevalvacija na ravni vašega zavoda bolje potekala?

- Kaj pa bi bilo treba spremeniti v vašem zavodu, da bi lahko nadgradili procese ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti, če se vam zdi, da bi jih bilo treba ali da jih je možno nadgraditi?
- Ali menite, da potrebujete dodatne kompetence/znanja za izvajanje samoevalvacije?
- Ali imate kakšne konkretne predloge za vsebino izobraževanj in usposabljanj, ki bi jih bilo smiselno organizirati s področja ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti in samoevalvacije?

Tudi pri kvalitativnem delu raziskave smo izhajali iz vzorca vrtcev in šol, ki je bil oblikovan za kvantitativni del raziskave. Pri izboru sodelujočih v fokusnih skupinah pa smo uporabili priložnostni način vzorčenja, izmed zavodov, ki so sodelovali v kvantitativnem delu raziskave. Pogovori so trajali od 45 do 70 minut. Po zaključku intervjuja so raziskovalci odgovore parafrazirali in napisali povzetke intervjujev. Empirično gradivo smo kvalitativno analizirali. Pri kvalitativni analizi vprašanj odprtega tipa v ospredju ni izračunavanje pogostosti posameznih kategorij, ampak iskanje, utemeljevanje ter vzpostavljanje povezav med različnimi pojmi in kategorijami (Vogrinc, 2008). Za analizo empiričnega gradiva smo uporabili utemeljeno teorijo, ki pojasnjuje majhne dele stvarnosti in jih ni mogoče posploševati brez dodatnih opredelitev (Vogrinc, 2008). Po postopku odprtega kodiranja smo posameznim delom besedila pripisali pojme, nato sorodne pojme združili v kategorije ter na koncu opravili analizo pojmov in kategorij. Vse fokusne intervjuje smo najprej ločeno analizirali. Kljub izboru nehomogenih skupin udeležencev smo zaznali zasičenost pri zbiranju podatkov, saj se je začel ponavljati koncept razumevanja, in to ne glede na delovno mesto sogovornika in ne glede na raven vzgojno-izobraževalnega sistema. Vsak intervju oz. fokusno skupino smo šifrirali. S pripadajočo šifro se je izgubila imenska identiteta posameznega zapisa, hkrati pa smo omogočili sledljivost vsebine. Dobljene teme smo tudi slikovno prikazali.

Slika 1
Razumevanje pojma
institucionalna
samoevalvacija

SAMOOCENA DELOVANJA INSTITUCIJE, KI JO IZVAJAJO ZAPOSLENI

REALIZACIJA LETNEGA DELOVNEGA NAČRTA

- ugotavljanje kakovosti delovanja
- spremljanje kakovosti zavoda
- ovrednotenje institucije
- evalviranje ciljev
- iskanje možnosti za izboljšave
- notranja evalvacija
- nadgradnja delovanja
- razvojni načrt

NIVO

- oddelek
- enota
- strokovni aktiv
- izvajalec

IZVAJALEC

- vodstvo
- tehnično osebje
- pedagoško osebje

PODROČJA

- kadrovanje, odnosi, portfolio zaposlenega
- posebne potrebe, poučevanje, učenje, dosežki
- prehrana, organizacijska kultura, mednarodno sodelovanje

IZBOLJŠANJE DOSEŽKOV IN DELOVANJA INSTITUCIJE

NAPREDEK VSEH UDELEŽENCEV
 SPODBUJANJE RAZVOJA SISTEMA VZGOJE IN IZOBRAŽEVANJA
 OBLIKOVANJE NOVIH CILJEV

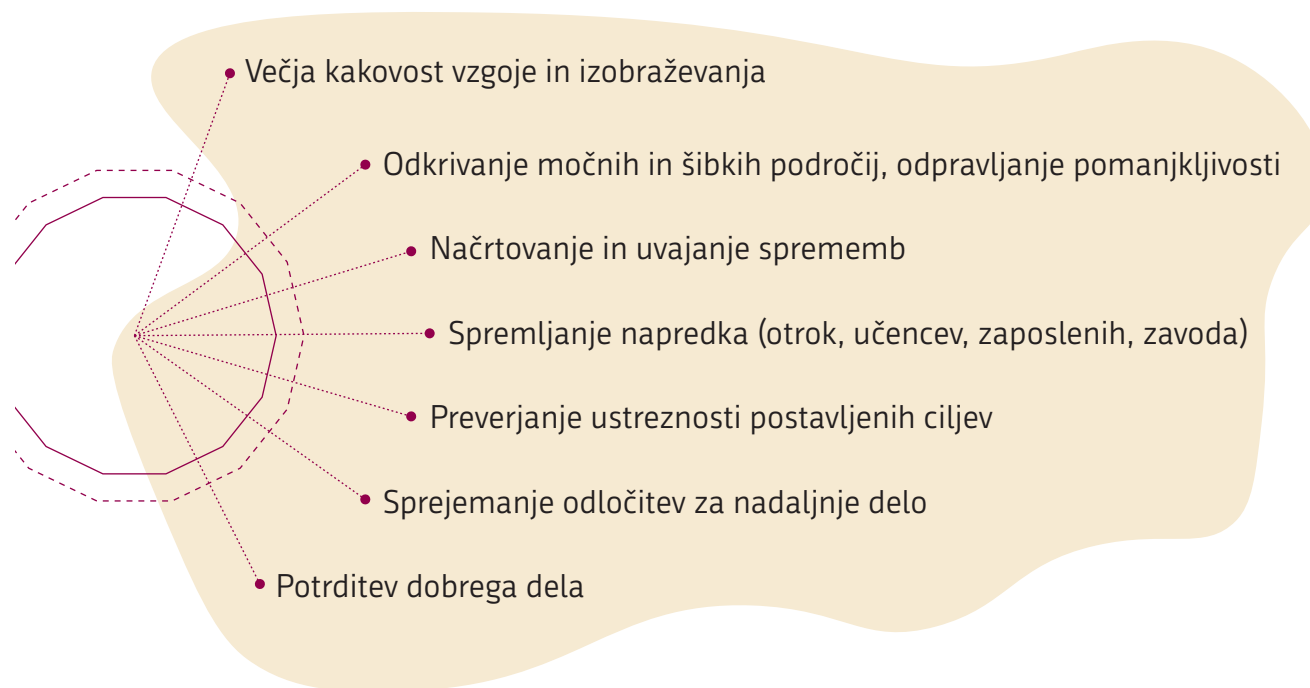
Razumevanje pojma institucionalna samoevalvacija

Udeleženci fokusnih intervjujev razumejo institucionalno samoevalvacijo kot samooceno delovanja institucije, ki jo izvajajo zaposleni. Mnogi institucionalno samoevalvacijo povezujejo z realizacijo letnega delovnega načrta. Redkeje pa institucionalno samoevalvacijo definirajo kot ugotavljanje in spremljanje kakovosti delovanja zavoda, ovrednotenje institucije, evalviranje ciljev in iskanje možnosti za izboljšave. Med definicijami institucionalne samoevalvacije se pojavljata tudi notranja evalvacija, vendar brez nadaljnje podrobnejše razlage, in oblikovanje razvojnega načrta zavoda.

Po mnenju udeležencev fokusnih intervjujev je cilj institucionalne samoevalvacije izboljšanje dosežkov in delovanja institucije, močno izpostavljen cilj pa je tudi napredek vseh udeležencev. Udeleženci fokusnih intervjujev se zavedajo, da institucionalna samoevalvacija spodbuja razvoj sistema vzgoje in izobraževanja in da je samoevalvacija krožni proces, ki omogoča, da se na osnovi pridobljenih podatkov oblikujejo novi cilji, ki si jih bo institucija v prihodnje prizadevala doseči.

Udeleženci fokusnih intervjujev poudarjajo, da mora izvajanje institucionalne samoevalvacije potekati na različnih ravneh, in sicer na ravni posameznega oddelka v šoli oz. skupine otrok v vrtcu, na ravni posamezne enote (npr. v vrtcu, podružnične šole), na ravni strokovnega aktiva in tudi na ravni posameznika, npr. posameznega učitelja, vzgojitelja, svetovalnega delavca. V procesih institucionalne samoevalvacije morajo sodelovati vsi zaposleni – poleg vodstvenega osebja tudi pedagoško osebje in tehnično osebje. V fokusnih intervjujih pa so bila izpostavljena zelo različna prednostna področja, ki so jih obravnavali v okviru institucionalne samoevalvacije, npr. poučevanje

Slika 2
Prednosti izvajanja
institucionalne samoevalvacije

in učenje, dosežki učencev (učni uspeh, dosežki na NPZ, dosežki na maturi), delo z osebami s posebnimi potrebami, ocenjevanje znanja, odnosi med učenci ter med učitelji, organizacijska kultura, mednarodno sodelovanje, domači in mednarodni projekti.

Zanimivo je, da so vse fokusne skupine, ne glede na to, ali trenutno v njihovem zavodu izvajajo institucionalno samoevalvacijo ali je ne izvajajo, odgovorile, da je izvajanje institucionalne samoevalvacije zelo pomembno in da se zavedajo številnih prednosti njenega izvajanja. Največkrat je bilo izpostavljeno, da je institucionalna samoevalvacija

ključna za zagotavljanje in izboljševanje kakovosti dela vzgojno-izobraževalnega zavoda in da gre za proces, ki spodbuja stalen razvoj zaposlenih in zavoda, pa tudi napredek v razvoju otrok, znanju učencev in dijakov. Samoevalvacija dejansko omogoča učenje vseh vključenih v vzgojno-izobraževalni zavod. Intervjuvanci vidijo prednosti institucionalne samoevalvacije v prepoznavanju močnih in šibkih področij zavoda ter v načrtovanju in izvajanju sprememb, ki naj bi pripeljale do postavljenih ciljev. Udeleženci fokusnih skupin so poudarili, da samoevalvacija omogoča podatke, ki predstavljajo dobro osnovo pri postavljanju novih ciljev in vsebinskih prioritet zavoda. Udeleženci fokusne skupine iz osnovne šole, v kateri trenutno ne izvajajo institucionalne samoevalvacije, so npr. pojasnili, da je »samo-evalvacija najpomembnejši del pedagoške dejavnosti, saj zaključuje in hkrati začneja nov proces, ki temelji na podlagi analize obstoječega stanja. Samoevalvacija je bistvenega pomena za dober in permanenten napredek celotnega zavoda«. Udeleženci fokusne skupine iz srednje šole, kjer prav tako trenutno ne izvajajo institucionalne samoevalvacije, pa so pojasnili, da lahko »s samo-evalvacijo izboljšamo kakovost izobraževanja (tako da poiščemo močna in šibka področja), povečamo odgovornost vseh zaposlenih za kakovost in povečamo preglednost v delovanju zavoda ter podpremo odločanje z zanesljivimi informacijami, ki podpirajo strateško načrtovanje«. Udeleženci fokusne skupine iz vrtca, v katerem izvajajo institucionalno samoevalvacijo, so pojasnili, da se »s samo-evalvacijo učimo, napredujemo, spreminjamo in izboljšujemo. Preverjamo, ali smo si cilje ustrezno zastavili«.

Razlogi za neizvajanje samoevalvacije

Udeleženci fokusnih intervjujev, ki so zaposleni v zavodih, v katerih trenutno ne izvajajo institucionalne samoevalvacije, so kot glavne razloge za neizvajanje institucionalne samoevalvacije navedli: pomanjkanje znanja o izvajanju samoevalvacije in slaba ozaveščenost o pomenu samoevalvacije za večjo kakovost dela, preobremenjenost z drugimi nalogami in skrb, da bi izvajanje institucionalne samoevalvacije pomenilo še dodatno birokratsko delo. Če izhajamo iz številčnosti posameznih odgovorov na vprašanje, zakaj ne izvajajo institucionalne samoevalvacije, sta bila odgovora pomanjkanje znanja o izvajanju samoevalvacije in skrb, da bi to pomenilo še dodatno birokratsko obremenitev, zastopana skoraj enakovredno in bistveno bolj pogosto kot ostali navedeni razlogi. Nekateri intervjuvanci menijo, da dejansko ni razlogov za izvajanje institucionalne samoevalvacije, saj se elementi samoevalvacije vpeljujejo sproti in je vse zabeleženo v Poročilu o realizaciji letnega programa oz. v Poročilu o realizaciji letnega delovnega načrta. Kot razlog za neizvajanje samoevalvacije so posamezni sogovorniki navedli še velikost zavoda, ki jim naj ne bi omogočala izvajanja kakovostne samoevalvacije (zavod je prevelik), skrb, da nekdo nadzoruje njihovo delo, in to, da izvajanje samoevalvacije ni zakonsko določeno.

Postopek izvajanja institucionalne samoevalvacije

Iz fokusnih intervjujev izhaja, da tudi tisti zavodi, ki ne izvajajo institucionalne samoevalvacije, na neki način evalvirajo svoje delo. Največkrat je to povezano s pripravo

letnega delovnega načrta oz. z realizacijo letnega delovnega načrta. Nekateri zavodi v letni delovni načrt navedejo cilje zavoda, predvidene aktivnosti, časovnico in tudi odgovorne osebe za realizacijo posamezne aktivnosti. Na enem zavodu, ki je sodeloval v fokusnem intervjuju, ta del letnega delovnega načrta poimenujejo razvojni načrt. V mnogih zavodih vsak zaposleni naredi evalvacijo oz. poročilo o svojem delu, o evalvaciji oz. zapisih se pogovorijo znotraj posameznega strokovnega aktiva oz. tima ali enote, vodstvo zavoda pa te zapise smiselno vključi v realizacijo letnega delovnega načrta. Samo v enem zavodu, ki je sodeloval v fokusnem intervjuju, so omenili, da vodstvo zaposlenim posreduje povratno informacijo na oddano poročilo. V realizacijo letnega delovnega načrta običajno dodajo tudi poročila o posameznih projektih, v katerih so zaposleni zavoda sodelovali, pa tudi analizo dosežkov učencev na nacionalnem preverjanju znanja oz. dijakov na maturi. Nekateri sogovorniki pa izvajanje institucionalne samoevalvacije povezujejo z rednimi letnimi razgovori ravnatelja z zaposlenimi, v okviru katerih se pogovorijo tudi o izvedbi pedagoškega dela in o njihovih ciljih. V fokusnih intervjujih je bilo tudi omenjeno, da zavod institucionalne samoevalvacije sicer ne izvaja, kljub temu pa evalvirajo posamezno področje, ki so si ga v nekem letu izbrali, npr. delo z nadarjenimi učenci, delo z učenci s posebnimi potrebami.

Zavodi, ki izvajajo institucionalno samoevalvacijo, pa so opisali naslednji postopek. Običajno na začetku šolskega leta določijo prioritete teme oz. prednostna področja, in sicer na zboru vseh zaposlenih ali na pedagoški konferenci. Redkeje je bilo izpostavljeno, da prednostna področja določi vodstvo zavoda ali pa komisija za kakovost, na osnovi mnenja zaposlenih ali evalvacije preteklega leta. Prednostna področja se določijo tudi

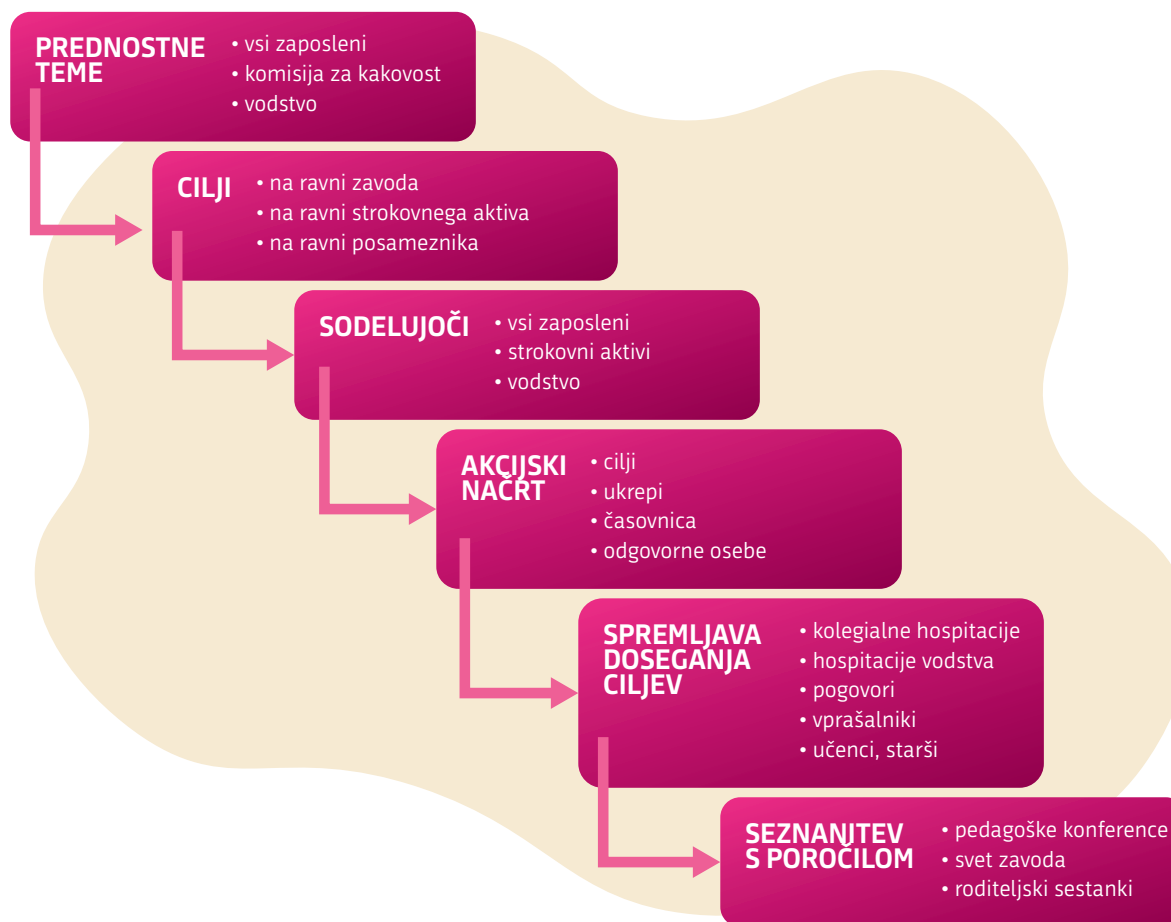
na osnovi aktualnih potreb in porajajočih se problematik. Za vsako prednostno področje se določijo konkretni cilji, in sicer na ravni celotnega zavoda, redkeje je bila omenjena možnost, da cilje oblikujejo strokovni aktivni. Nekateri sogovorniki so tudi poudarili, da ima vsak zaposleni, ne glede na to, da so postavljeni cilji na ravni celotnega zavoda, tudi možnost postaviti individualne cilje, h katerim bi želel stremeti v naslednjem letu. Več zavodov je poudarilo, da so prednostna področja usklajena z razvojnim načrtom zavoda. V eni srednji šoli pa so omenili, da s prednostnimi področji uskladijo tudi program stalnega strokovnega izpopolnjevanja zaposlenih.

V izvedbo institucionalne samoevalvacije so običajno vključeni vsi zaposleni, ki pa se običajno združujejo v manjše strokovne aktivne oz. time. Predstavniki več zavodov so poudarili, da mora biti vsak zaposleni član vsaj enega tima, ki se ukvarja z enim izmed prednostnih področij. Vsak strokovni aktivni ima vodjo, ki organizira delo znotraj tima in skrbi za povezavo z vodstvom zavoda. V nekaterih zavodih vse postopke, povezane z institucionalno samoevalvacijo, vodi komisija za kakovost, ki jo sestavljajo vodstvo zavoda (ravnatelj in/ali pomočnik ravnatelja, vodja enote, svetovalni delavec, učitelj/vzgojitelj, v enem zavodu tudi organizator prehrane), redkeje pa institucionalno samoevalvacijo vodi le ravnatelj oz. vodstvo zavoda. V eni srednji šoli imajo poleg tima za kakovost (vanj so vključeni le zaposleni) tudi komisijo za kakovost, v kateri imajo svoje predstavnike tudi starši, dijaki in delodajalci.

Za oblikovanje akcijskega načrta so zadolženi različni deležniki. Na nekaterih zavodih ga oblikuje vodstvo, na nekaterih komisija oz. tim za kakovost, ponekod je prepuščen

Slika 3
Postopek izvedbe
institucionalne samoevalvacije

strokovnim aktivom, redkeje pa mora vsak zaposleni oblikovati svoj akcijski načrt, izhajajoč iz določenih prednostnih tem. Za doseganje navedenih ciljev vključuje akcijski načrt konkretne cilje in aktivnosti. Nekateri sogovorniki so izpostavili tudi kazalnike, ki jim pomagajo pri evalviranju uspešnosti izvedenih aktivnosti. Akcijski načrt ima običajno tudi časovnico in določeno odgovorno osebo za posamezno aktivnost.

Običajno zbirajo podatke od vseh zaposlenih, npr. z njihovimi poročili o izvedenih aktivnostih, s pogovori, kolegialnimi hospitacijami ali hospitacijami, ki jih izvede vodstvo zavoda, omenjeni so bili tudi anekdotski zapisi. Pogost vir informacij so tudi vprašalniki. Iz fokusnih intervjujev izhaja, da vprašalnike običajno oblikujejo zaposleni na zavodu, odvisno od prednostne teme, s katero se ukvarjajo. Pogosto pa za svoje potrebe priredijo že obstoječi vprašalnik, ki je nastal v okviru kakšnega projekta s področja ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti. Omenjeno je tudi bilo, da pogrešajo vnaprej oblikovane instrumente za različne prednostne teme, s katerimi se ukvarjajo. Podatke običajno zbirajo zaposleni, redkeje pa je bilo omenjeno, da v postopek zbiranja podatkov vključijo tudi učence oz. dijake in njihove starše.

Realizacijo postavljenih ciljev spremljajo različno pogosto. Nekateri zavodi to počnejo kontinuirano, na sestankih kolegija ravnatelja, na sestankih strokovnih aktivov ali pa na rednih (običajno mesečnih) sestankih komisije oz. tima za kakovost. Nekateri sogovorniki pa so odgovorili, da realizacijo postavljenih ciljev spremljajo dvakrat ali trikrat letno. Pogosto realizacijo ciljev pogledajo na pedagoški konferenci ob koncu pouka. Avgusta, pred začetkom novega šolskega leta, pa naredijo evalvacijo celotnega preteklega leta in postavijo nove prednostne teme.

Samoevalvacijsko poročilo oz. ugotovitve samoevalvacije so predstavljene na pedagoški konferenci, starši pa so običajno seznanjeni na svetu staršev, na svetu zavoda in na uvodnem roditeljskem sestanku. Tisti, ki niso neposredno vključeni v izvajanje institucionalne samoevalvacije, so z glavnimi ugotovitvami seznanjeni na pedagoških

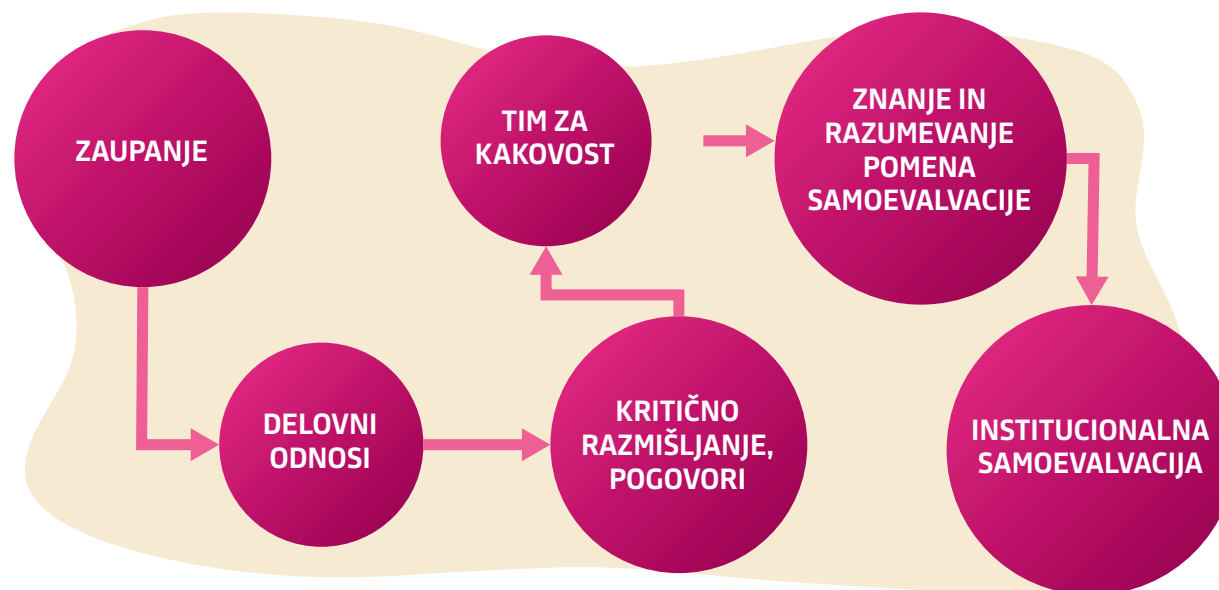
konferencah in na sestankih zbora zaposlenih. Sogovorniki iz različnih zavodov so povedali, da je samoevalvacijsko poročilo objavljeno na spletni strani zavoda, na eni srednji šoli pa ga objavijo v spletni učilnici. V vrtcu, ki je sodeloval v fokusnem intervjuju, rezultate vprašalnikov, ki so jih izpolnjevali starši, predstavijo preko eAsistenta. V eni srednji šoli pa se o ugotovitvah institucionalne samoevalvacije pogovarjajo tudi na jutranjih sestankih, ki jih imajo enkrat tedensko. Kot pomemben prenos informacij o ugotovitvah institucionalne samoevalvacije je bila izpostavljena tudi ustna komunikacija, in sicer v neformalnih situacijah, npr. pogovori v zbornici.

Potrebni ukrepi na ravni zavoda, da bi lahko vzpostavili procese ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti s samoevalvacijo oz. da bi jih lahko izboljšali

Osnovni pogoj, ki so ga udeleženci fokusnih intervjujev navedli za vzpostavitev procesov ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti s samoevalvacijo oz. za izboljšanje institucionalne samoevalvacije v njihovem zavodu, je vzpostavitev delovnega okolja, v katerem so slišani vsi zaposleni, v katerem lahko vsak posameznik izrazi svoje mnenje (tudi kritično mnenje do obstoječe prakse zavoda ali do odločitev vodstva zavoda) in v katerem se vsak zaposleni počuti kot pomemben element v procesu ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti, se identificira s cilji zavoda in si z delovanjem prizadeva za realizacijo postavljenih ciljev. Delovno okolje mora biti oblikovano na način, da kritično mišljenje ni obravnavano kot nekaj slabega, negativnega in razdiralnega, ampak kot sredstvo, ki lahko prispeva k napredku celega zavoda. Predvsem pa so potrebni odkriti in dovolj pogosti pogovori o vseh težavah, ki se na zavodu pojavljajo. Pri tem je lahko v veliko pomoč tim za kakovost in potrebo po njegovem oblikovanju, so poudarili vsi udeleženci fokusnih intervjujev, ki delajo v zavodu, v katerem še nimajo oblikovanega tima za kakovost. Pri vzpostavitvi tima za kakovost je bilo večkrat omenjeno, da bi zavod potreboval tudi pomoč zunanjega strokovnjaka, ki bi zaposlene na zavodu podpiral in usmerjal v začetnih korakih vzpostavljanja procesov ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti. Tim za kakovost naj bi v sodelovanju z vodstvom zavoda skrbel tudi za izobraževanje zaposlenih na področju institucionalne samoevalvacije in predvsem za ozaveščenost vseh zaposlenih o tem, zakaj je institucionalna samoevalvacija pomembna za napredek zavoda. Kot nujen pogoj za kakovostno vzpostavitev institucionalne samoevalvacije je bila izpostavljena tudi stabilna

kadrovska zasedba zavoda. Zaposleni morajo namreč imeti priložnost dobro spoznati zavod (sodelavce in tudi značilnosti učečih), če naj bi oblikovali realen razvojni načrt in ugotovili napredek v delovanju.

Slika 4
Ukrepi na ravni zavoda za
vzpostavitev institucionalne
samoevalvacije

Predlogi za sistemske spremembe, ki bi omogočile vzpostavitev procesov ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti s samoevalvacijo oz. izboljšanje institucionalne samoevalvacije

Udeleženci fokusnih intervjujev večinsko podpirajo zakonsko obvezo, da bi vsi vzgojno-izobraževalni zavodi morali izvajati institucionalno samoevalvacijo in nekateri v tem vidijo edini način, da bi njihov zavod sploh začel izvajati institucionalno samoevalvacijo. Nekateri

udeleženci fokusnih intervjujev odločno nasprotujejo zakonsko predpisani obveznosti izvajanja institucionalne samoevalvacije, pri čemer tako menijo nekateri, ki so zaposleni v zavodu, ki trenutno izvaja institucionalno samoevalvacijo, nekateri pa v zavodu, kjer institucionalne samoevalvacije ne izvajajo. Ob tem opozarjajo, da morajo zavodi ohraniti na tem področju avtonomijo, saj naj bi to bolj motiviralo zaposlene za izvajanje samoevalvacije kot pa zakonska obveza. Enotno sporočilo udeležencev fokusnih intervjujev pa je, da institucionalna samoevalvacija za strokovne sodelavce v vzgoji in izobraževanju ne sme postati dodatna birokratska zahteva in zgolj dodatna obremenitev, nasprotno, prizadevati si je treba, da se birokratske obveznosti zaposlenih v vzgoji in izobraževanju zmanjšajo.

Za uspešno izvajanje institucionalne samoevalvacije oz. procesov ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti je po mnenju udeležencev fokusnih intervjujev treba na državni ravni zagotoviti celovit in sistematičen pristop, ki vključuje: zakonodajne spremembe (izdelava nacionalnega okvira oz. natančnih smernic za izvajanje samoevalvacije), podporo zavodom pri izvajanju institucionalne samoevalvacije (pomoč zunanje osebe, ki bi pomagala pri vzpostavitvi tima za kakovost na zavodu in usmerjala procese institucionalne samoevalvacije, izvajala pa bi lahko tudi supervizijske procese), izobraževanje in usposabljanje s področja izvajanja samoevalvacije (tako v okviru obveznega izobraževanja v okviru pedagoških študijskih programov kot v ponudbi stalnega strokovnega izpopolnjevanja, kjer bi lahko strokovni delavci, ki že imajo znanje s tega področja, le-tega posodobili in poglobili; kot pomemben vir učenja pa je bilo izpostavljeno tudi mednarodno sodelovanje – povezava s kolegi iz tujine in sodelovanje v mednarodnih projektih),

ustrezno financiranje (tudi finančne spodbude za implementacijo ukrepov, predvidenih v samoevalvacijskem poročilu) in spodbujanje kulture kakovosti. Za vzpostavitev kulture kakovosti je po mnenju udeležencev fokusnih intervjujev izredno pomembno izobraževanje na tem področju, saj se bodo le strokovni delavci, ki bodo imeli ustrezno znanje s tega področja, zavedali pomembnosti izvajanja institucionalne samoevalvacije za napredek zavoda. Poleg tega pa mora država zagotoviti, da bodo zavodi prejeli povratne informacije o samoevalvacijskem poročilu in o izvedbi institucionalne samoevalvacije. Postopki izvajanja institucionalne samoevalvacije bi se po mnenju udeležencev fokusnih intervjujev poenostavili tudi s pripravo spletnega vprašalnika za izvajanje institucionalne samoevalvacije ali več vprašalnikov, ki bi predstavljali vodilo in pomoč strokovnim delavcem v tem procesu, z izdelavo priročnikov o izvajanju institucionalne samoevalvacije, z različnimi projekti s področja ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti, v katerih bi sodelovali zavodi, ki bi si v teh procesih nudili podporo in pomoč in kjer bi lahko spoznali primere dobre prakse.

Udeleženci fokusnih intervjujev si torej prizadevajo za poenostavitev postopkov izvajanja institucionalne samoevalvacije in opozarjajo, da ti postopki ne smejo še dodatno obremeniti strokovnih delavcev z birokratskimi zadevami.

Slika 5
Sistemske spremembe, ki
bi omogočile vzpostavitev
institucionalne samoevalvacije

Znanja, ki bi jih morali imeti strokovni delavci za izvajanje institucionalne samoevalvacije in ocena lastne usposobljenosti za njeno izvajanje

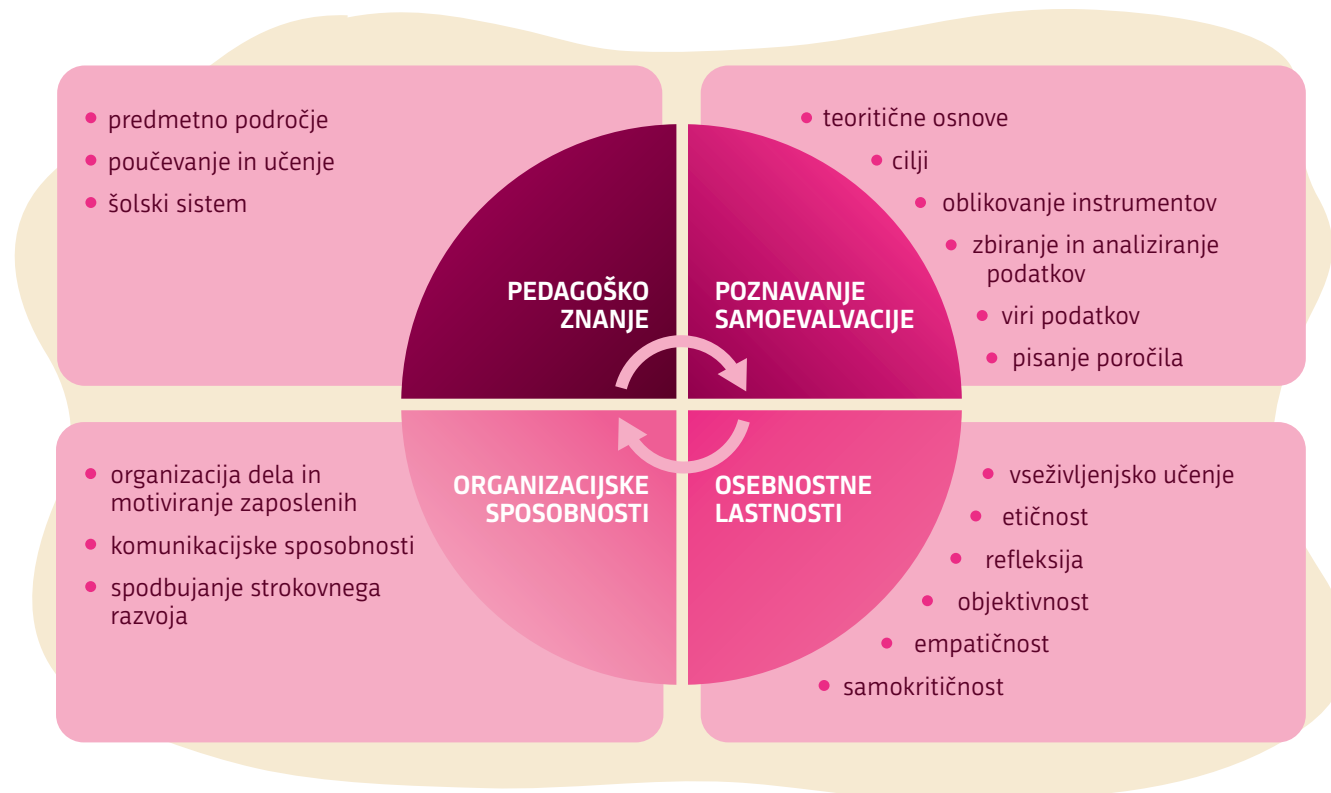
Udeleženci fokusnih intervjujev svoje znanje za izvajanje institucionalne samoevalvacije večinoma ocenjujejo kot pomanjkljivo, zelo redki so namreč sogovorniki, ki so odgovorili, da imajo dovolj znanja za izvajanje institucionalne samoevalvacije. Tudi tisti, ki menijo, da znajo izvajati institucionalno samoevalvacijo, so poudarili, da bi bilo smiselno osvežiti in dopolniti svoje znanje na tem področju. Nekateri sogovorniki so pojasnili, da imajo tako skromno znanje o izvajanju institucionalne samoevalvacije, da ne morejo podati konkretnih predlogov o tem, katera znanja in kompetence bi sploh potrebovali za izvajanje institucionalne samoevalvacije. Sicer pa se udeleženci fokusnih intervjujev načeloma strinjajo s tem, da je izvajanje institucionalne samoevalvacije zelo kompleksen in zahteven proces, ki od izvajalcev zahteva multidisciplinarna znanja in kompetence.

Za vsakega izvajalca institucionalne samoevalvacije je pomembno, da ima dobro pedagoško izobrazbo, ki vključuje tako poznavanje predmetnega področja, ki ga poučuje, kot širše pedagoško – psihološko znanje in poznavanje delovanja šolskega sistema. Poleg tega pa potrebuje metodološko znanje o izvajanju institucionalne samoevalvacije. S tega področja so udeleženci fokusnega intervjuja izpostavili teoretično razumevanje samoevalvacijske raziskave, definiranje ciljev samoevalvacije, oblikovanje instrumentov za zbiranje podatkov, analiziranje in interpretiranje zbranih podatkov, uporabo različnih mednarodnih in domačih raziskav znanja (npr. nacionalno preverjanje znanja, matura, PISA, TIMSS), potrebujejo pa tudi znanje o tem, kako strukturirati in napisati samoevalvacijsko poročilo ter implementirati predloge iz samoevalvacijskega poročila v pedagoško prakso.

Po mnenju udeležencev fokusnega intervjuja morajo izvajalci institucionalne samoevalvacije imeti tudi dobre organizacijske sposobnosti, kar vključuje tudi zmožnost motiviranja kolegic in kolegov za sodelovanje v procesih institucionalne samoevalvacije. S tega področja so bile še posebej izpostavljene komunikacijske sposobnosti in zmožnost spodbujanja strokovnega razvoja zaposlenih. Izvajalci institucionalne samoevalvacije morajo biti samokritični, objektivni, empatični, etični, razvito morajo imeti zmožnost refleksije in zmožnost vseživljenjskega učenja.

Slika 6

Znanja in kompetence, ki jih potrebujejo strokovni delavci v vzgoji in izobraževanju za izvajanje institucionalne samoevalvacije

.....

POVZETEK TEMELJNIH UGOTOVITEV ANALIZE STANJA

Kvantitativni del raziskave je temeljil na anketiranju ravnateljev in strokovnih delavcev vrtcev in šol. V raziskavi je sodelovalo 24 vrtcev, 28 osnovnih šol in 13 srednjih šol. Na vprašalnik je skupno odgovorilo 48 ravnateljev, od tega 18 ravnateljev vrtcev, 23 ravnateljev osnovnih šol in sedem ravnateljev srednjih šol. Med strokovnimi delavci je sodelovalo 749 oseb, in sicer 347 iz vrtcev, 322 iz osnovnih šol ter 80 iz srednjih šol.

Večina ravnateljev vrtcev (77,8 %) in osnovnih šol (60,9 %) meni, da bi morale biti izvajanje institucionalne samoevalvacije obvezno, medtem ko večina ravnateljev srednjih šol (71,4 %, tj. pet ravnateljev) meni, da bi morale biti prostovoljno. Večina ravnateljev vrtcev (82,4 %), osnovnih šol (66,7 %) in srednjih šol (75,6 %) je odgovorila, da so izsledki samoevalvacije vključeni v razvojni načrt njihovega zavoda. Prav tako je večina ravnateljev vrtcev (70,6 %), osnovnih (59,1 %) in srednjih šol (71,4 %) odgovorila, da imajo na zavodu stalen tim oz. skupino za kakovost, ki je zadolžena za samoevalvacijo. Večina ravnateljev vrtcev (77,8 %), srednjih šol (71,4 %) in osnovnih šol (56,5 %) je odgovorila, da naj bodo nekatera vsebinska področja ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti predpisana, nekatera pa prepuščena posameznemu zavodu. Največji delež anketiranih ravnateljev podpira triletni samoevalvacijski cikel.

Ravnatelji ocenjujejo, da je najpomembnejše izvajati samoevalvacijo na področju varnega in spodbudnega učnega okolja, kar je bilo še posebej izrazito v vrtcih, kjer je to področje doseglo povprečno oceno 4,94. Drugo najpomembnejše področje je strokovni razvoj in

učenje zaposlenih ($M = 4,46$), kar kaže na zavedanje pomena nadaljnega izobraževanja in usposabljanja strokovnih delavcev za zagotavljanje kakovostnega vzgojno-izobraževalnega procesa. Anketiranci iz vrtcev so temu področju pripisali posebno visoko pomembnost. V samoevalvacijsko poročilo ravnatelji vrtcev, osnovnih in srednjih šol najbolj pogosto vključijo področje razvoj otrok in napredek učencev in dijakov v znanju in spretnostih, zapisanih v kurikularnih dokumentih (32 ravnateljev je to področje vključilo večkrat). Temu sledi področje varno in spodbudno učno okolje (29 ravnateljev je to področje vključilo večkrat).

Glede usposobljenosti za izvajanje različnih dejavnosti v okviru samoevalvacijske raziskave ravnatelji najvišje ocenjujejo svojo usposobljenost za seznanjanje deležnikov (vzgojiteljev/ učiteljev, staršev ...) z ugotovitvami samoevalvacije ($M = 4,02$). Drugo najvišje ocenjeno področje je načrtovanje izboljšav in vnos sprememb v prakso na osnovi ugotovitev, pridobljenih s samoevalvacijo ($M = 3,68$).

Največja ovira, s katero se ravnatelji vrtcev, osnovnih in srednjih šol spopadajo pri izvajanju samoevalvacije, je prezaposlenost strokovnih delavcev z drugimi zadolžitvami ($M = 4,02$). Ta ovira je bila najvišje ocenjena pri ravnateljih vrtcev ($M = 3,94$) in ravnateljih osnovnih šol ($M = 4,19$). Ravnatelji srednjih šol so to oviro uvrstili na drugo mesto in jo ocenili nekoliko nižje ($M = 3,67$). Ravnatelji srednjih šol so kot največjo oviro za izvajanje samoevalvacije določili nezavzetost strokovnih delavcev za to delo ($M = 3,83$). Po mnenju ravnateljev bi k učinkovitejšemu izvajanju samoevalvacije najbolj pripomogli izboljšanje odnosa strokovnih delavcev do samoevalvacije, predvsem v smislu ustvarjanja kulture

samoevalvacije v zavodu ($M = 4,33$), uvedba oz. okrepitev vsebin s področja ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti s samoevalvacijo v pedagoške študijske programe ($M = 4,29$), organizacija seminarjev nadaljnega izobraževanja in usposabljanja za strokovne delavce v vzgoji in izobraževanju s področja ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti s samoevalvacijo ($M = 4,24$) ter večja finančna podpora vzgojno-izobraževalnim zavodom pri izvajanju samoevalvacije ($M = 4,20$).

Večina anketiranih strokovnih delavcev (62,0 %) meni, da bi morali biti procesi ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti s samoevalvacijo prostovoljni, po mnenju nekaj manj kot dveh četrtin anketirancev (38,0 %) pa bi morali biti ti procesi obvezni za vse zavode. Več kot polovica anketirancev (53,3 %) meni, da naj bodo nekatera vsebinska področja ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti s samoevalvacijo predpisana, nekatera pa prepuščena posameznemu zavodu. Največ strokovnih delavcev vrtca (57,4 %), osnovne šole (39,7 %) in srednje šole (44,4 %) meni, da naj samoevalvacijski cikel traja eno leto. Približno dve tretjini strokovnih delavcev vrtca (60,5 %), osnovne šole (68,3 %) in srednje šole (63,8 %) sta odgovorili, da ne poznata oz. slabo poznata Nacionalni okvir za ugotavljanje in zagotavljanje kakovosti na področju vzgoje in izobraževanja.

Najpomembneje se jim zdi izvajati samoevalvacijo na področju varnega ter spodbudnega učnega okolja: ali so zagotovljeni pogoji za vključenost vseh, kako poteka spodbujanje razvoja otrok/učencev/dijakov s posebnimi potrebami, spodbujanje razvoja nadarjenih otrok/učencev/dijakov, kako je poskrbljeno za vključenost otrok/učencev/dijakov priseljencev ($M = 4,43$) in na področju razvoja otrok oz. dosežkov učencev in dijakov ($M = 4,40$).

Medtem ko sta skoraj dve petini strokovnih delavcev srednje šole (37,6 %) ocenili, da so odlično oz. dobro usposobljeni za izvajanje samoevalvacije, je takšno oceno podala nekaj več kot četrtnina strokovnih delavcev vrtca (28,7 %) in manj kot petina strokovnih delavcev osnovne šole (17,8 %). Anketiranci najvišje ocenjujejo svojo usposobljenost za pisanje poročila ($M = 3,21$), nato za vsebinsko načrtovanje samoevalvacije, kot je npr. opredelitev prednostnih vsebinskih področij, ciljev samoevalvacije ($M = 3,16$), načrtovanje izboljšav in vnos sprememb v prakso na osnovi ugotovitev, pridobljenih s samoevalvacijo ($M = 3,14$), in za seznanjanje deležnikov (vzgojiteljev/učiteljev, staršev ...) z ugotovitvami samoevalvacije ($M = 3,12$). Svojo motiviranost za sodelovanje pri izvajanju institucionalne samoevalvacije kot zelo dobro oz. dobro ocenjuje tretjina strokovnih delavcev vrtca (33,5 %) in srednje šole (32,5 %) in le nekaj več kot petina strokovnih delavcev osnovne šole (21,3 %).

Največja ovira strokovnih delavcev v vrtcu, osnovni in srednji šoli pri izvajanju samoevalvacije je njihova prezaposlenost z drugimi zadolžitvami ($M = 4,23$). Po mnenju anketirancev sta veliki oviri pri izvajanju samoevalvacije tudi to, da izvajanje samoevalvacije ni ustrezno finančno ali strokovno ovrednoteno ($M = 3,77$) ter premajhno poznavanje instrumentov za analizo stanja med strokovnimi delavci ($M = 3,74$). Naslednja največja ovira pa je po njihovem mnenju tudi pomanjkljiva usposobljenost strokovnih delavcev za izvajanje samoevalvacije ($M = 3,60$). Po mnenju anketirancev bi strokovnim delavcem k učinkovitejšemu izvajanju samoevalvacije najbolj pomagali s tem, da bi tiste, ki izvajajo samoevalvacijo, razbremenili drugih delovnih obveznosti ($M = 4,12$). Med pomembne sistemske ukrepe, s katerimi bi strokovnim delavcem pomagali k učinkovitejšemu izvajanju samoevalvacije, so uvrstili še večjo finančno podporo vzgojno-

izobraževalnim zavodom pri izvajanju samoevalvacije ($M = 3,95$), organizacijo seminarjev nadaljnega izobraževanja in usposabljanja za strokovne delavce v vzgoji in izobraževanju s področja ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti s samoevalvacijo ($M = 3,88$) ter izboljšanje odnos strokovnih delavcev do samoevalvacije, predvsem v smislu podpore ravnateljev in drugih strokovnih delavcev ter ustvarjanja kulture samoevalvacije v zavodu.

Kvalitativni del raziskave je imel dva dela, in sicer analizo objavljenih samoevalvacijskih poročil in izvedbo fokusnih intervjujev. Za šolska leta 2020/21, 2021/22, 2022/23 ali 2023/24 je objavilo samoevalvacijsko poročilo 9,3 % matičnih javnih vrtcev, 9,0 % matičnih javnih osnovnih šol in 30,9 % javnih srednjih šol. Analiziranih je bilo 12 samoevalvacijskih poročil vrtcev, 52 samoevalvacijskih poročil osnovnih šol in 85 samoevalvacijskih poročil srednjih šol. 83 % vrtcev, ki so objavili samoevalvacijska poročila, je v njih opredelilo vsebinska področja samoevalvacije. Med prednostnimi področji sta največkrat izpostavljena gibanje otrok (v treh primerih) in komunikacija (v treh primerih). 88 % osnovnih šol, ki so objavile samoevalvacijska poročila, je v njih opredelilo vsebinska področja samoevalvacije. Največkrat sta bili izpostavljeni bralna pismenost (v devetih primerih) in digitalna pismenost (v devetih primerih). V osmih samoevalvacijskih poročilih je izpostavljeno vsebinsko področje zdravje učencev in medosebni odnosi učencev. Tri četrtine srednjih šol, ki so objavile samoevalvacijska poročila, so v njih opredelile vsebinska področja samoevalvacije. Med prednostnimi področji sta največkrat izpostavljena strokovni in osebni razvoj učiteljev ter ostalih zaposlenih (v 14 primerih) in uspešnost dijakov (v 12 primerih). Iz samoevalvacijskih poročil vrtcev in šol je razvidno, da nekatere institucije izvedejo analizo začetnega stanja, druge pa ne. Med tistimi, ki izvedejo analizo stanja, podatke

najpogosteje pridobijo z anketnimi vprašalniki, podatke prikažejo v tabelah ali grafih s pomočjo frekvenc in odstotkov, nekateri pa podatke predstavijo opisno. Interpretacije večinoma temeljijo na opisu podatkov v tabelah, pri čemer se ne poglobljajo v iskanje vzrokov za obstoječe stanje, svojih ugotovitev ne povezujejo s teorijo in izsledki raziskav, ki so preučevale podobne vsebine oz. vsebinska področja. Nekateri vrtci in šole na osnovi ugotovitev analize stanja pripravijo akcijski načrt nadaljnjega dela s cilji in ukrepi za izboljšave, drugi pa ne.

V okviru kvalitativnega dela raziskave je bilo izvedenih 27 fokusnih intervjujev, in sicer osem fokusnih intervjujev z zaposlenimi v vrtcu, 11 fokusnih intervjujev z zaposlenimi v osnovni šoli in osem fokusnih intervjujev z zaposlenimi v srednji šoli. V fokusnih skupinah je sodelovalo 99 sogovornikov, izmed katerih jih je bilo 32 zaposlenih v vrtcu, 39 v osnovni šoli in 28 v srednji šoli.

Udeleženci fokusnih intervjujev razumejo institucionalno samoevalvacijo kot samooceno delovanja institucije, ki jo izvajajo zaposleni. Mnogi institucionalno samoevalvacijo povezujejo z realizacijo letnega delovnega načrta. Po mnenju udeležencev fokusnih intervjujev je cilj institucionalne samoevalvacije izboljšanje dosežkov in delovanja institucije, močno izpostavljen cilj pa je tudi napredek vseh udeležencev. Udeleženci fokusnih intervjujev poudarjajo, da mora izvajanje institucionalne samoevalvacije potekati na različnih ravneh, in sicer na ravni posameznega oddelka v šoli oz. skupine otrok v vrtcu, na ravni posamezne enote (npr. v vrtcu, podružnične šole), na ravni strokovnega aktiva in tudi na ravni posameznika, npr. posameznega učitelja, vzgojitelja, svetovalnega

delavca. V procesih institucionalne samoevalvacije morajo sodelovati vsi zaposleni – poleg vodstvenega osebja tudi pedagoško osebje in tehnično osebje.

Udeleženci fokusnih intervjujev, ki so zaposleni v zavodih, v katerih trenutno ne izvajajo institucionalne samoevalvacije, so kot glavne razloge za neizvajanje institucionalne samoevalvacije navedli: pomanjkanje znanja o izvajanju samoevalvacije in slaba ozaveščenost o pomenu samoevalvacije za večjo kakovost dela, preobremenjenost z drugimi nalogami in skrb, da bi izvajanje institucionalne samoevalvacije pomenilo še dodatno birokratsko delo.

Zavodi, ki izvajajo institucionalno samoevalvacijo, so opisali naslednji postopek. Običajno na začetku šolskega leta določijo prioritete teme oz. prednostna področja, in sicer na zboru vseh zaposlenih ali na pedagoški konferenci. Za vsako prednostno področje se določijo konkretni cilji, in sicer običajno na ravni celotnega zavoda. V izvedbo institucionalne samoevalvacije so predvidoma vključeni vsi zaposleni, ki pa se običajno združujejo v manjše strokovne aktive oz. time. Za oblikovanje akcijskega načrta so zadolženi različni deležniki. Na nekaterih zavodih ga oblikuje vodstvo, na nekaterih komisija oz. tim za kakovost, ponekod je prepuščen strokovnim aktivom, redkeje pa mora vsak zaposleni oblikovati svoj akcijski načrt, izhajajoč iz določenih prednostnih tem. Akcijski načrt vključuje konkretne cilje in aktivnosti, da bi dosegli navedene cilje. Nekateri sogovorniki so izpostavili tudi kazalnike, ki jim pomagajo pri evalviranju uspešnosti izvedenih aktivnosti. Akcijski načrt ima običajno tudi časovnico in določeno odgovorno osebo za posamezno aktivnost. Realizacijo postavljenih ciljev spremljajo različno pogosto.

Nekateri zavodi to počnejo kontinuirano, na sestankih kolegija ravnatelja, na sestankih strokovnih aktivov ali pa na rednih (običajno mesečnih) sestankih komisije oz. tima za kakovost. Pogosto realizacijo ciljev pogledajo na pedagoški konferenci ob koncu pouka. Samoevalvacijsko poročilo oz. ugotovitve samoevalvacije so predstavljeni na pedagoški konferenci, starši pa so običajno z njimi seznanjeni na svetu staršev, na svetu zavoda in na uvodnem roditeljskem sestanku. Osnovni pogoj, ki so ga udeleženci fokusnih intervjujev navedli za vzpostavitev procesov ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti s samoevalvacijo oz. za izboljšanje institucionalne samoevalvacije v njihovem zavodu, je vzpostavitev delovnega okolja, v katerem so slišani vsi zaposleni, v katerem lahko vsak posameznik izrazi svoje mnenje (tudi kritično mnenje do obstoječe prakse zavoda ali do odločitev vodstva zavoda) in v katerem se vsak zaposleni počuti kot pomemben element v procesu ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti, se identificira s cilji zavoda in si z delovanjem prizadeva za realizacijo postavljenih ciljev.

Pri vzpostavljanju procesov institucionalne samoevalvacije naj bi bil po mnenju udeležencev fokusnih intervjujev v veliko pomoč tim za kakovost in potrebo po njegovem oblikovanju, so poudarili vsi udeleženci fokusnih intervjujev, ki delajo v zavodu, v katerem še nimajo oblikovanega tima za kakovost. Pri vzpostavitvi tima za kakovost je bilo večkrat omenjeno, da bi zavod potreboval tudi pomoč zunanjega strokovnjaka, ki bi zaposlene na zavodu podpiral in usmerjal v začetnih korakih vzpostavljanja procesov ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti.

Za uspešno izvajanje institucionalne samoevalvacije je po mnenju udeležencev fokusnih intervjujev treba na državni ravni zagotoviti celovit in sistematičen pristop, ki vključuje: zakonodajne spremembe (izdelava nacionalnega okvira oz. natančnih smernic za izvajanje samoevalvacije), podporo zavodom pri izvajanju institucionalne samoevalvacije (pomoč zunanje osebe, ki bi pomagala pri vzpostavitvi tima za kakovost na zavodu in usmerjala procese institucionalne samoevalvacije, izvajala pa bi lahko tudi supervizijske procese), izobraževanje in usposabljanje s področja izvajanja samoevalvacije (tako v okviru obveznega izobraževanja v okviru pedagoških študijskih programov kot v ponudbi stalnega strokovnega izpopolnjevanja), ustrezno financiranje (tudi finančne spodbude za implementacijo ukrepov, predvidenih v samoevalvacijskem poročilu) in spodbujanje kulture kakovosti. Poleg tega pa mora država zagotoviti, da bodo zavodi prejeli povratne informacije o samoevalvacijskem poročilu in o izvedbi institucionalne samoevalvacije. Postopki izvajanja institucionalne samoevalvacije bi se po mnenju udeležencev fokusnih intervjujev poenostavili tudi s pripravo spletnega vprašalnika za izvajanje institucionalne samoevalvacije ali več vprašalnikov, ki bi predstavljali vodilo in pomoč strokovnim delavcem v tem procesu, z izdelavo priročnikov o izvajanju institucionalne samoevalvacije, z različnimi projekti s področja ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti, v katerih bi sodelovali zavodi, ki bi si v teh procesih nudili podporo in pomoč in kjer bi lahko spoznali primere dobre prakse. Za vsakega izvajalca institucionalne samoevalvacije je pomembno, da ima dobro pedagoško izobrazbo, ki vključuje tako poznavanje predmetnega področja, ki ga poučuje, kot širše pedagoško – psihološko znanje in poznavanje delovanja šolskega sistema. Poleg tega pa potrebuje metodološko znanje o izvajanju institucionalne samoevalvacije. S tega področja so udeleženci fokusnega intervjuja izpostavili teoretično

razumevanje samoevalvacijske raziskave, definiranje ciljev samoevalvacije, oblikovanje instrumentov za zbiranje podatkov, analiziranje in interpretiranje zbranih podatkov, uporabo različnih mednarodnih in domačih raziskav znanja (npr. nacionalno preverjanje znanja, matura, PISA, TIMSS), potrebujejo pa tudi znanje o tem, kako strukturirati in napisati samoevalvacijsko poročilo ter implementirati predloge iz samoevalvacijskega poročila v pedagoško prakso.

.....

**PREDLOGI SISTEMSKIH
OBLIK PODPORE
IN NORMATIVNIH
SPREMEMB ZA IZVEDBO
KAKOVOSTNIH PROCESOV
INSTITUCIONALNE
SAMOEVALVACIJE**

Na osnovi ugotovitev analize stanja v vrtcih in šolah smo pripravili nekatera priporočila na področju ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti s samoevalvacijo, ki jih navajamo v nadaljevanju:

- Poenotiti je treba terminologijo s področja UZK, dati navodila vrtcem in šolam v zvezi s poimenovanjem, npr. skupine, ki skrbi za samoevalvacijo (ali je to skupina za kakovost, skupina za samoevalvacijo, tim za samoevalvacijo ali tim za kakovost ipd.), samoevalvacijskega poročila (poročilo o kakovosti ali samoevalvacijsko poročilo ipd.).
- Vsi javni vrtci in šole bi morali svoje samoevalvacijsko poročilo naložiti v skupno spletišče oz. informacijsko-komunikacijsko okolje, ki ga pripravi Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje (vsaj eno poročilo v npr. triletnem samoevalvacijskem ciklu), ta samoevalvacijska poročila se uporabijo pri oblikovanju skupnega (nacionalnega) poročila o kakovosti, ki je objavljeno v Nacionalnem poročilu o kakovosti sistema vzgoje in izobraževanja; vsaj v tej obliki bi namreč morali zavodi dobiti skupno povratno informacijo o kakovosti delovanja vrtcev in šol v Sloveniji.
- Vsak zavod določi svojega koordinatorskega delavca za kakovost, ki bo hkrati vodja skupine oz. tima za kakovost oz. samoevalvacijo; delo na področju institucionalne samoevalvacije je sestavni del njegove zaposlitve, zato ima zmanjšano učno obveznost.
- Da bi skupina za kakovost lahko učinkovito opravljala svoje delo, ne sme biti prevelika, šteje naj od tri do šest članov (pomembno pa je, da so člani predstavniki celotnega

zavoda, da so npr. v osnovni šoli vključeni predstavniki razrednih učiteljev, predmetnih učiteljev, morebitne podružnične šole, vrtca, če deluje v okviru šole, svetovalne službe), v vseh fazah samoevalvacije mora sodelovati z ravnateljem in po potrebi z ostalimi deležniki, ki jih tudi vključi v določene faze samoevalvacije (npr. odločanje o vsebinskih področjih samoevalvacije, zbiranje podatkov, seznanjanje z ugotovitvami analize stanja, pripravo akcijskega načrta nadaljnjega dela, implementacija in evalvacija aktivnosti za doseg postavljenih ciljev).

- Smiselno je, da skupina oz. tim za kakovost oz. samoevalvacijo tudi pripravi samoevalvacijsko poročilo.
- Nekatera vsebinska področja, ki jih bodo zavodi samoevalvirali v enem samoevalvacijskem ciklu, naj predpiše resorno ministrstvo (npr. eno ali največ dve področji), druga vsebinska področja naj zavodi izberejo sami glede na različne kriterije (aktualni problemi, vključenost v projekte, aktualni dogodki ipd.). Pozorni naj bodo tudi na to, da teh vsebinskih področij ne bo preveč (tako se bodo lažje poglobili v posamezno področje) in da si bodo postavili realne oz. uresničljive cilje.
- Na nacionalni ravni bi bilo treba oblikovati skupino za pomoč in podporo zavodom pri izvajanju samoevalvacije, na katero bi se zavodi lahko obračali z vprašanji pri izvajanju samoevalvacije in pripravi samoevalvacijskega poročila (tudi takrat, ko se spopadajo z raznimi dilemami, izzivi, težavami ipd.); v ta namen bi bilo treba določiti institucijo ali več njih, kjer bi delovala takšna podporni skupina (MVI, Zavod RS za šolstvo, Šola za ravnatelje ipd.).

- Pripraviti bi bilo treba smernice za pripravo samoevalvacijskega poročila (kako mora biti strukturirano, kaj mora zajemati), pri tem moramo biti pozorni na to, da se postopek izvajanja samoevalvacije ne birokratizira in da ga zaposleni v zavodih ne bodo doživeli kot še eno birokratsko obvezo.
- Pripraviti bi bilo treba nabor instrumentov za zbiranje podatkov pri analizi stanja (zlasti nabor različnih vprašalnikov za različne deležnike, lahko tudi kakšnih drugih instrumentov); ti instrumenti bi morali biti vsem dostopni, smiselno bi bilo, da bi bili naloženi v istem informacijsko-komunikacijskem okolju, kjer se bodo zbirala samoevalvacijska poročila in različne informacije, smernice in priporočila glede procesa ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti z institucionalno samoevalvacijo.
- Zelo pomembno je pripraviti kakovostne izobraževalne programe s področja UZK in samoevalvacije (predvsem s področja metodološkega načrtovanja samoevalvacije, analize začetnega stanja ter priprave akcijskega načrta nadaljnjega dela z ukrepi za izboljšave, oblikovanja instrumentov za zbiranje podatkov, analize in interpretacije podatkov) in jih vključiti v sistem nadaljnjega izobraževanja in usposabljanja strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju.
- Na ravni visokošolskega izobraževanja je treba razmišljati o posodobitvah pedagoških študijskih programov, zlasti na drugi stopnji študija v smislu vključitve vsaj enega obveznega predmeta s področja UZK in samoevalvacije, ali to vsebino integrirati v več drugih obveznih predmetov.

LITERATURA

- Adam, F. (2020). Med meritokracijo in populizmom : o kakofoniji podatkov v postfaktični družbi. 2., dopolnjena in predelana izd. Ljubljana: Inštitut za razvojne in strateške analize.
- Agenda Združenih narodov o trajnostnem razvoju do 2030 (2015) /Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development. Resolution adopted by the General Assembly on 25 September 2015. Pridobljeno s <https://daccess-ods.un.org/tmp/7060137.39109039.html>
- Bela knjiga o vzgoji in izobraževanju v Republiki Sloveniji. (1995). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.
- Bela knjiga o vzgoji in izobraževanju v Republiki Sloveniji. (2011). Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.
- Cochran-Smith, M., & Demers, K. E. (2008). Teacher education as a bridge?: Unpacking curriculum controversies. V: The SAGE Handbook of Curriculum and Instruction. Pridobljeno s <https://doi.org/10.4135/9781412976572>
- Cohen, L., Manion, L., in Morrison, K. (2018). Research methods in education (8th Edition). Abingdon, New York: Routledge.
- Evropska komisija (2017). Razvoj šol in odlično poučevanje za dober začetek v življenju. 248 konč., Bruselj: Evropska komisija.
- Gaber, S., Koren, A., Logaj, V., Mali, D., Milekšič, V., in Zupanc, D. (2011). Pregled stanja, primerjave z izbranimi državami in predlogi dograditve ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti v Sloveniji. V Ž. Kos Kecojević & S. Gaber (Ur.), *Kakovost v šolstvu v Sloveniji* (str. 37–73). Pedagoška fakulteta.
- Hargreaves, A., in Fullan, M. (1992). Understanding Teacher Development. New York, NY: Teachers College Press.
- Jelenc, Z. (Ed.). (2007). Strategija vseživljenjskosti učenja v Sloveniji. Ministrstvo za šolstvo in šport Republike Slovenije. Pridobljeno s https://asemllhub.org/wp-content/uploads/attachments/Slovenia_-_Slovenian_lifelong_learning_strategy.pdf
- Jussila, J., & Saari, S. (Ur.). (2000). Teacher Education as a Future-moulding Factor. International Evaluation of Teacher Education in Finnish Universities. Publications of Finnish Higher Education Evaluation Council 9:2000.
- Zbirka Kakovost v vrtcih in šolah (2022). Brejč, M., in Širok, K. (Ur.). Ljubljana, Zavod RS za šolstvo.
- Kos Kecojević, Ž., in Gaber, S. (Ur.). (2011). Kakovost v vzgoji in izobraževanju v Sloveniji. Pedagoški inštitut.
- Kovač Šebart, M., Krek, J. (2001). Prolegomena k vprašanju treh sistemskih pristopov zagotavljanja kakovosti posamezne šolske institucije. *Sodobna pedagogika*, 52 (4), 46–65.
- MacBeath, J. (2011). Vodenje učenja v samoevalvacijski šoli. V: Ž. Kos Kecojević in S. Gaber (ur.). *Kakovost v šolstvu v Sloveniji*. Ljubljana: Pedagoška fakulteta, str. 347–366.
- Marentič-Požarnik, B. (1999). Psihologija in prenova šolskega sistema - prispevek psihologije k dvigu kakovosti učenja in poučevanja. *Psihološka obzorja*, 8(4), 55–63.
- Medveš, Z. (2000). Uvod k tematskemu delu. *Kakovost v šoli. Sodobna pedagogika*, 51 (4), 6–25.
- Meijer, E. H., Ben-Shakhar, G. Verschuere, B. in Donchin, E. (2013). A comment on Farwell (2012): Brainfingerprinting: A comprehensive tutorial review of detection of concealed information with event-related brain potentials. *Cognitive Neurodynamics*, 7(2), 155–158.
- Milekšič, M. in Kos Kecojević, Ž. (2011). Ugotavljanje in zagotavljanje kakovosti v osnovnih šolah. V: Ž. Kos Kecojević in S. Gaber (ur.). *Kakovost v šolstvu v Sloveniji*. Ljubljana: Pedagoška fakulteta, str. 105–137.
- Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport Republike Slovenije (2017). Nacionalni okvir za ugotavljanje in zagotavljanje kakovosti na področju vzgoje in izobraževanja. Ljubljana, Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport Republike Slovenije.
- Niemi, H. (1999). Moving Horizons in Education. International Transformations and Challenges of Democracy. Tampere: Department of Education, University Press.
- Nacionalni program vzgoje in izobraževanja za obdobje 2023–2033 (2024). Pridobljeno s: <https://www.gov.si/assets/ministrstva/MVI/Dokumenti/Nacionalni-program-vzgoje-in-izobrazevanja-za-obdobje-2023-2033-predlog.pdf>
- Niemi, H. in Jakku-Sihvonen, R. (2006). Research-based teacher education. V: H. Niemi in R. Jakku-Sihvonen (ur.). *Research-based Teacher education in Finland*. Helsinki: Finnish Educational Research Association, str. 31–51.
- Plestenjak, M., in Cencič, M. (1999): Nastajanje in evalvacija visokošolskega programa predšolske vzgoje. *Sodobna pedagogika*, 50(4), 88–99.
- Pluško, A., Koren, A., Trtnik Herlec, A., Trnavčević, A., Zupanc, D., Tkaličič, D., Lorenčič, I., Krek, J., Marjanovič Umek, L., Zorman, M., Kovač Šebart, M., Zupanc-Grom, R., Gaber, S., Tkalec, V., Milekšič, V., Vilič Klenovšek, T., in Medveš, Z. (2001a). Modro oko : spoznaj, analiziraj, izboljšaj : [nadaljevanje projekta] Ugotavljanje in zagotavljanje kakovosti v vzgoji in izobraževanju : 2001/2002. 1. natis. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.
- Pluško, A., Koren, A., Trtnik Herlec, A., Trnavčević, A., Zupanc, D., Tkaličič, D., Lorenčič, I., Krek, J., Marjanovič Umek, L., Zorman, M., Kovač Šebart, M., Zupanc-Grom, R., Gaber, S., Tkalec, V., Milekšič, V., Vilič Klenovšek, T., in Medveš, Z. (2001b). Modro oko : spoznaj, analiziraj, izboljšaj : [nadaljevanje projekta] Ugotavljanje in zagotavljanje kakovosti v vzgoji in izobraževanju : gimnazije, poklicne in strokovne šole: 2001/2002. Zavod RS za šolstvo.
- Podgornik, V. (2014). Samoevalvacija kot dejavnik zagotavljanja kakovosti vzgojno-izobraževalnega dela in učiteljevega profesionalnega razvoja : doktorska disertacija. Ljubljana: Filozofska fakulteta.
- Priporočila šolam za izvajanje samoevalvacije: ugotavljanje in zagotavljanje kakovosti v poklicnem in strokovnem izobraževanju (2007). Ljubljana, Center za poklicno in strokovno izobraževanje.
- Protokol za uvajanje izboljšav in samoevalvacijo v šolah in vrtcih (2014). Pridobljeno s <http://www.solazaravnatelj.si/ISBN/978-961-6637-69-5.pdf>
- Sallis, E. (2002). Total Quality Management in Education. London: Routledge.
- Stenhouse, L. (1975). An introduction to curriculum research and development. Heinemann.
- Strategija razvoja Slovenije 2030 (2017). Ljubljana : Služba Vlade Republike Slovenije za razvoj in evropsko kohezijsko politiko.
- Stufflebeam, D. L. (1985). Systematic evaluation: a self-instructional guide to theory and practise. Boston: Kluwer-Nijhoff.
- Surs (2022). V osnovnih šolah več učencev, manj učiteljev. Pridobljeno s <https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/11169>
- Surs (2023). Milijarda podatkov v podatkovni bazi SiStat. Pridobljeno s <https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/Data/2640005S.px/table/tableViewLayout2/>
- Tratnik, M. (2006). Kakovosti v slovenskem izobraževanju - nekateri vidiki sodobnega razvoja. V G. Cankar (ur.), *Kakovost v vrtcih in šolah: Zbornik s posveta 2006*. Državni izpitni center.
- Vanhoof, J., Van Petegem, P., Verhoeven, J. C. in Buvens, I. (2011). Povezovanje zmognosti šole za ustvarjanje politik in kakovosti samoevalvacij šole: Pogled vodstev šol. V: Ž. Kos Kecojević in S. Gaber (ur.). *Kakovost v šolstvu v Sloveniji*. Ljubljana: Pedagoška fakulteta, str. 367–388.
- Zakon o maturi. (2007). Uradni list RS, št. 1/07 (5. 1. 2007). Pridobljeno s <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO5100>
- Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja ZOFVI (2007). Uradni list RS, št. 16/07 (23. 2. 2007). Pridobljeno s <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO445>
- Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja ZOFVI (2008). Uradni list RS, št. 38/08 (11. 4. 2008). Pridobljeno s <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO445>
- Zakon o osnovni šoli. (1996). Šolska zakonodaja. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, str. 107 143.
- Zakon o osnovni šoli. (2006). Uradni list RS, št. 81/2006 (31. 7. 2006). Pridobljeno s <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200681&stevilka=3535>
- Zakon o poklicnem in strokovnem izobraževanju (2006). Uradni list RS, št. 79/06 (13. 7. 2006). Pridobljeno s <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO4325>

KAZALO TABEL

Tabela 1:	24	Tabela 13:	47	Tabela 23:	67	Tabela 34:	91
Število in odstotek objavljenih samoevalvacijskih poročil v vrtcih		Število poročil srednjih šol z analizo stanja za posamezno vsebinsko področje		Poimenovanje skupine, zadolžene za institucionalno samoevalvacijo		Opiranje na standarde in kazalnike iz zbirke Kakovost v vrtcih in šolah pri izvajanju institucionalne samoevalvacije	
Tabela 2:	24	Tabela 14:	49	Tabela 24:	68	Tabela 35:	92
Oblika in število objavljenih samoevalvacijskih poročil v vrtcih		Število poročil srednjih šol z navedenimi cilji na posameznem vsebinskem področju		Število članov skupine za kakovost, zadolžene za institucionalno samoevalvacijo		Ocena lastne usposobljenosti ravnateljev za izvajanje posameznih dejavnosti v okviru samoevalvacije	
Tabela 3:	28	Slika 15:	49	Tabela 25:	69	Tabela 36:	94
Število poročil v vrtcih z analizo stanja za posamezno vsebinsko področje		Število poročil z razvidnim akcijskim načrtom za vpeljavo izboljšav		Kdo sestavlja skupino za kakovost, zadolženo za institucionalno samoevalvacijo		Prisotnost vsebin s področja UZK v študijskih programih dodiplomskega in/ali podiplomskega študija ravnateljev	
Tabela 4:	29	Tabela 16:	59	Tabela 26:	71	Tabela 37:	96
Število poročil v vrtcih z navedenimi cilji na posameznem vsebinskem področju		Mnenje ravnateljev o tem, ali bi morali biti procesi UZK z institucionalno samoevalvacijo obvezni ali prostovoljni		Mandat članov skupine za kakovost		Ocena lastnega znanja ravnateljev s področja izvajanja samoevalvacije, metodologije in statistike	
Tabela 5:	31	Tabela 17:	60	Tabela 27:	72	Tabela 38:	97
Število poročil v vrtcih z razvidnim akcijskim načrtom za vpeljavo izboljšav		Mnenje ravnateljev o tem, ali bi morali biti procesi UZK z institucionalno samoevalvacijo obvezni ali prostovoljni		Ocena pomembnosti izvajanja institucionalne samoevalvacije na posameznih področjih		Odgovori ravnateljev na vprašanje, ali so se že kdaj udeležili kakšnega izobraževanja s področja kakovosti in samoevalvacije ter raziskovanja v okviru nadaljnjega izobraževanja in usposabljanja za strokovne delavce v vzgoji in izobraževanju	
Tabela 6:	33	Tabela 18:	61	Tabela 28:	75	Tabela 39:	98
Število in odstotek objavljenih samoevalvacijskih poročil osnovnih šol		Oblika samoevalvacijskega poročila v VIZ in njegova umestitev v dokumente zavoda		Najpogostejše obravnavana področja v samoevalvacijskih poročilih v zadnjih petih letih		Splošna ocena usposobljenosti strokovnih delavcev, zaposlenih v njihovem VIZ	
Tabela 7:	34	Tabela 19:	62	Tabela 29:	79	Tabela 40:	99
Oblika in število objavljenih samoevalvacijskih poročil osnovnih šol		Načini obravnave samoevalvacijskega poročila v zavodu		Področja, ki so bila v zadnjih petih letih enkrat vključena v samoevalvacijsko poročilo		Mnenje ravnateljev glede motiviranosti zaposlenih strokovnih delavcev v njihovem VIZ za izvajanje institucionalne samoevalvacije	
Tabela 8:	38	Tabela 20:	64	Tabela 30:	83	Tabela 41:	100
Število poročil osnovnih šol z analizo stanja za posamezno vsebinsko področje		Vključenost izsledkov institucionalne samoevalvacije v razvojni načrt zavoda (načrt zavoda, ki je potrjen na svetu zavoda in ne program dela ravnatelja)		Področja, ki niso bila v zadnjih petih letih nikoli vključena v samoevalvacijsko poročilo		Mnenje ravnateljev glede motiviranosti zaposlenih strokovnih delavcev v njihovem VIZ za izvajanje samoevalvacije lastnega dela	
Tabela 9:	40	Tabela 21:	65	Tabela 31:	87		
Število poročil osnovnih šol z navedenimi cilji na posameznem vsebinskem področju		Objava samoevalvacijskega poročila na spletni strani VIZ		Mnenja ravnateljev o tem, ali bi morala biti vsebinska področja UZK z institucionalno samoevalvacijo predpisana ali prepuščena posameznemu VIZ			
Tabela 10:	41	Tabela 22:	66	Tabela 32:	88		
Število poročil osnovnih šol z razvidnim akcijskim načrtom za vpeljavo izboljšav		Odgovori ravnateljev na vprašanje o tem, ali imajo v njihovem VIZ skupino za kakovost, ki je zadolžena za institucionalno samoevalvacijo		Uporaba instrumentov iz nacionalnih projektov za kakovost			
Tabela 11:	43			Tabela 33:	90		
Število in odstotek objavljenih samoevalvacijskih poročil srednjih šol				Poznavanje Nacionalnega okvira za ugotavljanje in zagotavljanje kakovosti v vzgoji in izobraževanju			
Tabela 12:	44						
Oblika in število objavljenih samoevalvacijskih poročil srednjih šol							

Tabela 42:	102
Mnenje ravnateljcev o tem, v kolikšni meri sami spodbujajo zaposlene strokovne delavce v njihovem VIZ k izvajanju samoevalvacije lastnega strokovnega dela	
Tabela 43:	103
Mnenje ravnateljcev o tem, kako pogosto se strokovni delavci srečujejo s posameznimi ovirami pri izvajanju institucionalne samoevalvacije v VIZ	
Tabela 44:	106
Mnenje ravnateljcev o tem, kako pogosto se strokovni delavci srečujejo s posameznimi ovirami pri izvajanju institucionalne samoevalvacije v VIZ	
Tabela 45:	111
Podatki in informacije, ki jih VIZ vključijo v samoevalvacijsko poročilo	
Tabela 46:	114
Načini vključevanja učencev in dijakov v institucionalno samoevalvacijo	
Tabela 47:	115
Načini vključevanja staršev v institucionalno samoevalvacijo	
Tabela 48:	116
Viri pomoči in podpore pri izvajanju institucionalne samoevalvacije v VIZ	
Tabela 49:	118
Mnenje o optimalnem trajanju samoevalvacijskega cikla	
Tabela 50:	121
Mnenje strokovnih delavcev o tem, ali bi morali biti procesi UZK z institucionalno samoevalvacijo obvezni ali prostovoljni	
Tabela 51:	122
Pogostost izvajanja institucionalne samoevalvacije v VIZ	
Tabela 52:	124
Odgovori strokovnih delavcev na vprašanje o tem, ali imajo v njihovem VIZ skupino za kakovost, ki je zadolžena za institucionalno samoevalvacijo	

Tabela 53:	125
Poimenovanje skupine, zadolžene za institucionalno samoevalvacijo	
Tabela 54:	127
Članstvo v skupini za kakovost	
Tabela 55:	128
Ocena pomembnosti izvajanja institucionalne samoevalvacije na posameznih področjih	
Tabela 56:	130
Mnenja strokovnih delavcev o tem, ali bi morala biti vsebinska področja UZK z institucionalno samoevalvacijo predpisana ali prepuščena posameznemu VIZ	
Tabela 57:	132
Vključenost VIZ v katerega od nacionalnih projektov za kakovost (npr. Ogledalo, Mreže učečih se šol, POKI, Vzpostavitev, dopolnitev in pilotni preizkus modela ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti, Mreženje šol za kakovost, ipd.)	
Tabela 58:	133
Poznavanje Nacionalnega okvira za ugotavljanje in zagotavljanje kakovosti	
Tabela 59:	135
Poznavanje standardov in kazalnikov kakovosti iz zbirke Kakovost v vrtcih in šolah	
Tabela 60:	136
Splošna ocena lastne usposobljenosti strokovnih delavcev za izvajanje institucionalne samoevalvacije	
Tabela 61:	138
Ocena lastne usposobljenosti strokovnih delavcev za izvajanje posameznih dejavnosti v okviru samoevalvacije	
Tabela 62:	140
Prisotnost vsebin s področja UZK v študijskih programih dodiplomskega in/ali podiplomskega študija ravnateljcev	

Tabela 63:	141
Ocena lastnega znanja strokovnih delavcev s področja izvajanja samoevalvacije, metodologije in statistike	
Tabela 64:	143
Odgovori strokovnih delavcev na vprašanje, ali so se že kdaj udeležili kakšnega izobraževanja s področja kakovosti in samoevalvacije ter raziskovanja v okviru nadaljnega izobraževanja in usposabljanja za strokovne delavce v vzgoji in izobraževanju	
Tabela 65:	144
Poznavanje standardov in kazalnikov kakovosti iz zbirke Kakovost v vrtcih in šolah	
Tabela 66:	146
Ocena motiviranosti za izvajanje samoevalvacije lastnega strokovnega dela	
Tabela 67:	147
Mnenje strokovnih delavcev o tem, v kolikšni meri jih vodstvo spodbuja k izvajanju samoevalvacije lastnega strokovnega dela	
Tabela 68:	149
Ocena lastnega znanja strokovnih delavcev s področja izvajanja samoevalvacije, metodologije in statistike	
Tabela 69:	151
Ocena pomembnosti sistemskih in drugih ukrepov za pomoč strokovnim delavcem v vzgoji in izobraževanju pri izvajanju institucionalne samoevalvacije v VIZ	
Tabela 70:	156
Mnenje strokovnih delavcev o optimalnem trajanju samoevalvacijskega cikla	
Tabela 71:	160
Število vključenih zavodov in sogovornikov	

KAZALO SLIK

Slika 1:	165
Razumevanje pojma institucionalna samoevalvacija	
Slika 2:	167
Prednosti izvajanja institucionalne samoevalvacije	
Slika 3:	172
Postopek izvedbe institucionalne samoevalvacije	
Slika 4:	176
Ukrepi na ravni zavoda za vzpostavitev institucionalne samoevalvacije	
Slika 5:	179
Sistemske spremembe, ki bi omogočile vzpostavitev institucionalne samoevalvacije	
Slika 6:	181
Znanja in kompetence, ki jih potrebujejo strokovni delavci v vzgoji in izobraževanju za izvajanje institucionalne samoevalvacije	

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA VZGOJO IN IZOBRAŽEVANJE

NAČRT ZA
OKREVANJE
IN ODPORNOST

Financira
Evropska unija
NextGenerationEU

Analiza je nastala v okviru projekta Analitsko središče. Projekt Analitsko središče sofinancirata Republika Slovenija, Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje, in Evropska unija – NextGenerationEU. Projekt se izvaja skladno z Načrtom za okrevanje in odpornost (NOO) v okviru razvojnega področja C3 - Pametna, trajnostna in vključujoča rast, komponente C3 K5 - Krepitev kompetenc, zlasti digitalnih in tistih, ki jih zahtevajo novi poklici in zeleni prehod (C3 K5), za ukrep C3.K12.IE / Celovita transformacija (trajnost in odpornost) zelenega in digitalnega izobraževanja.

UNIVERZA
V LJUBLJANI

PEF

Pedagoška
fakulteta